

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

Vagyonosodási vizsgálatok

Wealth Gain Inspection

Szerző:

Palcsó Gergely László

Jogász szak

(JNASZ)

Konzulens:

Dr. Kampler Béla PhD.

egyetemi docens

Szegedi Tudományegyetem Állam és Jogtudományi Kar:

Közigazgatási jogi és Pénzügyi jogi Tanszék

2012

ÖSSZEFOGLALÓ

Szakdolgozatom megírásakor a vagyonosodási vizsgálat átfogó bemutatását tűztem ki célul, kialakulásától kezdve a jelenleg hatályos szabályokig. Külön gondot fordítottam a gyakorlatban felmerült problémák ismertetésére és a vonatkozó, bár néhány esetben ellentmondó bírói döntések minél teljesebb bemutatására. De lege ferenda javaslatokat is tettem, az eljárási szabályok módosítására, finomítására a hatékonyság és szakszerűség érdekében.

Szakdolgozatom megírására készülve áttekintettem az elérhető szakirodalmat, jogszabályokat. Különösen hasznos volt az adóhatóság Csongrád Megyei Adóigazgatóságának munkatársaival folytatott konzultáció, akik mindig készséggel álltak rendelkezésemre, ha valamilyen problémával szembesültem.

Dolgozatom elején bemutatom a vagyonosodási vizsgálatok történetét és fejlődését napjainkig. Bemutatom, hogy milyen adatok állnak az adózók vagyonáról az adóhatóság rendelkezésére és milyen adatokat szerezhet be ezeken felül. Kitérek a bizonyítás kérdésére, részletezve azt, hogy mikor érvényesül szabad és mikor kötött bizonyítás. Ismertetem ezután az adózó és az adóhatóság jogait és kötelezettségeit. Bemutatom az adóhatóság előtti képviselet szabályait és az adóhatóság vagyonosodási vizsgálatokkal kapcsolatban eljáró szerveit és feladataik megoszlását. Felvázolom a vagyonosodási vizsgálatnál használt ellenőrzésfajtát és az eljárás lefolytatásának menetét a kiválasztási eljárástól a megbízólevél adózó részére történő átadásáig. Ezután részletezem a felhasználható bizonyítási eszközöket és bizonyítás lefolytatását. Bemutatom a vagyonosodási vizsgálat során használt fedezetszámító táblázatot és ennek jelentőségét a forráshiány megállapításakor. Ismertetek néhány tipikusnak mondható adózói hivatkozást arra vonatkozóan, hogy vagyonszerzésük forrása honnan származik, valamint az erre adott adóhatósági válaszokat. A következő fejezetben vázolom a bizonyítás szabályait. Szakdolgozatom végén az adóhatósági határozattal szembeni jogorvoslati lehetőségekre térek ki. Ezt követően néhány elvi jelentőségű bírósági ítéletet ismertetek, melyek megítélésem szerint kiemelkedő szerepet játszanak a vagyonosodási vizsgálatok gyakorlatának alakításában.

Aki szakdolgozatomat elolvassa az reményeim szerint átfogó képet kap ezen, az adózók fantáziáját erősen megmozgató nem átlagos eljárásról.

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés

- 1.Vagyonosodási vizsgálat története
- 2.A vagyonosodási vizsgálat jogtörténeti fejlődése
- 3.A vagyon megszerzése
- 4.Vagyonra vonatkozó adatok az adóhatóság kezében
 - 4.1.Pénzügyintézetektől beszerezhető információk
 - 4.2.Gazdasági társaságokban meglévő részesedés
 - 4.3.Ingatlanok
 - 4.4.Ingóságok
- 5.Vagyonosodási vizsgálatok jogszabályi háttere
- 6.Adózó és az adóhatóság jogai és kötelezettségei az adóhatósági eljárásban
 - 6.1.Adózó képvisellete az adóhatóság előtt
 - 6.2.Iratmegőrzési kötelezettség
- 7.Eljáró adóztatási szervek és feladataik megoszlása
- 8.Vagyonosodási vizsgálatnál használt ellenőrzésfajta
- 9.Vagyonosodási vizsgálat lefolytatásának gyakorlata
 - 9.1.Vagyonosodási vizsgálat menete
 - 9.2.Kiválasztás
 - 9.3.Kiválasztási kritériumok
- 10.Vizsgálati program
 - 10.1.Vizsgálati program elemei

10.2.Megbízólevél kiállítása	
10.3.Adózó értesítése, megbízólevél átadása	
10.4.Vagyonosodási kérdőív jellemző kérdései	38
10.5.Harárdók az ellenőrzési eljárásban	
10.6.A megbízólevél átvétele	
10.7.Az ellenőrzés	
10.8.Bizonyítási eszközök és a tényállás tisztázása	
10.9.Iratok bevonásának szabályai	
10.10.Dokumentumok, iratok	
11. Bizonyítás során alkalmazott általános elvek	
11.1.Bizonyítási kötelezettség	
11.2.Nyilatkozat	
11.2.1.Teljességi nyilatkozat	
11.2.2.Megélhetési költségekről szóló nyilatkozat	
11.3.Tanúvallomás	
11.4.Szakértő	
11.5.Helyszíni szemle	
11.6.Kapcsolódó vizsgálat	
11.6.1.Házastársi és élettársi vagyonközösség	
11.6.2.Kapott kölcsön	
11.7.Más hatóság megkeresése	
11.8.Nemzetközi megkeresések	

12. Ellenőrzés eredményének elemzése

12.1. Fedezetszámító táblázat

12.2. Jegyzőkönyvezés és írásba foglalás

13. Vagyonosodási vizsgálatokkal kapcsolatban tapasztalható adózói

hivatkozások és ezekre adott adóhatósági válaszok

14. Az adóbecslés

14.1. Becslés jogalapja

14.2. Becslési módszerek

14.3. Megfordul a bizonyítási teher

15. Bizonyítási teher

15.1. Adóhatóságit terhelő bizonyítási kötelezettség

15.2. Adózót terhelő bizonyítási kötelezettség

16. Jogorvoslati rendszer az adójogban

16.1. Észrevételezés joga

16.2. Jogorvoslat saját hatáskörben

16.2.1. Módosítás és visszavonás

16.2.1.1. Módosítás

16.3. Elévülés az adójogban

16.3.1. Az adó megállapításához való jog elévülése

16.3.2. Az illeték megállapításához való jog elévülése

16.3.3. Az adók és illetékek végrehajtásához való jog elévülése

16.4. Jogorvoslat fellebbviteli úton

16.4.1.Fellebbezés

16.4.1.1.Igazolási kérelem benyújtásának határideje

16.4.2.Felügyeleti intézkedés

16.5.Súlyosítási tilalom szabálya

17.Adóper

17.1.Jogerős ítélet elleni rendkívüli jogorvoslatok

17.1.1.Felülvizsgálati kérelem

17.1.2.Perújítás

18.Vagyonosodási vizsgálatok bírósági ítéletek tükrében

18.1.Okirati bizonyítás

18.2.Bizonylat megőrzési kötelezettség

19.Vagyonosodási vizsgálatok bemutatása jogeseteken keresztül

19.1.Tagi kölcsön

19.2.Tartási szerződés

19.3.Kölcsönszerződés

19.4.Adómentes nyeremény

19.5.Anonim betétek és bemutatóra szóló értékpapírok

19.6.Elévülési időszakon túli külföldi jövedelem

19.7.Bűncselekményből származó jövedelem

Következtetések összegzése - befejező rész

Irodalomjegyzék

Hivatkozott jogszabályok és jogesetek jegyzéke

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. Táblázat: Fedezet és kölcsönnyújtás kapcsolata 51. oldal
2. Táblázat: A 2010. év megtakarítással zárult, a megállapított forráshiány 1200 ezer forint, a 2012-es év nyitótétele nulla forint 56. oldal
3. Táblázat: A 2010. év megtakarítás nélkül zárult, a megállapított forráshiány 200 ezer forint, a 2012. évi nyitó tétel 300 ezer forint 57. oldal

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

Pp.: Polgári Perrendtartás (1952. évi III. tv.)

Ptk.: Polgári törvénykönyv (1959. évi IV. tv.)

Régi Art.: Adózás rendjéről szóló törvény (1900. évi XCI. tv.)

Szja.: Személyi jövedelemadóról szóló törvény (1995. évi CXII. tv.)

Art.: Adózás rendjéről szóló törvény (2003. évi XCII. tv.)

Ket.: Közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény (2004. évi CXL. tv.)

NAV: Nemzeti Adó- és Vámhivatal

Földhivatal: Megyei Kormányhivatal Földhivatala

BEVEZETÉS

Amikor az ember meghallja a vagyonosodási vizsgálat szavakat, akkor rendkívüli vagyonokat felhalmozó emberekre gondol, akik adóelkerüléssel vagy jövedelemeltitkolással jutottak vagyonukhoz. Ezáltal nem járultak hozzá az állam működésének finanszírozásához, nem tettek eleget a közteherviselés követelményének. Ez a szerényebb vagyonnal rendelkezőket érthető módon elégedetlenséggel tölti el - azon túl, hogy jogsértő - ami megmutatkozik az adóhatósághoz beküldött közérdekű bejelentések nagy számában is. De nem csak a nagy vagyonokkal rendelkező adózók számíthatnak vagyonosodási vizsgálatra, hanem bármely adózó, aki megszerzett jövedelmének, ingó, ingatlan tulajdonának forrásával nem tud elszámolni. Elvégre bárki sorra kerülhet, az idő az adóhatóságnak dolgozik.

Oliver Vendel Holmes szerint adót azért kell fizetnünk, hogy civilizált társadalomban élhessünk - ezzel az állásponttal az adóhatóság azonosul. Más John Mynard Keyes véleménye, aki szerint az adózás elkerülése az egyetlen szellemi tevékenység, ami némi hasznot hoz - ezzel pedig az adózók azonosulnak.

Ha az adófizetők körét bővíteni lehetne, akkor az egyes adózókat terhelő adófizetési kötelezettség mérsékelhető lenne, hiszen ekkor több adózótól lehetne beszedni ugyanazt az adóbevételt, az eltitkolt bevételek feltárásával ehhez pluszként járul hozzá a vagyonosodási vizsgálatok alkalmazása. A vagyonosodási vizsgálatot a feketegazdaság elleni küzdelem eszközeként is meg lehet határozni, melynek célja az adótudatosság növelése és az adóvételek biztosítása az állam részére.

A vagyonosodási vizsgálatokat csak 2006-ban kezdte tömegesen alkalmazni az adóhatóság. Ehhez az eljáráshoz elengedhetetlen a pénzügyi tudás és szemlélet megléte, valamint az eljárási jogszabályok ismerete. Ezért célszerű az adózónak jól kiválasztott és megfelelő szakismerettel rendelkező képviselőt meghatalmaznia érdekeinek a képviselétével az adóhatóság és a bíróság előtt.

Szakdolgozatom célja a vagyonosodási vizsgálatok bemutatása, kialakulásuktól kezdve az ellenőrzés megindulásától, az eljárás során alkalmazott módszereken át egészen a már jogerős adóhatósági határozat bírósági felülvizsgálatáig. Ismertetem a témához kapcsolódó jogszabályi háttérrel és a bírói eseti döntéseket is.

1. VAGYONOSODÁSI VIZSGÁLAT TÖRTÉNETE

Vagyonosodási vizsgálatok lefolytatására az adóhatóságnak a régi adózás rendjéről szóló törvény¹ (Továbbiakban: régi Art.) hatályba lépése óta van lehetősége, széles körben alkalmazni 2006-ban kezdték.² A vagyonosodási vizsgálat sokban hasonlít például az egyéni vállalkozók vagy gazdasági társaságok ellenőrzésére, de mivel magánszemélyek esetén nincs könyvvezetési kötelezettség és ezáltal nyilvántartási iratok megőrzésének kötelezettsége sem, sokkal nagyobb szerepet kap a becslési módszer az adóalap megállapítása során, amit az adózás rendjéről szóló törvény³ (Továbbiakban: Art.) lehetővé tesz.

2006-ig mindössze néhány valóban vagyonosodási vizsgálatnak minősíthető eljárás folyt le a gyakorlatban. Az ellenőrzések többsége a szürke és feketegazdaságból származó jövedelmek feltárására szorítkozott.⁴

Fejlődés napjainkig:

1. 2006-ban a kormány bejelentette, hogy 2007-ben 10.000 db vagyonosodási eljárás lefolytatását tűzte ki célul az APEH-nak.
2. 2006-ban elkezdődtek az első eljárások, ezek a vizsgálatok mindig a személyi jövedelemadóira irányulnak. Ezen vizsgálatok még az adóhatóság eljárásának finomhangolását is szolgálták, felkészülendő a következő évre kitűzött nagy mennyiségű eljárás lefolytatására.
3. 2006-ban elkészül az adóhatóságnál egy belső használatra szolgáló könyv a vagyonosodási vizsgálatokról.
4. 2006-2007-ben 500 fő munkatárs átcsoportosításával, felvételével készül az adóhatóság a vagyonosodási vizsgálatok lefolytatására.

¹1900. évi XCI. tv.

²Bertalan Rudolf: A vagyongyarapodási vizsgálatok 2007. évi tapasztalatai, Adóvilág, Kompkonzult Kft., Budapest, 2008. június XII. évfolyam 7. szám; 21. p.

³2003. évi XCII. tv.

⁴Bertalan Rudolf: i.m. 2008. 22. p.

5. 2007-ben létrejönnek az adóhatósági régiók és a korábban önálló illetékhivatalok beolvadnak az adóhatóságba, ez lehetővé tette, hogy külön megkeresés nélkül további adatokhoz jusson a hatóság az adózók illetékköteles ingó- és ingatlanszerzésével kapcsolatban.

6. 2007-ben bizonyos kiválasztási szempontok alapján az adóhatóság kockázatelemző és adóellenőrzésre kiválasztó rendszere elkezdti azon adózók kiválasztását, akiknél vagyonosodási vizsgálat lefolytatására kerül sor.

7. 2007-ben 11.095 db tényleges vizsgálat folyt, ezekből jogerősen lezárult 7531 db, mindösszesen 42.700.000.000 Ft adókülönbötetet megállapítva.⁵

8. 2008-ban már az adóhatóság felkészültebb, tovább folynak a vagyonosodási vizsgálatok, 6061 db tényleges vizsgálat folyt, jogerősen 31.800.000.000 Ft adókülönbötetet megállapítva.⁶

9. 2010-ben az ellenőrzéseket 3 adóellenőr is végezheti, de mindig csak a megbízólevélben szereplő revizorok folytathatják az eljárást.

10. 2010-ben visszaállnak a megyei adóigazgatóságok, de megmaradnak a régiók is. Vagyonosodási vizsgálatokat a megyei adóigazgatóságok végzik. A fellebbezéseket, mint másodfok a Hatósági Főosztály bírálja el. Az átszervezés idején érezhetően elhúzódnak az eljárások.

11. 2010-ben kormányzati bejelentésre, hogy nem lesz a vagyonosodási vizsgálat külön vizsgálati típus, az adózási kérdésekben nem járatos média azt a tájékoztatást adja, hogy nem lesz több vagyonosodási vizsgálat.⁷

12. 2011-ben az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal és a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága egybeolvad és megalakul a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (Továbbiakban: NAV)⁸

⁵Bertalan Rudolf: i.m. 2008. 22. p.

⁶dr. Váczai Rita: Vagyonosodási vizsgálatok pro és kontra, Adóvilág, Kompkonzult Kft., Budapest, 2009. szeptember XIII. évfolyam 10. szám; 2. p.

⁷Angyal József: Adóellenőrzés: „Egy rossz válasszal milliókat bukhatunk”
http://adozona.hu/archive/20110624_szja_vagyonvizsgalat_szja_NAV (Letöltve: 2012. február 5.)

13. 2011-ben a NAV elnöke (dr. Vida Ildikó) közzéteszi az ellenőrzési irányelveket, melyben ismét szerepelnek a vagyonosodási vizsgálatok.⁹

14. 2011-ben módosul a Büntető Törvénykönyv adócsalás tényállása, 2012-től költségvetési csalásról beszélünk, ettől a bűncselekmény könnyebb bizonyítása várható.¹⁰

15. 2012-ben az adóbírság mértéke egyes esetekben 200%-ra emelkedik.¹¹

16. 2013-ben kötött bizonyítási rendszer érvényesül az elévült időszakra vonatkozó vagyonszerzést illetően.¹²

2. A VAGYONOSODÁSI VIZSGÁLAT JOGTÖRTÉNETI FEJLŐDÉSE

A vagyonosodási vizsgálat első alkalommal a régi Art. 60. § (7) bekezdésében került szabályozásra. Az adóhatóság a valótlan vagy hiányos adóbevallást tevő, illetve az azt elmulasztó adózót felhívja, hogy az adóévben szerzett jövedelmének felhasználásáról tegyen nyilatkozatot. Ezután az adóhatóság megvizsgálta, hogy a nyilatkozatban megjelölt befektetésre, ráfordításra, kiadásra az adózónak a bevallott jövedelme és egyéb forrása nyújtott-e elegendő fedezetet. Ha az volt megállapítható az adóhatóság részéről, hogy a bevallott jövedelem és az egyéb források nem elégségesek fedezetként a kiadásokra, vagy ha az adózó külön felhívásra nem igazolta hitelt érdemlően a nyilatkozatban foglaltakat, az adóhatóság az adózó adóalapját az általa végzett tevékenység jellegére és az eset összes körülményére tekintettel valószínűsíthető összegben állapította meg.

A régi Art. 60. § (7) bekezdése 2002. november 14-ig volt hatályos jogszabályhely. Egy törvénymódosítás 1997. január 1-i hatállyal beiktatott egy új rendelkezést (60/A. §), amely így már külön szakaszban szabályozta a vagyonosodási vizsgálatot.¹³ Ez a szakasz rögzítette, hogy az eljárás

⁸2010. évi CXXII. tv. 1. §

⁹Adóellenőrzési irányelv 9. oldal; http://www.apeh.hu/magyar_oldalak/ellenorzesrol/iranyelv_110223.html (Letöltve: 2012. február 5.)

¹⁰1978. évi IV. tv. 310. §

¹¹HVG Adókülönszám, HVG Zrt, Budapest, 2011, 64-65. p.; Molnár Patrícia: Csapataink sarcban állnak; HVG, HVG Kiadó Zrt., Budapest, 2011. október 22. 42. szám; 10. p.

¹²dr. Heinemann Csilla: Bizonyítási teher érvényesülésének szabályai - különös tekintettel a vagyonosodási vizsgálatokkal kapcsolatos perekben; Budapesti konferencián elhangzott előadása; 2008. október 31.

¹³1996. évi LXXXVI. tv. 20. §

alá vont adózó az adóhatóság által becsléssel megállapított adóalaptól való eltérést hitelt érdemlő adatokkal igazolhatja.¹⁴ A törvény indokolása leszögezte, hogy az eljárás külön szabályozását az eltitkolt jövedelmek arányos köztelherviselés alá vonása érdekében tette szükségessé. Az is kiemeli, hogy garanciális okokból lehetősége van az adózónak az adóalaptól való eltérést, hitelt érdemlő módon igazolni. A törvényi rendelkezés nagy hiányosságát jelentette, hogy nem szólt arról az esetről, amikor az adózó vagyonosodásának forrásaként már elévülési időbe tartozó, illetve megszerzett jövedelmet, bevételt jelöl meg. Ezen jogszabályi rendelkezés hiányában csak az adómegállapításhoz való jog elévülésének idején belül folytathatott ellenőrzést, így nem volt arra az adóhatóságnak jogszabályi lehetősége, hogy az adózó elévülési időn túli forrásokra való hivatkozásának valóságtartalmát vizsgálhassa.¹⁵ Így itt a jogalkotó jogi kikaput hagyott nyitva az adózók számára és így az adózók sikerrel hivatkozhattak a korábban (elévülési időn túl) szerzett jövedelmeikre, bevételeikre, mint vagyonosodásuk forrására mivel ebben az időszakban szerzett források az adóhatóság számára a jogszabályi rendelkezések miatt már nem voltak vizsgálhatóak.

Egészen 2002. január 1-ig állt fenn ez az állapot. Ekkor egészítette ki egy törvénymódosítás a régi Art. 60/A. § (3) bekezdését egy második mondatral. Ezzel megteremtődött annak lehetősége, hogy az adóhatóság az elévülési időn túli bevételi forrásokra alapozott adózói nyilatkozatokat vizsgálja.¹⁶ A módosítás indokolása kimondta, hogy a módosítás oka az, hogy az adózók vagyonosodásuk forrásaként rendszeresen elévülési időn túli időszakban szerzett jövedelmet, bevételt jelölnek meg, ezzel meghíúsítva az adóhatóság további eljárását. A módosítás megteremtette annak lehetőségét, hogy az adóhatóság az adózói nyilatkozat valóságtartalmát az adómegállapítási jog elévülését követően a már elévült időszakra vonatkozóan vizsgálhassa.¹⁷ Az adózónak megmaradt a lehetősége, hogy hitelt érdemlő adatokkal igazolhassa, hogy az adóhatóság által becsléssel megállapított adóalap nem megalapozott, ennek érdekében elévülési időn túli jövedelmi, bevételi forrásokat is megjelölhetett és ezeket alátámasztandó hitelt érdemlő adatokat terjeszthetett az adóhatóság elé.¹⁸ A már elévült időszakra eső források kapcsán az igazolással

¹⁴1990. évi XCI. tv. 60/A. § (3) bek.

¹⁵1990. évi XCI. tv. 95. § (1) bek.

¹⁶2001. évi LXXIV. tv. 111. §

¹⁷Dr. Linczmayer Szilvia: A vagyonosodási vizsgálat és a jogalkalmazás, avagy a felhasználható bizonyítékok minősítése a bírósági gyakorlatban; Adóvilág, Kompkonzult Kft., Budapest, 2008. július XII. évfolyam 8. szám; 12-13. p.

¹⁸Dr. Linczmayer Szilvia: i.m. 2008. július XII. évfolyam 8. szám; 13. p.

kapcsolatban, a hitelt érdemlőségen túl a régi Art. nem támasztott megszorító feltételt. Ezt követően a régi Art. hatályon kívül helyezéséig a vagyonosodási vizsgálatok normaanyaga változatlan volt az új Art. hatályba lépéséig.

Jelenleg a vagyonosodási vizsgálatokat az Art. 2003. évi XCII. törvény 109. §-a szabályozza. Az új Art. 2004. január 1-én lépett hatályba és 2006. július 16-ig az Art. 109. § (3) bekezdésének normaszövege megegyezett a régi Art. normaszövegével.

Az Art. 109. § (3) bekezdése 2006. július 17-i hatállyal került módosításra.¹⁹ A (3) bekezdéshez iktatott a törvényhozó egy második mondatot, amely kötött bizonyítást ír elő, meghatározza, hogy az adózó milyen bizonyítási eszközökkel igazolhatja az elévülési időn túli szerzést. Ezen módosítás szerint közhiteles nyilvántartás, jogerős bírósági vagy hatósági határozat, adómegállapításhoz való jog elévülését megelőzően kiállított egyéb közokirat, az adózó ezen időszakban az adóhatósághoz benyújtott, jogerős hatósági, bírósági határozattal nem érintett bevallásának adatai, fizetésiszámla-kivonat, értékpapírszámla-kivonat adatai használhatóak fel a már elévült időszakra eső szerzés bizonyítékaként.²⁰ A módosítás indokolása rámutat arra, hogy a módosítást az tette szükségessé, mert az adózók gyakran hivatkoztak arra, hogy a vagyonosodás forrására olyan időben tettek szert, amely időszakra az elévülés miatt adóhatósági eljárás nem folytatható le, mivel a forrást az adó megállapításához való jog elévülési idejénél korábban szerezte az adózó. A már elévült jogviszonyokkal kapcsolatban fontos megjegyezni, hogy a bizonyítás ebben a körben rendkívül nehézkes. Például az idő múlása miatt az ügylet résztvevői már nem tudnak érdemi nyilatkozatot tenni, az iratok már nem állnak rendelkezésre.

Az elévülési időt megelőző szerzésre hivatkozás a vagyonosodási vizsgálat immanens kérdése, ugyanis ez dönti el, hogy az adóhatóság a forrás megszerzésével kapcsolatban eljárás lefolytatására, vagyonosodási vizsgálat folytatására és adó megállapítására jogosult-e vagy sem.

Ez a jogalkotói indoka annak, hogy az adózói visszaélések elkerülése érdekében az elévülési időt követően az elévülési idő előtti szerzésre hivatkozás esetére a jövedelem, bevétel megszerzésének időpontjának, forrásának, tényének igazolására a rendelkezésre álló bizonyítás lehetőségét korlátozza.

¹⁹2006. évi LXI. tv. 120. §

²⁰Dr. Linczmayer Szilvia: i.m. 2008. július XII. évfolyam 8. szám; 15. p.

A módosítás kimondja, hogy az Art. 109. § (3) bekezdés második mondatát és a kapcsolódó (4) bekezdést csak azokban az eljárásokban kell alkalmazni, amelyekben az adózó nyilatkozatában megjelölt vagyonosodás forrásának megszerzésére 2006. szeptember 15. napját követően kerül sor.²¹ Ilyen eljárás legkorábban 2013-ben indulhat majd. Jelenleg tehát nincs folyamatban olyan eljárás, amelyben az adózó rendelkezésére álló bizonyítékok körét az Art. 109. § (3) bekezdés jelenleg hatályos második mondata alapján kellene meghatározni.

Jelenleg az Art. 109. § (3) bekezdésének 2006. július 17-e előtt hatályos normaszövege szerint kell eljárnia az adózónak és az adóhatóságnak. Tehát még nem kell alkalmazni a bizonyításra vonatkozó megszorító szabályokat. Jelenleg az adatok tekintetében csak a hitelt érdemlőséget írja elő a törvény.

3. A VAGYON MEGSZERZÉSE

A vagyonszerzés többféle módon megtörténhet, lényegében jelentheti forgalomképes ingó és ingatlan dolog megszerzését jelenti akár visszterhesen, akár ingyenesen. A szerzés történhet örökléssel, ajándékozással, adásvétellel. A magyar Alkotmány és az Alaptörvény is védi a magántulajdont.²² A nagymértékű feltűnő költségekkel járó fogyasztás utalhat arra, hogy az adózó adózatlan jövedelemmel rendelkezik. Jól látható jele ennek, ha az adózó a bevallott jövedelmét messze meghaladó értékes vagyontárgyakra tesz szert, vagy életvitelre fordított kiadásaira nem rendelkezik megfelelő fedezettel.

A vagyon megszerzésének lehetséges jogcímei

1. Adásvétel

A tulajdonszerzés legáltalánosabb formája az adásvétel. Adásvételi szerződés keretében az eladó köteles a dolog tulajdonjogát a vevőre átruházni és a dolgot a vevő birtokába adni, aki ennek fejében köteles a vételárat megfizetni és a dolgot átvenni.²³ A Polgári Törvénykönyv (Továbbiakban: Ptk.) csak az ingatlan, gépjármű, hajó és légi

²¹2006. évi LXI. tv. 239. § (5) bek.

²²1949. évi XX. tv. 13. § (1) bek.; Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) XIII. cikk (1) bek.

²³1959. évi IV. tv. 365. § (1) bek.

járművek esetén írja elő a szerződés érvényességi feltételeként az írásbeliséget.²⁴ Minden más esetben tehát a szerződés szóban is megköthető. De a szóban kötött szerződések esetén gondot jelent, a megkötés körülményeinek, a teljesítésnek, a feltételeinek, létrejöttének, időpontjának, pontos tartalmának a hitelt érdemlő bizonyítása. Az ingatlanokról és gépjárművekről az állam közhiteles nyilvántartást vezet, így könnyű az ezekkel kapcsolatban felmerült adó és illetékkötelezettségek feltárása és beszedése. Az ingó és ingatlan dolgok értékesítése az eladó részéről általában személyi jövedelemadó kötelezettséget keletkeztet, a vevő részéről pedig felveti a kérdést, hogy a bevallott jövedelméből rendelkezhetett-e a vásárláshoz szükséges fedezettel.

2. Ajándékozás

Ajándékozási szerződés alapján az egyik fél saját vagyona terhére a másik félnek ingyenes vagyoni előny juttatására köteles. Ingatlan, gépjármű, hajó és légi járművek kivételével minden más esetben az ajándékozási szerződés szóban is megköthető. Vagyonosodási vizsgálatoknál felmerül, hogy az adózók ajándékokra hivatkoznak, mint a vagyonosodásuk forrására. Ezért aztán ha az ajándékozásról nem készült írásbeli szerződés, az ajándékozás tényének és nagyságának az adózó általi hitelt érdemlő bizonyítása nehézségekbe ütközik általában. Abban az esetben, ha az adó és illetékszabályok megsértésével szerzett jövedelem után az illetéket megfizették, elfogadható a fedezethiány csökkentésére.²⁵ Ebben az esetben az eljárás alá vont adózó által megnevezett ajándékozók is számíthatnak vizsgálatra, annak bizonyítása céljából, hogy nekik rendelkezésre állt-e azon összeg, melyet az adózó vagyonosodásának forrásaként megjelölt. Illetékmentes ajándékozás esetén is be kell jelenteni az ajándékozás tényét az adóhatóságnak, de ezzel a megajándékozott is védelemben részesül egy vagyonosodási eljárásban.

²⁴1959. évi IV. tv. 365. § (3) bek.

²⁵B.-A.-Z. M. B. 19.K.21.196/2004/21. szám

3. Öröklés

Öröklés során az ember halálával hagyatéka mint egész száll az örökösre.²⁶ Az öröklés után hagyatéki eljárást kell lefolytatni, melyet közjegyző végez és dokumentál, mely írásbeli hagyatékátadó végzéssel zárul. A hagyatékot fel kell leltározni, melyet az örökgyó utolsó belföldi lakóhelye szerinti jegyző végez. Azon vagyontárgyak megszerzésének időpontja, eredetének igazolása - melyek nem kerültek be hagyatéki leltárba - utólag nehézségekbe ütközik.

4. Kölcsön

Vagyonszerzés kölcsönből is finanszírozható. Kölcsönszerződés alapján a hitelező (magánszemély, pénzüintézet) köteles a szerződésben meghatározott pénzüösszeget az adós rendelkezésére bocsátani, az adós pedig köteles a kölcsön összegét a szerződésben meghatározottak szerint visszafizetni.²⁷ A Ptk. magánszemélyek között nem ír elő írásbeliséget a kölcsönszerződés érvényességi kellékeként, tehát szóban is érvényesen létrejön. A magánszemély által nyújtott kölcsön, ha a felek külön nem kötöttek ki kamatot, kamatmentes kölcsönnek tekintendő. A bírói gyakorlat, ha a kölcsönügyletet megfelelően dokumentálták, biztosítékokat kötöttek ki és a pénzüátadásokat is írásba foglalták, akár több milliós kölcsönöket is elfogad az eljárás alá vont adózó vagyonosodásának forrásaként. De ilyen esetben persze egyből felmerül kapcsolódó vizsgálat keretében, hogy a kölcsönadónak volt-e elég adózott jövedelme ekkora összeg kölcsönadásához, és ha volt, a szerződésben kamat kikötve, megfizette-e utána a személyi jövedelemadót.²⁸ Önmagában a kölcsönszerződés írásba foglalása azonban nem igazolja a kölcsönösszeg átadását.²⁹ Ha a felek a kölcsönszerződést nem foglalták írásba, az adóhatóságnak nem kell, hogy jövedelemként vegye figyelembe az adózó nyilatkozatában szereplő összeget.³⁰ De van ettől eltérő bírói gyakorlat is.

²⁶1959. évi IV. tv. 598. §

²⁷1959. évi IV. tv. 523. § (1) bek.

²⁸Baranya M. B. III.P.20.997/2002/8.szám

²⁹Békés M. B. 1.K.23.042/2006/10.szám

³⁰LB Kfv. I.35.155/2005/8. szám

5. **Gazdasági társaság tulajdonrészének átruházása** vagy gazdasági társaság alapítása is vagyongyarapodást eredményező jogi tény lehet. Az ehhez kapcsolódó ügyletekről a cégbíróság közhiteles nyilvántartást vezet, ez a bizonyítást megkönnyíti ebben a körben. Az alapító okiratban fel kell tüntetni a tagok vagyoni hozzájárulásának mértékét, idejét, jegyzett tőke nagyságát. Vagyont rendelkezésre bocsátani kétféle módon lehet: készpénz vagy apport szolgáltatásával. Gazdasági társaságoknak kötelező bankszámlát nyitni, a készpénzt ide kell befizetni az alapításkor. Az apportot pedig könyvvizsgáló értékeli. Felmerülhet kérdésként, hogy milyen forrásból állt az adózó rendelkezésére megfelelő pénzüsszeg vagy apportálható vagyon, hogy az alapításban részt vegyen, vagy a már egzisztáló társaságban részesedést vásároljon.

4. VAGYONRA VONATKOZÓ ADATOK AZ ADÓHATÓSÁG KEZÉBEN

Bizonyos vagyontárgyak létezéséről különböző hatóságok közhiteles nyilvántartás vezetnek, más vagyontárgyak esetében nincs ilyen nyilvántartási kötelezettség. Ezért aztán célszerű megőrizni a vagyontárgyakra vonatkozó iratokat, hogy azokkal a későbbiekben majd igazolni tudjuk a szerzés tényét. Az adóhatóság az általa fellelt információkat összehasonlítja az adózó bevallásában szereplő információkkal, és ha eltérést észlel, ez megalapozza azt, hogy az adózó a későbbiekben kiválasztásra kerülhet egy részletes vizsgálat lefolytatása céljából. Jelenleg a magyar jogrendszerben nincs általános vagyonyilatkozat tételi kötelezettség, a régi Art. ezen szabályát az Alkotmánybíróság megsemmisítette.³¹Ellentétben például Görögországgal, ahol 1992-ben egységes vagyon-nyilvántartási rendszert vezettek be és ennek keretében kötelezték az adózókat, hogy ingatlan tulajdonukról listát nyújtsanak be az adóhatósághoz, valamint a magánszerződések másolatait be kellett küldeni az adóhatósághoz.³²

³¹21/1993. (IV. 2.) AB határozat

³²Szilovics Csaba: Csalás és jogkövetés az adójogban; Gondolat, Budapest, 2003. 45. p.

4.1. PÉNZINTÉZETEK TŐL BESZEREZHETŐ INFORMÁCIÓK

Bankszámla

Megkülönböztetünk bankszámla tekintetében a vállalkozások számára kötelezően nyitandó pénzforgalmi elszámolási betétszámlát és a magánszemélyek bankszámláját.³³ Magánszemélyek esetén a bankszámlára vonatkozó információkat nem kell, sem a magánszemély sem a pénzügyintézet részéről az adóhatóságnak bejelenteni. Tehát az adózói közhiedelemmel ellentétben az adóhatóság a magánszemélyek bankszámladatairól nem rendelkezik naprakész információkkal, pláne nincs központi nyilvántartás melyből előkereshető lenne, hogy ki hol és milyen számlát vezet és azon mekkora pénzüsszeget tart. A pénzügyintézet ugyanakkor nyilatkozattételre kötelezhető, hogy ügyfelére vonatkozóan bocsásson információt az adóhatóság rendelkezésére.³⁴ De ebben az esetben az adóhatóságnak külön-külön kell megkeresnie minden pénzügyintézetet, ez tekintve, hogy hány hitelintézet és takarékszövetkezet működik az országban hosszadalmas eljárás lehet. Ez nem minősül a banktitok megsértésének.³⁵ Akkor is köteles a pénzügyintézet információt szolgáltatni, ha az ügyfél megszüntette már a számláját és így már nem áll a pénzügyintézettel jogviszonyban.

A kötelezően nyitandó pénzforgalmi elszámolási betétszámla esetén azonban a pénzügyintézetnek be kell jelentenie a számla megnyitását és megszűnését az adóhatóságnak, ez bekerül a cégbíróóság által vezetett cégnyilvántartásba.

Értékpapírok

Az értékpapírszámlát vezető szolgáltató felhívásra szintén köteles információt szolgáltatni ügyfele értékpapírszámlájáról a törvényi felhatalmazás alapján eljáró adóhatóságnak.³⁶ Külföldi adóhatóság megkeresése alapján eljárva szintén köteles információt szolgáltatni ügyfeléről az eljáró adóhatóságnak, ha ezt nemzetközi szerződés lehetővé teszi. Adatszolgáltatást kell teljesíteniük az értékpapír ügyletekről, megjelölve az értékpapír kódját, piaci értékét. Ez segítséget jelent a vagyonosodási vizsgálatot lefolytató adóhatóságnak, és ha ezzel a vagyonosodás forrását az adózó bizonyítani tudja, akkor neki is.

³³1959. évi IV. tv. 529-533. §

³⁴Dr. Linczmayer Szilvia: i.m. 2008. július XII. évfolyam 8. szám; 4. p.

³⁵1996. évi CXII. tv. 51. § (2) bek. i) pont

³⁶2001. évi CXX. tv. 370. §

Biztosítások

Elterjedtek a befektetéssel kombinált életbiztosítások a magyar biztosítási piacon, az elérhető adóelőnyök és a hosszú távú megtakarítás miatt is. Ezek a biztosítások rendszerint havi vagy negyed éves rendszeres befizetéseket igényelnek éveken át. A biztosítóktól az adóhatóság kérhet adatokat ügyfelére vonatkozóan és a biztosítót adatszolgáltatási kötelezettség terheli, ha az általa teljesített kifizetés adókötelezettséget keletkeztet.³⁷ Az adatszolgáltatásban átadják a szolgáltatás összegére, szerződés megkötésének idejére, befizetendő összegekre vonatkozó információk. Ezekből az adatokból kellő forrásokkal nem ellentételezett befizetésekre következtethet az adóhatóság.

4.2. GAZDASÁGI TÁRSASÁGOKBAN MEGLÉVŐ RÉSZESEDES

Magánszemélyek közkereseti-, betéti- és korlátolt felelősségű társaságban meglévő részesedéséről a székhely szerint illetékes cégbíróság közhiteles nyilvántartást vezet.³⁸ Ezek a társasági formák a személyegyesítő társaságok közé tartoznak. A részvénytársaságban meglévő magánszemély részesedéséről és a részvények átruházásáról a cégnyilvántartásból nem lehet nyomon követni. A részvényesek által tulajdonolt részvények változásáról a társaság részvénykönyve szolgál információkkal.

4.3. INGATLANOK

A Megyei Kormányhivatal Földhivatalai (Továbbiakban: Földhivatal) vezetnek az ingatlanokról közhiteles nyilvántartást. Földhivataloknak az adózó személyi adataira vonatkozóan információkat kell szolgáltatniuk az adóhatóság megkeresésére.³⁹ Földhivatal akkor jegyez be adatot a tulajdoni lappal, ha a bejegyzés alapjául szolgáló szerződést, engedélyt benyújtották. Ezek az iratok a tulajdoni lappal együtt kezelendők és az adóhatóság ezeket jogosult is jogosult megkérni a földhivataltól.⁴⁰ Ezzel olyan információk szerezhetőek be amelyekhez másképpen nem tudna az adóhatóság hozzájutni.⁴¹ Itt nem beszélhetünk az ingatlan értékére vonatkozó adatszolgáltatásról. A

³⁷2003. évi LX. 157. §

³⁸2006. évi V. tv.

³⁹2003. évi XCII. tv. 52. §

⁴⁰1997. évi CXLI. tv. 66. § (2) bek.

⁴¹Jász Gábor: A vagyonosodási vizsgálatokban rejlő lehetőségek, Adóvilág, Kompkonzult Kft., Budapest, 2008. december XII. évfolyam 14. szám; 27-28. p

forgalmi érték megállapításához szükséges adatok az adóhatóságba integrált illetékhivatalok nyilvántartásában szerepelnek. Tartalmazzák, hogy az illetékfizetésre kötelezett fél mekkora forgalmi értéket jelölt meg és az illetékhivatal mekkora forgalmi értéket állapított meg összehasonlító adatok alapján. Az adóhatóság is rendelkezik naprakész ingatlan-nyilvántartási információkkal, melynek neve VISKO.

4.4. INGÓSÁGOK

Műtárgyak

A magyar kultúra pótolhatatlan és kiemelkedő jelentőségű tárgyait a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal hatáskörében eljárva védetté nyilváníthat. A védett kulturális javakat átruházni csak írásbeli szerződéssel lehet.⁴²

Légi járművek

A légiközlekedési hatóság Állami Légi Jármű Lajstromot vezet, mely tartalmazza a tulajdonosok és légi járművek adatait. Az adóhatóság megkeresése alapján adatot szolgáltat a légi jármű tulajdonosáról, általános kötelező adatszolgáltatási kötelezettség nincs.⁴³A lajstrom nem tartalmazza a jármű értékét.

Vízi járművek

A Nemzeti Közlekedési Hatóság vezeti a vízi járművek nyilvántartására szolgáló lajstromot.⁴⁴ Az adóhatóság adatokhoz a vízi járművekkel kapcsolatban csak egyedi megkereséssel juthat. A nyilvántartás tartalmazza a tulajdonos és a vízi jármű adatait, de nem tartalmazza a vízi jármű értékét.

⁴²2001. évi LXIV. tv.

⁴³1995. évi XCVII. tv.

⁴⁴2000. évi XLII. tv.

Gépjárművek

A gépjárművekről gépjármű-nyilvántartást kell vezetni. A közúti közlekedési nyilvántartásról szóló törvény részletezi, hogy az adóhatóság milyen adatokat igényelhet eljárása során.⁴⁵ Az adóhatóság is rendelkezik naprakész gépjármű-nyilvántartással, melyet JAROK-nak neveznek.

Készpénz

A készpénzben otthon tartott vagyon nem látható, de a körülményekből lehet következtetni arra, hogy mekkora a pénz nagysága. A magánszemélyt egy jogszabályi rendelkezés sem kötelezi arra, hogy pénzét bankszámlán helyezze el. Nem vonatkozik jogszabályi előírás arra sem, hogy egy magánszemély mekkora összeget tarthat magánál, azt hogyan és hova kell elhelyeznie. Azonban ha a valaki 2 millió forintot meghaladó összegben teljesít készpénzbefizetést, ezzel kapcsolatban a pénzügyintézetnek a pénzmosás megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvény értelmében a befizetőt azonosítani kell, személyi adatainak nyilvántartásba vétele útján. Ezzel a 2 millió forintot meghaladó készpénzbefizetések nyomán követhetővé váltak, ezekről az adatokról az adóhatóság egyedi esetben kérhet adatszolgáltatást.

5. VAGYONOSODÁSI VIZSGÁLATOK JOGSZABÁLYI HÁTTERE

A vagyonosodási vizsgálatok jogszabályi alapját az Art. 109. § (1)-(2) bekezdése tartalmazza. A jogi helyzetet bonyolítja 2006. július 17-től, hogy egy törvénymódosítás kapcsán egy már nem hatályos törvényt is alkalmazni kell a jelenleg folyamatban lévő eljárásokban. A módosítás az adózó által igénybe vehető bizonyítékokat szűkebb körben határozza meg. A 2006. július 17-től hatályos jogszabályszöveg egyik részét az egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló törvény⁴⁶ tartalmazza, amelyet ezen törvény rendelkezése illeszt be az Art. 109. § (3) bekezdésébe.⁴⁷ Ugyanakkor másik elemét ezen Art. jogszabályhely 2006. július 16-ig olvasható szövegállapota tartalmazza. Ez megbontja az Art. koherenciáját és az egyes jogesetek értelmezésénél a két törvény együttes alkalmazását igényli, mely szükségessé teszi jogász

⁴⁵1999. évi LXXXIV. tv.

⁴⁶2006. évi LXI. tv. 120. §

⁴⁷2006. évi LXI. tv. 239. § (5) bek.

szakemberek közreműködését. Az Art. 109. § (3) bekezdése továbbra is rögzíti, hogy az adózó a becsléssel megállapított adóalaptól való eltérést, hitelt érdemlő adatokkal igazolhatja. Ezt egészítette ki a törvénymódosítás azzal, hogy ha az adózó arra hivatkozik, hogy vagyonosodásának a forrásaként szolgáló jövedelmet, bevételt az adó megállapításához való jog elévülési idejét megelőzően szerezte, a vagyongyarapodás forrásának igazolására, a szerzés időpontjának és tényének bizonyítására csak közhiteles nyilvántartás, jogerős bírósági vagy hatósági határozat, az adómegállapításhoz való jog elévülését megelőzően kiállított egyéb közokirat, az adózó ezen időszakban az adóhatósághoz benyújtott, jogerős hatósági, bírósági határozattal nem érintett bevallásának adatai, fizetési számla-kivonat, értékpapírszámla-kivonat adatai szolgálhatnak. Rögzíti továbbá, hogy az adóhatóság az adó megállapításához való jog elévülési idejét megelőző időszakra vizsgálatot csak ezen adatokra kiterjedően végezhet.

A kötött bizonyításra való áttérést az tette szükségessé, hogy az eljárás alá vont adózók előszeretettel hivatkoztak arra, hogy a vagyonosodásuk forrására olyan időszakban tettek szert, amelyre vonatkozóan már elévült az adó megállapításhoz való jog, így erre vonatkozóan már nem folytatható le az eljárás.⁴⁸ Ezen elévült időszakra vonatkozóan a bizonyítás nehézségeibe ütközik, például már nem állnak rendelkezésre iratok vagy bizonylatok, a szerződéses kapcsolatban részt vevő felek már nem fellelhetők.

Az adókötelezettség ellenőrzésével kapcsolatban az a főszabály, hogy az csak az adó megállapításához való jog elévülési idején belül kerülhet sor.⁴⁹ Ez alapján az adózók számára elég volt, ha vagyonosodásuk forrásaként már elévült időszakban szerzett jövedelmet, bevételt jelöltek meg, ezzel kizárva az eljárás folytatásának lehetőségét. Az elévülést ugyanis a polgári joggal ellentétben az adójog jogviszonyt megszüntető hatályúnak tekinti, ellenben a polgári jogban csak a követelés államhatalmi eszközökkel történő érvényesítését zárja ki.

Az adózók vagyonosodásuk forrásként az elévült időszakban szerzett jövedelmekre és bevételekre való hivatkozását teszi ezzel lehetetlenné a törvény azon felhatalmazása, hogy az adózói hivatkozások valóságtartalmának megvizsgálása céljából az ellenőrzést a már elévült időszakra is kiterjesztheti az adóhatóság.⁵⁰ Ezzel az adó megállapításához való jog elévülési ideje

⁴⁸Dr. Linczmayer Szilvia: i.m. 2008. július XII. évfolyam 8. szám; 12. p.

⁴⁹2003. évi XCII. tv. 94. § (1) bek.

⁵⁰Dr. Váczi Rita: i.m. 2009. szeptember XIII. évfolyam 10. szám; 7. p.

nem hosszabbodik meg ugyan, de, ha azt állapítja meg a vizsgálat, hogy a vagyonosodás forrása az elévült időszakban keletkezett, akkor nem kerülhet sor az adó megállapítására. Ha azonban azt mutatja ki a vizsgálat, hogy a forrás nem állt rendelkezésre adózott jövedelemből, az adóztatásra a törvényi vélelem alapján sor kerülhet.⁵¹ A vélelem azt mondja, hogy ha az adóhatóság megállapítása szerint az adózó vagyongyarapodásával vagy az életvitelére fordított kiadásokkal nincs arányban az adómentes, a bevallott és a bevallási kötelezettség alá nem eső, de megszerzett jövedelmének együttes összege, az adóhatóság az adó alapját is becsléssel állapítja meg. Ez esetben - figyelemmel az ismert és adóztatott jövedelmekre is - az adóhatóságnak azt kell megbecsülnie, hogy a vagyongyarapodás és az életvitel fedezetéül a magánszemélynek milyen összegű jövedelemre volt szüksége.⁵² Összefoglalva, ha a vizsgált időszak adózott és ismert forrású adózatlan jövedelmének együttese nem fedezi a bizonyítható vagyongyarapodást vagy életvitelt, forrásának az vizsgált időszakon belül keletkezettnek és adózatlannak kell tekinteni.

Az elévült időszakra eső szerzésre való hivatkozás a vagyonosodási vizsgálat lényegi, talán legfontosabb kérdése, ez a döntő abban a kérdésben, hogy az adóhatóság a vagyonosodás forrásának megszerzésével kapcsolatban eljárás lefolytatására és adómegállapításra jogosult-e. Az adóhatóság az elévült időszakra vonatkozó forrásszerzés tekintetében csak a törvény által tételesen felsorolt bizonyítékokat vizsgálhatja és a törvény tételesen meghatározza azokat a nyilvántartásokat is, hogy az eljárás során melyeket lehet figyelembe venni.

2006. július 17-óta hatályos az Art. azon szakasza, amely meghatározza, hogy mi tekintendő közhiteles nyilvántartásnak és mi minősül szerzésnek.

Közhiteles nyilvántartásnak minősül a törvény rendelkezése szerint:

Az ingatlan-nyilvántartás, a földhasználati nyilvántartás, a zálogjogi nyilvántartás, a gépjármű-nyilvántartás, az úszólétesítmény-nyilvántartás, a légitársaság-nyilvántartás, a cégnyilvántartás, a magyar jog szerinti egyéb közhiteles nyilvántartás, a nyilvántartás helye szerinti állam joga szerint közhitelesnek minősülő nyilvántartás.⁵³

⁵¹2003. évi XCII. tv. 109. § (1) bek.

⁵²Dr. Váczi Rita: i.m. 2009. szeptember XIII. évfolyam 10. szám; 5. p.

⁵³2003. évi XCII. tv. 109. § (4) bek. a) pont

Szerzésnek minősül a törvény rendelkezése szerint:

A vagyongyarapodás forrása felett a rendelkezés jogának, és/vagy a használat jogának, és/vagy a hasznosítás jogának, és/vagy birtoklás jogának megszerzése, illetve a fizetési számlán, értékpapírszámlán történő jóváírás.⁵⁴

Mindezeknek az a következménye, hogy a törvény az adózók rosszhiszemű eljárásának visszaszorítása érdekében az elévülési idő előtti szerzésre hivatkozás esetén a forrás megszerzésének időpontját, tényét csak korlátozott bizonyítékokkal teszi igazolhatóvá. Szűkíti tehát a bizonyítás lehetőségét. Ezen bizonyítás körében az adózó az adóigazgatási eljárás lefolytatásának akadályát igazolja, tehát azt, hogy az elévülési idő eltelt, ezért az adóhatóság az elévülési időt megelőző időszakra csak az adózó bizonyításának valóságtartalmát ellenőrizheti.

A kötött bizonyítással kapcsolatban a törvény rögzítette, hogy azokban az eljárásban kell alkalmazni, amelyekben az adózó nyilatkozatában megjelölt vagyonosodás forrásának megszerzésére 2006. szeptember 15. napját követően kerül sor.⁵⁵

Problémát okoz mind a jogalkalmazás, mind a jogértelmezés területén, hogy a 2006. évi LXI. törvény, amely a kötött bizonyítás szabályait hatályba léptette, egyúttal nem helyezte hatályon kívül az Art. 109. § (3) bekezdésének 2006. július 16. előtti előírásait. Mindezekre tekintettel a jelenleg folyamatban lévő eljárásokban még a megszorítások nélküli, szabad bizonyítást lehetővé tevő jogszabályi rendelkezést kell alkalmazni, és a kötött bizonyítási eljárás majd csak 2013-ben lesz először alkalmazandó.

Mindezek alapján jelenleg **négyféle variáció vázolható fel a vagyon megszerzésének időpontja és a vagyonosodási vizsgálat megindítása szempontjából:**

1. 2006. szeptember 15. előtti, időszakban megszerzett vagyon vonatkozásában szabad bizonyítási rendszer érvényesül, függetlenül attól, hogy mikor folytatja le az adóhatóság a vagyonosodási vizsgálatot.

⁵⁴2003. évi XCII. tv. 109. § (4) bek. b) pont

⁵⁵2006. évi LXI. tv. 239. § (5) bek.

2. 2006. szeptember 15. és 2006. december 31. közötti időszakban megszerzett vagyon vonatkozásában 2012. december 31-e előtt megindított vagyonosodási vizsgálatoknál szabad bizonyítási rendszer érvényesül.

3. 2006. szeptember 15. és 2006. december 31. közötti időszakban megszerzett vagyon vonatkozásában 2012. december 31-e után megindított vagyonosodási vizsgálatoknál már kötött bizonyítási rendszer érvényesül.

4. 2007. január 1. és 2007. december 31. közötti időszakban megszerzett vagyonra vonatkozóan 2013. december 31-ét követően megindított vagyonosodási vizsgálatoknál kötött bizonyítási rendszer érvényesül.

6. ADÓZÓ ÉS AZ ADÓHATÓSÁG JOGAI ÉS KÖTELEZETTSÉGEI AZ ADÓHATÓSÁGI ELJÁRÁSBAN

Az adózót fontos jogok illetik és kötelezettségek terhelik az adóigazgatási eljárásban.

Az adózó jogai

1. Kifogással fordulhat az adóhatóság felettes szervéhez, ha az adózó úgy értékeli, hogy az eljáró adóhatóságnak felróható az eljárási határidő túllépése. A felettes szerv az adózói kifogás figyelembe vételével dönt az eljárási határidő meghosszabbításáról vagy utasítja az eljáró alárendelt adóhatóságot az eljárás lezárására.

2. Más adózónál végzett vizsgálat alapján felvett ellenőrzési jegyzőkönyvet, ha az adózóra vonatkozó megállapításokat is tartalmaz, akkor az érintettel a rá vonatkozó részeket ismertetni kell. Ilyenre akkor kerülhet sor, ha az adózónál a vizsgálat megállapításait az adóhatóság más adónál lefolytatott kapcsolódó vizsgálat megállapításaival támasztja alá.

3. Iratokba betekinthet, a megállapításokkal kapcsolatban felvilágosítást kérhet, azokra észrevételt tehet, bizonyítási indítványokat tehet, a jegyzőkönyv tartalmát megismerheti és a jegyzőkönyv kézbesítését vagy átadását követő 15 napon belül észrevételt tehet rá.

4. Kérheti az ellenőrzés elhalasztását, vagy ha már folyamatban lévő eljárásról beszélünk akkor az eljárási cselekmények szüneteltetését, ha jogainak gyakorlásában akadályozott az akadály megszűnéséig, de legfeljebb 60 napig.

5. Szakszerű képviselőről gondoskodni.

6. Ellenőrzési cselekményeknél jelen lenni.

7. Az adóellenőr megbízásának jogszerűségéről meggyőződni.

8. Az adóellenőr személyazonosságáról meggyőződni.⁵⁶

Az adózó kötelezettségei

1. Az Art. az ügyfél oldalára is telepít bizonyítási terhet, ha az adózót adókedvezmény vagy adómentesség illeti meg.

2. Az adózó köteles együttműködni az adóhatósággal.

3. Az adózó helyszíni ellenőrzés során köteles biztosítani az ellenőrzés feltételeit.⁵⁷

Az adózóhoz hasonlóan az eljárás során az adóhatóságot is fontos jogok illetik és kötelezettségek terhelik.

Az adóhatóság jogai

1. Bizonyítást folytat le a tényállás tisztázása érdekében.

2. Felvilágosítást, nyilatkozatot kérhet az adózótól, alkalmazottjától, képviselőjétől illetve más személytől.

3. Helyiségbe beléphet, ha ez az adóköteles tevékenység, jövedelem vagy vagyontárgy ellenőrzéséhez szükséges.

⁵⁶Dr. Herich György: Adótan; Penta Unió Oktatási Centrum Zrt.; Budapest; 2011. január 1. 57. p.; Dr. Hadi László: Az új adójog magyarázata 2010; HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2010. 296. p.

⁵⁷Dr. Herich György: i.m. 2011. 57. p.; Dr. Hadi László: i.m. 2010. 296. p.

4. Kapcsolódó vizsgálatot végezhet az eredetileg eljárás alá vont adózóval szerződéses kapcsolatban álló más adózóknál.

5. Személyazonosságát és részvételül jogcímét tisztázhatja azoknak a személyeknek, akik részt vettek az adófizetési kötelezettséget eredményező tevékenységben.

6. Rendőri intézkedést kezdeményezhet, ha az ellenőrzést végző fenyegetésével, veszélyeztetésével az adózó az ellenőrzést akadályozza.

7. Elrendelheti az adózó elővezetését, ha személyes megjelenési kötelezettségének szabályszerű idézés ellenére nem tesz eleget, és nem tudta megfelelően igazolni távolmaradás okát. Az elővezetést a rendőrség hajtja végre.

8. Magánszemélyt eljárása során, személyazonosságának igazolására felhívhatja, az igazoltatott személy köteles ennek eleget tenni és személyi adatait, hitelt érdemlően igazolni.⁵⁸

Az adóhatóság kötelezettségei

1. Az adóhatóság az adózó javára értékelhető tényeket is köteles feltárni az eljárás során.⁵⁹ Olyan tény, amely nem bizonyított, a becslési eljárás kivételével nem értékelhető az adózó terhére.⁶⁰

2. A tényállást az adóhatóság köteles tisztázni és bizonyítani az eljárás során, kivéve azt az esetet, mikor a bizonyítási kötelezettséget a törvény az adózóhoz telepíti.

3. Köteles az ellenőrzés során az adatokat, információkat, tényeket, körülményeket értékelni és az adózót vagy képviselőjét a megállapításokról tájékoztatni. Ha valamely bizonyítékot vagy adózói hivatkozást nem fogad el, ennek indokát indokolnia kell.

4. Az ellenőrzés a gazdasági tevékenységet lehető legkisebb mértékben korlátozhatja.

⁵⁸Dr. Herich György: i.m. 2011. 57. p.; Dr. Hadi László: i.m. 2010. 295-296. p.

⁵⁹ LB Kfv. I. 35. 221/2007.

⁶⁰ LB Kfv. V. 35. 004/2010.

5. Az ellenőrzés megkezdése előtt köteles az adóellenőr magát és ellenőrzési jogosultságát igazolni. Az ellenőrzés várható időtartamáról, tárgyáról, típusáról az ellenőrzés alá vont adózót tájékoztatni köteles.⁶¹

6.1. ADÓZÓ KÉPVISELETE AZ ADÓHATÓSÁG ELŐTT

Az Art. lehetőséget biztosít, arra hogy az adóhatóság előtt az adózót törvényes képviselője, ügyvéd, ügyvédi iroda, európai közösségi jogász, adótanácsadó, adószakértő, okleveles adószakértő, könyvelő, adótanácsadóval vagy számviteli szolgáltatással foglalkozó gazdasági társaság alkalmazottja, eseti meghatalmazás alapján más, a fentiekbe nem sorolható nagykorú magánszemély képviselje. Az adóhatóság a képviseleti jogosultságot köteles ellenőrizni a vizsgálat megkezdése előtt.

Tekintve az adózással összefüggő jogszabályok mennyiségére és bonyolultságára, valamint gyakori változásaira tanácsos, ha az adózó igénybe veszi szakértő(k) segítségét, ha azt kívánja, hogy érdekei a lehető legjobban érvényre jussanak az eljárás során.

A meghatalmazás olyan polgári jogi jognyilatkozat, amely a meghatalmazott felet feljogosítja arra, hogy a meghatalmazó helyett és nevében eljárjon. Közvetlen képviselet érvényesül tehát. A meghatalmazás szólhat az ügy egészére vagy annak egy részeként bizonyos eljárási cselekmények elvégzésére. A meghatalmazás korlátozása csak akkor hatályos, ha az magából a meghatalmazásból kitűnik. Fontos kiemelni, hogy ha az adózó azt kívánja, hogy meghatalmazottja az egész adóhatóság előtt folyó eljárás során képviseletét elláthassa a jogerős határozatig, akkor a meghatalmazásba bele kell írni, hogy az kiterjed az eljárás ellenőrzési és hatósági részére is. A meghatalmazás megszűnik annak visszavonásával, az ügy befejezésével, a meghatalmazott vagy a meghatalmazó halálával. Fontos, hogy a meghatalmazás visszavonása csak akkor hatályos az adóhatósággal szemben, ha azt hozzá bejelentették.

Meghatalmazás adható az alábbi okirati formákban:

1. Ügyvéd az általa készített okirat ellenjegyzésével igazolja, hogy a magánszemély a nem általa írt okiratot előtte írta alá vagy aláírást sajátjának ismerte el.
2. Az aláírást közjegyző vagy bíróság hitelesítette.

⁶¹Dr. Herich György: i.m. 2011. 57. p.; Dr. Hadi László: i.m. 2010. 295-296. p.

3. Nem saját kezűleg írt okiratot a meghatalmazó aláírja és aláírását két tanú hitelesíti, hogy előttük írta alá vagy az aláírást sajátjának ismerte el.

4. Saját kezűleg írta és aláírta a meghatalmazó az okiratot.

A képviselő elvégezheti az összes eljárási cselekményt, amelyet az adózó megtehet vagy köteles megtenni. Részt vehet azokon az eljárási cselekményeken, ahol az adózó köteles vagy jogosult részt venni.

Nem járhat el képviselő az adózó helyett ha, az adózó személyes jelenlétét követeli meg a jogszabály, ilyen eset az amikor, személyes meghallgatásra van szükség.

A szakértő és a tanú is csak személyesen járhat el az eljárás során, képviselőikre természetesen nincs lehetőség, már az eljárásban betöltött szerepük miatt is.

6.2. IRATMEGŐRZÉSI KÖTELEZETTSÉG

Az Art. rendelkezése alapján az adózónak az adóval összefüggő iratokat azok nyilvántartásától függetlenül az adó megállapításához való jog elévüléséig, halasztott adó esetén a halasztott adó esedékessége naptári évének utolsó napjától számított 5 évig kell megőriznie.⁶²

A bizonylatokat, nyilvántartást, könyveket úgy kell kiállítani, kezelni, hogy az adó alapjának, összegének, a mentességek, kedvezmények, költségvetési támogatások alapjának és összegének, továbbá ezek megfizetésének, illetve igénybevételének megállapítására, ellenőrzésére alkalmas legyen.⁶³

Az személyi jövedelemadóról szóló törvény (Továbbiakban: Szja.) értelmében nyilván kell tartani minden dokumentumot, adatot, amely az adókötelezettség teljesítéséhez és ennek ellenőrzéséhez szükséges. A dokumentumoknak tartalmilag és alakilag is hitelesnek kell lenniük és az rajtuk az adatoknak magyar nyelven is szerepelnie kell.⁶⁴

Meg kell őrizni tehát azokat a dokumentumokat, melyek a jövedelmek megszerzésével kapcsolatosak. A vagyonosodási vizsgálatoknál az adózók gyakran hivatkoznak, már elévült időszakra

⁶²2003. évi XCII. tv. 47. § (3) bek.

⁶³2003. évi XCII. tv. 44. § (1) bek.

⁶⁴1995. évi CXII. tv. 10. §

eső jövedelmekre, ekkor szerzett forrásokra. Ezért célszerű a jövedelmeket igazoló dokumentumokat 5 évnél hosszabb időre megőrizni, ami az elévülési szabályokat figyelembe véve minimum 7 évet jelent.⁶⁵

Ezen dokumentumok megőrzése azért is fontos, mert az adózó érdeke, hogy bizonyítani tudja vagyonosodásának forrását és ennek céljából ezeket az iratokat az adóhatóság rendelkezésére bocsássa.

7. ELJÁRÓ ADÓZTATÁSI SZERVEK ÉS FELADATAIK MEGOSZLÁSA

A NAV szervezetéről és egyes szervek kijelöléséről szóló kormányrendelet 2011. január 1-től nagyszabású szervezeti átalakításról rendelkezik az adóhatóságnál.⁶⁶ Ennek megfelelően a NAV feladatait központi szervei, középfokú szervei, továbbá alsó fokú szervei útján látja el.

NAV központi szervei:

1. A NAV Központi Hivatala, székhelye Budapest, illetékességi területe a Magyar Köztársaság területe.
2. A NAV Bűnügyi Főigazgatósága, székhelye Budapest, illetékességi területe a Magyar Köztársaság területe.
3. A NAV Informatikai Intézete, székhelye Budapest.
4. A NAV Integrált Informatikai és Telekommunikációs Intézete, székhelye Budapest.
5. A NAV Képzési, Egészségügyi és Kulturális Intézete, székhelye Budapest.

Vagyonosodási vizsgálatokat az adóhatóság területi adóztatási szerveivel folytatják le, ezekkel a szervezetekkel találkozik az adózó és képviselője, ha ilyen eljárással kell szembenéznie:

NAV középfokú adóztatási szervei:

1. Regionális Adó Főigazgatóságok
2. Kiemelt Ügyek és Adózók Adó Főigazgatósága

⁶⁵2003. évi XCII. tv. 164. § (1) bek.

⁶⁶273/2010. (XII. 9.) Korm. rendelet

NAV alsó fokú adóztatási szervei:

1. Megyei (Fővárosi) Adóigazgatóságok
2. Kiemelt Ügyek Adóigazgatósága
3. Kiemelt Adózók Adóigazgatósága

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal feladatainak megoszlása:

1. Hivatal feladatai
 - 1.1. Funkcionális
 - 1.2. Adóügyi
 - 1.3. Ellenőrzési
 - 1.4. Végrehajtási
2. Régió feladati
 - 2.1. Hatósági
 - 2.2. Funkcionális
 - 2.3. Szakmai irányító
3. Megye feladatai
 - 3.1. Adóügy
 - 3.2. Ellenőrzés
 - 3.3. Végrehajtás⁶⁷

A vagyonosodási eljárás lefolytatására - ha törvény vagy kormányrendelet másként nem rendelkezik - a magánszemély lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye, mindezek hiányában utolsó ismert belföldi lakóhelye szerinti megyei (fővárosi) adóigazgatóság az illetékes.⁶⁸

Az adózó idézéséhez kapcsolódó fontos szabály, hogy az adóhatóság székhelyén lakcímmel nem rendelkező személyt, akkor idézheti az adóhatóság székhelyére, ha ezt az érintett adózó kéri, jogszabály írja elő, ha ezt a székhelyet könnyebben érheti el az adózó, mint azt az alsó fokú

⁶⁷Dr. Herich György: i.m. 2011. 54. p.

⁶⁸273/2010. (XII. 9.) Korm. rendelet 44. § (1) bek.

adóhatóságot, amelynek székhelyén lakik vagy tartózkodik. Egyébként az alsó fokú adóhatóságot kell megkeresnie az adózó meghallgatása céljából.⁶⁹

Ez a rendelkezés nem alkalmazható arra az esetre, ha az idézés célja a tárgyaláson, egyeztetésen való részvétel, továbbá ha a megkeresés útján történő meghallgatás csorbítaná az adózó eljárási jogait, illetve, ha az idézni kívánt személy lakcímén nem működik olyan hatóság, amely megfelelő szakismeretek birtokában tudná elvégezni a szükséges eljárási cselekményt.⁷⁰

Amennyiben a vagyonosodási vizsgálat lefolytatása közben megváltozik az eljáró adóhatóság illetékessége, például azért mert az adózó lakcíme megváltozott, ez nem érinti a vizsgálati eljárás lefolytatását. Azon adóhatóság jár el a vizsgálat végéig, amelyik azt megkezdte.

8. VAGYONOSODÁSI VIZSGÁLATNÁL HASZNÁLT ELLENŐRZÉSFAJTA

Az adóhatóság a vagyongyarapodást a bevallások utólagos vizsgálatára irányuló⁷¹ ellenőrzéssel vizsgálhatja. Az ellenőrzés jogszerűsége érdekében a megbízólevélben pontosan fel kell tüntetni az ellenőrzés típusát, a vizsgált időszakot és a vizsgált adónemeket, járuléknemeket is. Az adóhatóság olyan jogszabály módosítást javasolt, mely lehetővé teszi, hogy még az eljárás megkezdése előtt, adatokat lehessen bekérni más hatóságoktól, pénzügyintézetektől, közhiteles nyilvántartásokból, abból a célból, hogy már előzetesen lehessen információkat beszerezni és következtetni, hogy van-e jogalap megindítani, és utána eredményesen lefolytatni az eljárást. Ez a módosítás 2012. január 1-vel bekerült az Art. ellenőrzés fajtái közé, adatok gyűjtését célzó, illetőleg egyes gazdasági események valódiságának vizsgálatára irányuló ellenőrzés néven.⁷² Az egyes gazdasági események valódiságának vizsgálatára irányuló ellenőrzés célja az eljárás alá vont adózóval illetve a vele szerződéses kapcsolatban állt vagy álló személy(ek) adókötelezettségének a megállapítása, ellenőrzése céljából az egyes gazdasági események valódiságának a vizsgálata.⁷³ Az ellenőrzésre történő kiválasztáshoz rendelkezésre álló adatgyűjtés is kiszélesítésre került, egy úgynevezett becslési adatbázis létrehozásával. A becslési adatbázis tartalmazza a korábban lefolytatott ellenőrzési tapasztalatok, megállapítások alapján az egyes tevékenységi körök vonatkozásában,

⁶⁹2004. évi CXL. tv. 47. § (1) bek.

⁷⁰2004. évi CXL. tv. 47. § (2) bek.

⁷¹2003. évi XCII. tv. 87. § (1) bek. a) pont

⁷²2003. évi XCII. tv. 87. § (1) bek. d) pont

⁷³HVG Adókülönszám: i. m. 2011. 63. p.

területi lebontásban a forgalmi, létszám és egyéb, az adókötelezettséget megalapozó adatokat, segítve ezzel a revizorok jövőbeni munkáját. A becslési adatbázis bővítése, illetve frissítése érdekében adatgyűjtésre irányuló ellenőrzést rendelhet ez az adóhatóság.⁷⁴

9. VAGYONOSODÁSI VIZSGÁLAT LEFOLYTATÁSÁNAK GYAKORLATA

A vizsgálat két részből áll. Az ellenőrzésre történő felkészülésből és magából az ellenőrzésből.⁷⁵ A vagyonosodási vizsgálatot más ellenőrzésektől a speciális becslési eljárás alkalmazása különbözteti meg. Erre azért van szükség, hogy az adóhatóság a bizonyított adózói kiadásokat alapul véve következtetni tudjon arra, hogy mekkora az adózatlan jövedelem, és ezáltal mekkora a forráshiány.

9.1. VAGYONOSODÁSI VIZSGÁLAT MENETE

1. Adóhatóság felkészülése az ellenőrzésre
 - 1.1. Adatbázisok igénybevétele, adózó kiválasztása ellenőrzésre.
 - 1.2. Vizsgálati program kidolgozása
 - 1.3. Megbízólevél kiállítása
 - 1.4. Adózó értesítése a vizsgálatról, idézés
2. Ellenőrzési eljárás lefolytatása
 - 2.1. Megbízólevél átadása az adózónak
 - 2.2. Adótényállás tisztázása
 - 2.3. Ellenőrzés eredményének értékelése
 - 2.4. Megállapítások írásba foglalása

⁷⁴HVG Adókülönszám: i. m. 2011. 64. p.; 2003. évi XCII. tv. 90. § (5) bek. és 119. § (1) bek.

⁷⁵Dr. Váczi Rita: i.m. 2009. szeptember XIII. évfolyam 10. szám; 2. p.

9.2. KIVÁLASZTÁS

Az adózókat nem véletlenszerűen von vagyonosodási vizsgálat alá az adóhatóság, hanem előtte kockázatelemzést végez, hogy célzottan választhassa ki az azokat a személyeket, akiknél ezen eljárás lefolytatása nagy valószínűséggel indokolt.⁷⁶ Az adóhatósághoz beérkező közérdekű bejelentések alapján induló ellenőrzéseknél is végez egy előzetes felmérést, adatgyűjtést a Kiválasztási és Kockázatelemzési Osztály. Külön kiemelném, hogy az eddigi tapasztalatok alapján a vagyonosodási vizsgálatok közel 90%-a közérdekű bejelentésre indul.⁷⁷

Az Art. szerint az adóhatóság az adózókat ellenőrzés lefolytatása céljából, eltekintve a kötelezően elvégzendő ellenőrzéstől és a véletlenszerű kiválasztástól, célzott kiválasztási rendszer alkalmazásával választja ki.⁷⁸ A kiválasztás, tehát már egy gyanút fogalmaz meg, fenntartva annak a lehetőségét, hogy az eljárás alá vont adózó igazolni tudja vagyonosodásának forrását.⁷⁹

Célzott kiválasztás alkalmazásakor az adóhatóság az alábbi információforrások igénybevételével, a megszerzett információk feldolgozásával és egybevetésével választja ki az adózót ellenőrzésre:

1. más hatóságtól, más adózótól beszerzett adatok
2. adózónál korábban végzett ellenőrzések tapasztalatai
3. adófizetési és kiutalási nyilvántartások adatai
4. adatszolgáltatások
5. adózó által benyújtott bevallásokból
6. saját adatbázisok felhasználásával. (VISKO, JAROK)

Az kiválasztásnál az adóhatóság döntési szabadságát az Art. korlátok közé szorítja, amikor rögzíti azokat a módszereket és szempontokat, amelyeket betartva határozza meg az adóhatóság az ellenőrzési tervet és mindezek után kiválasztja a konkrétan megvizsgálandó adózókat. Így érhető el,

⁷⁶Dr. Váczi Rita: i.m. 2009. szeptember XIII. évfolyam 10. szám; 4-5. p.

⁷⁷Dr. Váczi Rita: i.m. 2009. szeptember XIII. évfolyam 10. szám; 2. p.

⁷⁸2003. évi XCII. tv. 90. § (6) bek.

⁷⁹dr. Heinemann Csilla: i.m.

hogy célzott kockázatelemzés után olyan adózók vizsgálatára tudja az adóhatóság az előforrásait koncentrálni, melyek adófizetési kötelezettségük és ezáltal, az állam adóbevételeinek nagyságánál fogva nagy jelentőségűek. Az ellenőrzésre történő kiválasztás alapjául szolgálhatnak az adóhatóság saját ingatlan illetve gépjármű nyilvántartásai, adóbevallások, adatszolgáltatások, adófizetési nyilvántartások adatai, korábbi ellenőrzések tapasztalatai, más hatóságtól és más adózótól beszerzett adatok, más országok adóhatóságának rendszeres adatszolgáltatása, illetve külön kérelemre megküldött adatok. Az Art. 3. számú melléklete részletezi, hogy az adóhatóság felé milyen adatokat kell az erre köteles félnek szolgáltatnia. Így a kifizető és munkáltató, a biztosítóintézet, ingatlanügyi hatóság, hitelintézet, pénzforgalmi szolgáltató, befektetési szolgáltató, vámhatóság, építésügyi hatóság, önkormányzat adatokat szolgáltat a jövedelmekről, kamatokról, osztalékokról, biztosítási díjakról, építkezés helyszínéről és a kivitelezőről, illetve más, az ellenőrzés lefolytatása szempontjából lényeges adatról.

Az adatszolgáltatásokból és már rendelkezésre álló egyéb információk alapján az adóhatóság kiválasztási kritériumokat határoz meg, hogy így tudja meghatározni azoknak az adózóknak a körét, akiknél a jövedelemeltitkolás felmerülhet és ezáltal nagy az esély arra is, hogy a vagyonosodási vizsgálat fizetendő adóhiányt állapít meg.

9.3. KIVÁLASZTÁSI KRITÉRIUMOK

1. adózó vagyongyarapodásával kapcsolatos közérdekű bejelentések
2. más hatóságok jelzései, bejelentései
3. korábbi adóhatósági vizsgálatok eredményei
4. nagy összegű kölcsönök nyújtása, például tagi kölcsön, magánkölcsön
5. más adózóknál lefolytatott vagyonosodási vizsgálatok
6. nagy összegű készpénzbefizetés bankszámlára
7. nagy összegű pénzintézeti készpénzkifizetés
8. nagy összegű életbiztosítás
9. nagy értékű ingóság adás-vétele

10. nagy értékű ingatlan adás-vétele, építése
11. adóbevallások adatai, adóhatóság rendelkezésére álló információk elemzése
12. ellentmondó bevallási illetve adatszolgáltatási adatok.⁸⁰

Ha a felsorolt kockázati tényezők közül több is megállapítható az adózó vonatkozásában, akkor nagy valószínűséggel fel kell készülnie, hogy az adóhatóság vagyonosodási vizsgálatra jelöli majd ki. Ez még nem jelenti azt, hogy a vizsgálatot ténylegesen is lefolytatják, mivel az adóhatóság szükség esetén további információkat is begyűjthet, hogy megalapozottabb legyen a kiválasztás. A kiválasztás tehát már egy feltételezett gyanút fogalmaz meg, természetesen megvan a lehetősége annak, hogy az adózó igazolja az eljárás során vagyonosodásának a forrását, vagyis azt, hogy a kiadásainak a fedezete igazolt, adózott jövedelemből származik.

10. VIZSGÁLATI PROGRAM

Az adóhatóság az ellenőrzés megkezdésekor összeállítja az adózóra egyedileg jellemző vizsgálati programot, amelyet később szükség esetén lehet pontosítani vagy módosítani.

10.1. VIZSGÁLATI PROGRAM ELEMELI

1. Előző adóellenőrzés határozatának végrehajtása, önellenőrzések felülvizsgálata

1.1. Előző ellenőrzés során hozott jogerős határozatban foglalt megállapítások és előírt kötelezettségek végrehajtásának a kontrolállása.

1.2. Benyújtott önellenőrzések szabályszerűségének a vizsgálata

2. Személyi jövedelemadó kötelezettség teljesítésének ellenőrzése

2.1. Összevont adóalapba nem tartozó, külön adózó jövedelmek ellenőrzése

2.1.1. Külön adózó jövedelmek után az adóbevallási és adófizetési kötelezettség vizsgálata, az ezt igazoló bizonylatok hitelességének ellenőrzése. Ide tartozik például az árfolyamnyereség, osztalék, bérleti díj.

⁸⁰Dr. Linczmayer Szilvia: i.m. 2008. július XII. évfolyam 8. szám; 2-3. p.

2.2. Összevont adóalapba tartozó jövedelmek ellenőrzése

2.2.1. Munkaviszony és tagsági jogviszony után járó jövedelem ellenőrzése

2.2.2. Megbízási jogviszonyból származó kifizetések ellenőrzése

2.2.3. Adóelőlegek befizetésének, bevallásának, levonásának és számításának ellenőrzése

2.2.4. Adómenetes kifizetések ellenőrzése

2.2.5. Egyéb jogcímű kifizetések ellenőrzése

2.3. Vagyonosodás vizsgálata

2.3.1. A jövedelmek és azt ezt alátámasztó dokumentáció ellenőrzése

2.3.2. Életvitelre fordított és egyéb kiadások, valamint az ezt alátámasztó dokumentáció ellenőrzése

3. Bizonylat megőrzési kötelezettség teljesítésének ellenőrzése

10.2. MEGBÍZÓLEVÉL KIÁLLÍTÁSA

A rendelkezésre álló adatok alapján az adóhatóságnak meg kell határoznia az ellenőrzési időszakot, vagyis azt, hogy mely időszakot vonják vizsgálat alá. Az ellenőrzési időszak meghatározása nem jelenti azt, hogy az további évekre ne lehetne kibővíteni, illetve kiterjeszteni, ha az ellenőrzés során szükségesnek mutatkozik, de ebben az esetben természetesen egy módosított megbízólevelet adnak át az adózónak. Az ellenőrzési időszak kiterjesztésére akkor van szükség, ha a vagyongyarapodás körülményeinek a feltárása több évet érint, mit az eljárás elején előre látható volt. A vizsgálatot végző adóellenőr személyének változása esetén, minden esetben módosítani kell a megbízólevelet, és a módosított megbízólevelet át kell adni az eljárás alá vont adózónak. Ugyanis csak azok az adóellenőrök vehetnek részt az eljárásban, akik a megbízólevélen szerepelnek. Tehát ha módosul a személyük, akkor módosított megbízólevél átadásával értesítik az adózót. Ha

valamelyik revizornak nincs rajta az aláírása például a jegyzőkönyvön, akkor arról iktatott feljegyzést kell készíteni.

A bírósági gyakorlat súlyos eljárási hibának értékeli, ha az ellenőrzésben olyan személyek vesznek részt akik a megbízólevélen nem szerepelnek.⁸¹ Ugyanakkor ki kell emelni azt is, hogy a vagyonosodási vizsgálatról külön megbízólevelet nem kell kiállítani, mert az nem az ellenőrzés egy fajtája. Az alkalmazott ellenőrzési fajta a bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzés, amelynek során kerülhet sor vagyonosodási vizsgálat lefolytatására.⁸²

10.3. ADÓZÓ ÉRTESTÍTÉSE, MEGBÍZÓLEVÉL ÁTADÁSA

A megbízólevél kiállításakor elkészíti az adóhatóság az adózó részére elküldendő értesítő levelet az ellenőrzés elrendeléséről. Az értesítéssel általában az adóhatóság küld egy kérdéssort, amely információkat ad a vagyonosodási vizsgálat elindításához, ezáltal gyorsítva az eljárást. Az adózónak ajánlatos alaposan átolvasnia és értelmeznie a kérdéssort és nem tenni semmilyen elhamarkodott nyilatkozatot. Az adózók szempontjából kedvező ez a kérdéssor, annyiban hogy segíti az adózót abban, hogy betekintést nyerjen a vagyonosodási vizsgálat szempontrendszerébe.

10.4. VAGYONOSODÁSI KÉRDŐÍV JELLEMZŐ KÉRDÉSEI

1. Éves bontásban a mekkorák a megélhetésre fordított pénzüsszegek?
2. A vizsgált időszakban hány kereső és hány eltartott személy volt a háztartásban, mennyi volt az egy főre eső jövedelem?
3. A vizsgált időszakban milyen jelentős kiadásai voltak?
4. Rendelkezik-e bakszámlával? Ha igen, hol, melyik pénzintézetnél és mi a számlaszám?
5. A vizsgált időszakban nyújtott-e kölcsönt? Ha igen, kinek, mikor és mekkora összeget? Vissza lett-e fizetve? Ha igen, mikor és milyen összegben?
6. A vizsgált időszakban vásárolt-e gépjárművet? Ha igen, mikor, mennyiért, milyen típusút? Ha már értékesítette, mennyiért és mikor?

⁸¹Fővárosi B. 4.K.32.434./2002/11.szám

⁸² LB Kfv. I. 35. 362/2008.

7. Külföldről származó olyan jövedelemmel rendelkezik-e amely nem esik bevallási kötelezettség alá? Ha igen mekkora ez az összeg?

8. A vizsgált időszakot megelőzően rendelkezett-e megtakarítással? Ha igen, milyen formában és összegben és mi a forrásuk?

9. A vizsgált időszakban részesült-e örökségben, kapott-e nagy értékű ajándékot vagy kártérítést? Ha igen, kitől, mikor és milyen összegben?

10. A vizsgált időszakban kapott-e jelentősebb összegű kölcsönt hitelintézettől vagy magánszemélytől, rokontól, családtagtól, ismerőstől? Ha igen kitől, mikor és mennyit? A kölcsön már visszafizetésre került? Ha igen, mikor és milyen összegben?

11. A vizsgált időszakban ingatlan vagy ingó értékesítésből származó jövedelme volt-e?

12. A vizsgált időszakban volt-e nyeresémből, bérbeadásból, árfolyamnyereségből, osztalékból, kamatból, öröklési-, életjáradéki-, tartási szerződésből származó jövedelem? Ha volt kitől, mikor és mennyi?

13. A vizsgált időszakban részt vett-e gazdasági társaság alapításában, ott tagsági jogviszonyt létesített-e? Ha igen, erre mekkora összeget fordított?

14. Gazdasági társaságnak nyújtott-e a vizsgált időszakban tagi kölcsönt? Ha igen, mikor és mekkora összeget és melyik gazdasági társaságnak. Visszafizetésre került-e a kölcsön? Ha igen, mikor és milyen összegben?

15. Vannak-e ingatlanok a tulajdonában? Ha igen, milyen ingatlanok, mikor szerezte őket és milyen jogcímen?

16. A vizsgált időszakban végzett-e önálló tevékenységet? Ha igen, mi volt ez a tevékenység és az adóhatósághoz bejelentette-e?

17. Önálló tevékenységéből mennyi nettó jövedelme volt havonta?

18. A vizsgált időszakban volt-e főállású-, illetve mellékállású munkaviszonya? Ha igen, hol dolgozott és mennyi volt a bruttó munkabére? Rendelkezi-e erről munkáltatói igazolással?

19. A vizsgált időszakban részesült-e egyéb, a korábbiakban fel nem sorolt jövedelemben, bevételben? Ha igen, milyen összegben, mikor és kitől szerezte?

Az értesítésben az adóhatóság tájékoztatja az eljárás alá vont adózót, hogy amennyiben nyilatkozatot tesz a fenti kérdésekre, akkor állításait dokumentumokkal kell igazolnia, melyeket az adóhatóság rendelkezésre kell bocsátania.⁸³ Ennek a kérdőívnek a kitöltése nem minősül általános vagyonnyilatkozatnak, melynek alkalmazása nem lehetséges az Alkotmánybíróság határozata alapján.⁸⁴ A vagyonosodási kérdőív a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény (Továbbiakban: Ket.) szerinti nyilatkozatnak minősül, amelynek benyújtásáról az adózó szabadon dönthet, az adóhatóság nem kötelezi a kérdőív kitöltésére. Az adózó a kérdőívben felsorolt kérdéseken túl is tehet nyilatkozatot, illetve a kérdőívben felsorolt kérdésekre a választ megtagadhatja.⁸⁵ Ezzel az adóhatóság tájékoztatási kötelezettségét gyakorolja az adózó felé és lehetőséget biztosít az adózónak, hogy nyilatkozatát már az adóhatóságot érintő kérdésekre vonatkozóan tegye meg. A dokumentumokat az eljárás alá vont adózó vagy szabályos meghatalmazással rendelkező képviselője jogosult átvenni.⁸⁶

Ha az adózó megkapja az értesítést, de nem jelenik az idézésben megjelölt időpontban az adóhatóságnál és meghatalmazott útján sem gondoskodik képviseletéről és ily módon akadályozza az ellenőrzést, akkor mulasztási bírság kiszabásának van helye.⁸⁷ A bírság kiszabását részletesen indokolni, részletezni kell, hogy mely esetekben tanúsított olyan magatartást az adózó, amely a bírság kiszabását megalapozottá tette.

Az ellenőrzési eljárás az idézés vagy az erről szóló előzetes értesítés kézbesítésével kezdődik.⁸⁸ Az adóhatóság mellőzheti az előzetes értesítés kiküldését az adózónak, ekkor az

⁸³2003. évi XCII. tv. 95. § (3) bek.

⁸⁴21/1993. (IV. 2.) AB határozat

⁸⁵2004. évi CXL. tv. 51. § (1) bek.

⁸⁶2003. évi XCII. tv. 7. § (1) bek.

⁸⁷2003. évi XCII. tv. 172. § (1) bek. l) pont; LB Kfv. V. 35. 524/2009.

⁸⁸2003. évi XCII. tv. 93. § (1)-(2) bek.

ellenőrzés a megbízólevél átadásával kezdődik. Az adóhatóság akkor mellőzheti az előzetes értesítést, ha fennáll a veszélye, hogy az eljárás alá vont adózó iratok, bizonylatok, nyilvántartások megsemmisítésével, vagy körülmények megváltoztatásával az eljárást akadályozná.⁸⁹ Ha az adózó vagy meghatalmazottja, vagy képviselője a megbízólevél átvételét megtagadja, erről két hatósági tanú előtt jegyzőkönyvet vesznek fel és ettől az időponttól kezdődik az ellenőrzés. Az ellenőrzési határidők számítása szempontjából a megbízólevél átadása a mérvadó.⁹⁰

10.5. HATÁRIDŐK AZ ELLENŐRZÉSI ELJÁRÁSBAN

Az adóhatóságnak a vizsgálati programját úgy kell összeállítania, hogy az ellenőrzésre előírt törvényi határidőket tartani tudja. Bevallás utólagos ellenőrzésére 90 nap, egyes adókötelezettségek megállapítására és adatgyűjtésre 30 nap áll az adóhatóság rendelkezésére, ebbe beleértendő az ellenőrzés kezdő és befejező napja is. Az ellenőrzési határidőt az ellenőrzést végző adóhatóság indokolt kérelmére a felettes adóhatóság, egyszer maximum 90 napos időtartalommal, a másodfokú adóhatóság felettes szerve indokolt esetben további 90 napig terjedő időtartammal meghosszabbíthatja. A NAV vezetője illetve az adópolitikáért felelős miniszter az ellenőrzési határidőt egyszer, további 120 nappal meghosszabbíthatja. Ha nincs határidő hosszabbítás, akkor az ellenőrzést határidőben le kell zárni.⁹¹ Az adóhatóság az ellenőrzési határidő lejártá után ellenőrzési cselekményeket nem végezhet, kivéve a kiegészítő ellenőrzés esetét.⁹² Ekkor az Art. alapján 15 nap áll rendelkezésre, további ellenőrzési cselekmények lefolytatására.⁹³ Határidők számításánál az ellenőrzés kezdő időpontja a megbízólevél átadásának a napja.

10.6. A MEGBÍZÓLEVÉL ÁTVÉTELE

A megbízólevél fontosabb tartalmi elemei a következők:

1. eljáró adóhatóság megjelölése és címe
2. ellenőrzés alá vont adózó megnevezése, azonosító adatai, címe

⁸⁹2003. évi XCII. tv. 96. § (1) bek.

⁹⁰2003. évi XCII. tv. 92. § (4) bek.

⁹¹2003. évi XCII. tv. 92. §

⁹²2003. évi XCII. tv. 92. § (12) bek.

⁹³2003. évi XCII. tv. 104. § (4) bek.

3. ellenőrzés alá vont adónem megnevezése
4. ellenőrizendő időszak megjelölése
5. ellenőrzés elrendelőjének aláírása
6. figyelmeztetés arra, hogy ha az adózó együttműködési kötelezettségét elmulasztja, akkor az adóhatóság mulasztási bírságot szabhat ki
7. adózó tájékoztatása arról, hogy az ellenőrzés megkezdésétől önellenőrzéssel nem élhet a vizsgált időszakra vonatkozóan.

10.7. AZ ELLENŐRZÉS

A vagyonosodási vizsgálat dokumentumokon alapuló vizsgálat, az adóhatóság a rendelkezésre álló iratok, dokumentumok alapján állapítja meg az eljárás alá vont adózó kiadásait, melyből következtetni tud a bevételeire. A vagyonosodási vizsgálat becsléssel állapítja meg az eltitkolt bevételt, jövedelmet és az adóalapot. Ezért az adózó abban érdekelt, hogy minél jobban elrejtse kiadásait az adóhatóság elől, míg az adóhatóság abban érdekelt, hogy minél pontosabban feltárja az adózó kiadásait.

10.8. BIZONYÍTÁSI ESZKÖZÖK ÉS A TÉNYÁLLÁS TISZTÁZÁSA

Az adóhatóság az ellenőrzés során a tényállás tisztázása érdekében a **következő bizonyítékokat és bizonyítási eszközöket használhatja fel:**

1. más hatóság nyilvántartásából származó adatok, adatszolgáltatásból származó adataik
2. más adózóktól származó adatok, kapcsolódó vizsgálatok adatai
3. helyszíni szemle
4. szakértői vélemény
5. tanúvallomás
6. adózó vagy meghatalmazottjának, más adózónak a nyilatkozata
7. hiteles dokumentum

8. közös jegyzőkönyv.⁹⁴

Adóhatóság vizsgálja a bizonyítási eszközök bizonyító erejét:

1. Szemlét alkalmaz az adóhatóság bizonyos tevékenységek és tárgyak megtekintésére. Vagyonosodási vizsgálatoknál a valós bevételek és kiadások megállapítására szolgál.

2. A magánszakértői vélemény nem tekinthető teljes bizonyító erejű dokumentumnak, mivel ez a magánszakértő véleményét tartalmazza. A szakértő véleményével szemben ellenzakértő is felkérhető.

3. Az igazságügyi szakértő véleménye a mérvadó bizonyítási eszköz, ha ellentétes szakértői vélemények vannak, akkor szakértői bizottság dönt az adott szakkérdésben.

4. Tanúvallomás nem tekinthető teljes bizonyító erejű dokumentumnak, mivel a tanú álláspontját tartalmazza.

5. Adózó és meghatalmazottjának nyilatkozatának bizonyító ereje a nyilatkozatot adó személy érintettsége miatt korlátozott. A megtett nyilatkozat módosítható és vissza is vonható, ezt azonban az indokolni kell, úgy hogy abból kitűnjön a visszavonás vagy módosítás okszerű magyarázata.

6. Hiteles dokumentumok eredeti példányai vagy hitelesített másolatai teljes bizonyító erővel bírnak, és ezek képezik az ellenőrzés alapidokumentumait.

7. Nyilatkozattételi jegyzőkönyv az adóhatóság által feltett kérdésekre adott adózói válaszokat tartalmazza. A kérdésekre adott válaszokat az adózók gyakran módosítják, így bizonyító ereje megkérdőjelezhető.

10.9. IRATOK BEVONÁSÁNAK SZABÁLYAI

Az iratokat az adóhatóság két esetben vonhatja be, az egyik eset az, amikor az adóhatóság azt tapasztalja, hogy fennáll annak a veszélye, hogy az eljárás alá vont adózó az iratokat

⁹⁴ 2003. évi XCII. tv. 90. § (6) bek.

megsemmisíti, vagy a körülményeket megváltoztatja. Ilyen helyzet fennállása esetén az adóhatóság az iratokat átvételi elismervény ellenében - szükség esetén másolati példány hátrahagyásával - bevonja. Az adózó kérheti az adóhatóság által bevont iratok tételes nyilvántartásba vételét. A másik eset az, amikor nem kell tartani az iratok megsemmisítésétől, hanem azok bevonására azért van szükség, hogy azokat az adóhatóság hivatali helységében lehessen tanulmányozni. Ebben az esetben a bevonás 60 napig tarthat, ezt meghosszabbíthatja a NAV vezetője, melyről az adózót értesíteni kell.

10.10. DOKUMENTUMOK, OKIRATOK

Az okiratokra és dokumentumokra vonatkozó szabályokat eljárási törvények (Art., Ket., Pp.), valamint anyagi jogszabályok (Szja.) tartalmazzák.

A polgári perrendtartásról szóló törvény (Továbbiakban: Pp.) az okirat fogalmát használja és az okiratokat két csoportba sorolja. Okirat lehet tehát magánokirat vagy közokirat.⁹⁵

A Pp. kimondja, hogy a közokirat teljesen bizonyítja a benne foglalt intézkedést vagy határozatot, továbbá az okirattal tanúsított adatok és tények valóságát, úgyszintén az okiratban foglalt nyilatkozat megtételét, valamint annak idejét és módját. Közokiratot állít ki a bíróság, közjegyző, más hatóság, közigazgatási szerv ügykörén belül eljárva, megszabott alakban.⁹⁶ Aki vitatja a közokirat tartalmát ellenbizonyítással élhet, tehát a közhitelesség vélelme kapcsolódik hozzá.

A magánokirat az ellenkező bizonyításáig teljes bizonyítékul szolgál arra, hogy kiállítója az abban foglalt nyilatkozatot megtette, illetőleg elfogadta, vagy magára nézve kötelezőnek ismerte el, ha a kiállító az okiratot saját kezűleg írta és aláírta, vagy két tanú az okiraton igazolja, hogy a kiállító a nem általa írt okiratot előttük írta alá vagy aláírását előttük sajátjának ismerte el, vagy a kiállító aláírása vagy kézjegye az okiraton bíróilag vagy közjegyzőileg hitelesítve van, vagy gazdálkodó szervezet által üzleti körében kiállított okiratot szabályszerűen aláírták, vagy ügyvéd (jogtanácsos) az általa készített okirat szabályszerű ellenjegyzésével bizonyítja, hogy a kiállító a nem általa írt okiratot előtte írta alá, vagy aláírását előtte sajátjának ismerte el, vagy az elektronikus okiraton kiállítója minősített elektronikus aláírást helyezett el. Egyszerű magánokirat

⁹⁵Juhászné Zvolenszki Anikó: Polgári eljárásjogi ismeretek, Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2010. 192. p.

⁹⁶1952. évi III. tv. 195. § (1) bek.

az irat, amelyet például kiállítója nem saját kezűleg írt és aláírt.⁹⁷ Magánokiratnál a valóságtartalom bizonyításra szorul, ha ezt a másik fél kétségbe vonja.⁹⁸ Itt tehát nem a közhitelesség, hanem a hamisítatlanság vélelméről beszélhetünk.⁹⁹

A Ket. a dokumentumokkal kapcsolatban az irat fogalmát használja, kimondja, hogy a külföldön kiállított közokiratot, illetve külföldi közjegyző, közigazgatási szerv, bíróság által hitelesített magánokiratot, azon kivételtől eltekintve, ha viszonyosságból vagy nemzetközi szerződésből más nem következik, a magyar törvény szerinti bizonyító erővel csak akkor rendelkezik, ha a kiállítás helye szerint államban működő magyar külképviselet diplomáciai felülhitelesítéssel látta el. A nem magyar nyelven kiállított okiratot, ha jogszabály kivételt nem tesz, csak hiteles magyar fordításban fogadható el.¹⁰⁰ De az Art. 2012. január 1. óta ehhez képest speciális szabályt fogalmaz meg és kimondja, hogy az angol, német és francia nyelven is köteles az adóhatóság elfogadni a gazdasági eseményt alátámasztó bizonylatot, vagy az azt alátámasztó szerződést vagy más dokumentumot, tehát fordítás csak akkor kérhető ha nem angol, német vagy francia nyelvű az adott dokumentum.¹⁰¹

Anyagi jogszabály, például az Szja. alapidokumentumként a bizonylatot nevezi meg, megadja alapvető tartalmi és alaki elemeit.¹⁰²

11. BIZONYÍTÁS SORÁN ALKALMAZOTT ÁLTALÁNOS ELVEK

Hitelt érdemlő adatról akkor beszélhetünk, ha az adat utólagosan is egyértelműen azonosítható, ellenőrizhető, kellően alátámasztott a valóságtartalma, tartalmánál, jellegénél fogva vagy más adatokkal összevetve alkalmas a vele igazolni kívánt tény alátámasztására, igazolására.¹⁰³ A hitelt érdemlő adat nem feltétlenül azonos az okirati bizonyítékkal. A hitelt érdemlő adat az a bizonyítási eszköz, amellyel az adózó a becsléssel megállapított adóalaptól történő eltérést igazolhatja, bizonyíthatja. A hitelt érdemlőség önmagában nem okirati bizonyítást jelent csupán,

⁹⁷Juhász Zvolenszki Anikó: i.m. 2010. 193. p.

⁹⁸1952. évi III. tv. 197. § (1) bek.

⁹⁹1952. évi III. tv. 197. § (2) bek.

¹⁰⁰2004. évi CXL. tv. 52. § (1)-(2) bek.

¹⁰¹HVG Adókülönszám: i. m. 2011. 62. p; 2003. évi XCII. tv. 95. § (2) bek.

¹⁰²1995. évi CXVII. tv. 10. § (1)-(9) bek.

¹⁰³Dr. Linczmayer Szilvia: i.m. 2008. július XII. évfolyam 8. szám; 6. p.

hanem azt, hogy az okiratoknak valós, megszerzett jövedelmi háttere van, és az a bizonyítási eszköz, melynek segítségével, a becsléssel megállapított adóalaptól való eltérést leginkább bizonyítani lehet.¹⁰⁴

11.1. BIZONYÍTÁSI KÖTELEZETTSÉG

Adózónak kell bizonyítania, hogy vagyonosodása adózott vagy adómentes jövedelméből származik. Bizonyítási eszközeit az adózó köteles meghatározni és megjelölni, amennyiben rajta van a bizonyítás terhe. Bizonyítási eszközöket vagyonosodási vizsgálattal kapcsolatban az adózó jelöli meg, annak módja felől az adózó dönt, lévén rajta van immár a bizonyítási teher.¹⁰⁵ Az eljárás során figyelemmel kell lenni és értékelni kell az egyes bizonyítékok előterjesztésének időpontját, különösen akkor fontos ez ha az adózó már az adóhatóság álláspontjának ismeretében terjeszt elő bizonyítást.¹⁰⁶ A felajánlott bizonyítási eszköznek hitelt érdemlőnek kell lennie és a bizonyítandó tényt kétséget kizáróan kell igazolnia. Nem lehet bizonyítékként elfogadni a nyereségre, vagy kamatjövedelemre, osztalékjövedelemre való hivatkozást, ha azt okirati bizonylat nem támasztja alá, de köztudomású tényre való hivatkozás sem fogadható el. Az adó jogszabályok megsértésével szerzett jövedelmet akkor lehet elfogadni forrásként, ha azt hitelt érdemlően igazolni lehet.

Tanúmeghallgatás esetén nem minden esetben indokolt a meghallgatott tanúkat vizsgálat alá vonni, ha e nélkül is megfelelő információk állnak rendelkezésre jövedelmi viszonyaikról.

Nyilatkozattétel rögzítése során az adóhatóság tájékoztatja az adózót arról, hogy mi a jelentősége a teljes körű nyilatkozattételnek és valóságtartalmának. Ha az adózó a tájékoztatás után úgy dönt, hogy nem tesz teljes körű nyilatkozatot, akkor ő viseli ennek következményeit, tekintettel arra, hogy az adóhatóság ilyenkor a rendelkezésre álló adatok alapján dönt. A nyilatkozattétellel kapcsolatban nem lehet figyelmen kívül hagyni a nyilatkozat megtételének időpontját. Jelentősége van ugyanis annak, hogy mikor történt meg, a vizsgálati jegyzőkönyv kézhezvétele előtt, az adóhatóság által megállapított tényállás és jogkövetkezmények ismeretének hiányában, vagy a jegyzőkönyv kézhezvétele után a tényállás és a jogkövetkezmények

¹⁰⁴Gy.-M.-S. M. B. K.27.290/2005/12.szám; B.-A.-Z. M. B. 12.K.21.726/2004/16.szám

¹⁰⁵B.-A.-Z. M. B. 12.P.22.420/2001/13.szám

¹⁰⁶Angyal József: Vagyonosodási vizsgálatok: Felesleges az Alkotmánybírósághoz fordulni;
http://adozona.hu/archive/20090512_vagyonosodasi_vizsgalatok_ab (Letöltve: 2012. február 5.)

ismeretében.¹⁰⁷Ha az adózó nyilatkozatát kifejezetten az adóhatósági megállapításokra alapozottan változtatta meg, akkor ezt az adóhatóság megfelelően értékeli.¹⁰⁸

Kölcsön esetén a kölcsön forrásának megjelölése az eljárás alá vont adózó érdeke. Ha az adózó és a kölcsönnyújtó nem jelölte meg a nyújtott kölcsön forrását, akkor ebben a körben nem kell az adóhatóságnak folytatnia a vizsgálatot. Ugyanis olyan tényekre vonatkozóan nem kell bizonyítást lefolytatnia, amelyet az adózó és a kölcsönadó nem jelölt meg.¹⁰⁹

Ajándékozás egyenes ági rokonok között a jelenlegi illetékszabályok szerint illetékmentes, de bejelentési kötelezettsége van a megajándékozottnak. Ha az ajándékozás tényét nem támasztja alá okirat vagy más hatóság nyilvántartása és a körülmények sem igazolják az ajándékozás tényét, akkor az adózó ajándékozásra való hivatkozása nem fogadható el a vagyonosodás forrásaként.¹¹⁰

Adatgyűjtést az adóhatóság kizárólag célhoz kötötten végezhet, melynek során pénzüzeteket, közhiteles nyilvántartásokat kereshet meg, ha a saját adatbázisában nem áll rendelkezésére elegendő adat.

11.2. NYILATKOZAT

A bizonyítás érdekében az ellenőrzési eljárás során az eljáró adóhatóság, nyilatkozattételre szólítja fel az eljárás alá vont adózót vagy képviselőjét, hogy bocsássa az adóhatóság rendelkezésére az eljárás lefolytatásához szükséges iratokat, biztosítsa a körülmények és tények megismerésének lehetőségét, valamint az ellenőrzés lefolytatásához szükséges felvilágosítást adja meg az adóhatóságnak.¹¹¹Az adózónak vagy képviselőjének a Ket. szabályai alapján ügyfélként kell nyilatkoznia, erre fel kell hívni a figyelmüket. Tájékoztatni kell az adózót, arról hogy nem köteles nyilatkozatot tenni, de amennyiben nem tesz nyilatkozatot és a kért iratokat az adóhatóságnak nem adja át, akkor az adóhatóság a rendelkezésre álló adatok alapján fog dönteni. Ha az adózó a tájékoztatás ellenére mellőzi a teljes körű nyilatkozattételt, ennek jogkövetkezményeit is viselnie

¹⁰⁷B.-A.-Z. M. B. 11.P.22.236./2001/11.szám

¹⁰⁸B.-A.-Z. M. B. 12.K.23.039/2005/11.szám

¹⁰⁹Baranya M. B. III.P.20.660/2000/11.szám

¹¹⁰B.-A.-Z. M. B. 19.K.21.196/200/24.szám

¹¹¹2003. évi XCII. tv. 95. § (3) bek.

kell.¹¹² Nem lehet figyelmen kívül hagyni egy bizonyíték előterjesztésének az időpontját sem, főleg ha az adózó több alkalommal való meghallgatása során vagyoni helyzetére, vagyonosodásának forrására különböző tartalmú nyilatkozatokat tett.¹¹³ A bírósági gyakorlat is vizsgálja a nyilatkozatban foglalt adatok és az egyéb ismert tények összhangját, a bizonytalanságok, ellentmondások kétségessé teszik a nyilatkozatban előadottak valóságát.¹¹⁴ A nyilatkozattétel megtagadása nem jelenti az ellenőrzés akadályozását és az együttműködési kötelezettség megsértését az adózó részéről, ezért az adóhatóság részéről mulasztási bírság nem szabható ki, bár az Art. előírja az adózó együttműködési kötelezettségét.¹¹⁵ Ennek rendkívüli jelentősége van vagyonosodási vizsgálatok esetén, amikor az eljáró adóhatóság megállapítja, hogy a megállapított vagyonosodással nincsen összhangban az adózó adómentes és adózott jövedelme. Ekkor megfordul ugyanis a bizonyítási teher, a bizonyítási kötelezettség eddig az adóhatóságot terhelte, ezután az eljárás alá vont adózót terheli majd, erről az adózót tájékoztatni kell.¹¹⁶ Tehát a bizonyítási teher megfordulása után, már az adózónak kell hitelt érdemlően bizonyítania, hogy milyen adózott vagy adómentes jövedelem volt vagyonosodásának a forrása. Nyilatkozattételre általában akkor van szükség, ha a tényleges jövedelmi és vagyoni helyzet a rendelkezésre álló adatok alapján még nem állapítható meg. A bírói gyakorlat egységes abban, hogy az adózói nyilatkozat a saját bizonyító erejét nem alapozhatja meg.¹¹⁷

Nyilatkozattételnél a korábban ismertetett vagyonosodási kérdőíven szereplő kérdéseken túlmenően, az adózó által az adóhatóság előtt tett nyilatkozatban új kérdések is feltehetőek az adózónak, akinek hitelt érdemlő módon kell igazolnia az általa adott válaszokat:

1. vizsgált időszakban építkezett-e saját maga vagy más részére, milyen összeget fordított az építkezésre
2. folyamatban lévő építkezés esetén milyen forrásból valósul meg és milyen összeget fordít rá

¹¹²LB Kfv.III.28.055/1999/4.szám

¹¹³B.-A.-Z. M. B. 19.K.21.196/2004/21.szám

¹¹⁴Fővárosi B. 12.K.360.826/2000/10.szám; B.-A.-Z. M. B. 2.K.20.967/2005/24.szám

¹¹⁵2003. évi XCII. tv. 1. § (5) bek.

¹¹⁶B.-A.-Z. M. B. 12.K.21.311/2004/8.szám; Pest M. B. 2.K.27.351/2003/6.szám; Baranya M. B. III.P.20.660./2000/11.szám

¹¹⁷Nógrád M. B. 10.K.20.138./2005/17.szám; B.-A.-Z. M. B. 12.P.22.420/2001/13.szám; Dr. Linczmayer Szilvia: i.m. 2008. július XII. évfolyam 8. szám; 7. p.

3. milyen pénzügyi és egyéb kölcsönökkel rendelkezik, ha ő nyújtott kölcsönt azt kinek és milyen feltételekkel tette
4. rendelkezik-e valamilyen vagyoni értékű joggal
5. ingatlant vagy ingóságot adott-e bérbe vagy értékesített-e, ha igen, kinek és milyen értékben
6. rendelkezett-e olyan adómentes jövedelemmel, amely nem szerepel az adóbevallásában
7. rendelkezett-e külföldről származó bevallási kötelezettség alá nem eső jövedelemmel
8. utoljára meg kell kérdezni az adózótól, hogy kíván-e még valamit elmondani az ügygel kapcsolatban.

Az adóhatóság elrendelheti az iratok pótlását, ha az adózó iratai hiányosak, erre határidőt tűz.¹¹⁸ Az iratok pótlásáig eltelt határidő az ellenőrzés határidejébe nem számít bele. A nyilatkozat megtételét követően az adóhatóságnak meg kell vizsgálnia, hogy az adózói nyilatkozatot alátámasztó iratok hitelesek-e és teljes körűen alátámasztják-e az adózó által elmondottakat.

11.2.1. TELJESSÉGI NYILATKOZAT

Nyilatkozattétellel kapcsolatban nagy jelentősége lehet a teljességi nyilatkozatnak, melyben az adózó előadja, hogy valamennyi dokumentumot az adóhatóság rendelkezésére bocsátott, melyek az ügy megítélése szempontjából fontosak. Erre azért is szükség van, különösen egy későbbi bírósági felülvizsgálatra is számítva, mert az adóhatóságnak az adózó javára szolgáló tényeket is kötelessége feltárni, így szükséges, hogy az ügy felderítéséhez valamennyi dokumentum, rendelkezésre álljon. Ezzel elkerülhető az, hogy az adózó bíróság előtt arra hivatkozzon, hogy az adóhatóság jogszabálysértése abban nyilvánult meg, hogy nem tárta fel az adózó javára szolgáló tényeket. Fontos kiemelni, hogy ha az adózó a tájékoztatás ellenére sem tesz nyilatkozatot, vagy nem válaszol

¹¹⁸2003. évi XCII. tv. 95. § (4) bek. és 172. § (20) bek. b) pont

minden kérdésre, annak jogkövetkezményeit viselnie kell.¹¹⁹ Az adózónak jogában áll, hogy a korábban tett nyilatkozatait visszavonja, de az adóhatóság a módosított vagy eltérő nyilatkozatokat összevetve értékelheti. Ha az adóhatóság azt észleli, hogy az adózó nyilatkozatát kifejezetten amiatt változtatta meg vagy vonta vissza, mert egy adóhatósági megállapítás a tudomására jutott, akkor vizsgálja az esetleges ellentmondásokat és összefüggéseket.

11.2.2. MEGÉLHETÉSI KÖLTSÉGEKRŐL SZÓLÓ NYILATKOZAT

A vagyonosodási vizsgálat során az adóhatóság nyilatkoztatja az adózót az életvitelére fordított kiadásaival kapcsolatban. Ha az adózó ezzel kapcsolatban tett nyilatkozatát a feltárt vagyoni helyzetével arányban állónak, életszerűnek tartja az adóhatóság, akkor elfogadja a nyilatkozatot és nem követeli meg a megélhetési költségek bizonylatokkal történő alátámasztását.¹²⁰ Abban az esetben, ha az adózó az életvitelre fordított kiadásokat az adóhatóság megítélése szerint a feltárt életkörülményekhez képest, életszerűtlenül alacsonyan szabja meg, akkor a Központi Statisztikai Hivatal által meghatározott létminimumot veszi figyelembe az adóhatóság.¹²¹ A létminimum a folyamatos ételvitellel kapcsolatos szerény, konvencionálisan alapvetőnek minősülő szükségletek kielégítésére elegendők, egyes tényezői természetesen nem egyeznek meg az egyes adózók esetén. Ez ellen a vélelemmel szemben az adózó ellenbizonyítással élhet és hitelt érdemlően bizonyíthatja, hogy megélhetésére fordított kiadásai alacsonyabbak mint a létminimum, ez tehát egy megdönthető vélelem.¹²² Tehát ebben az esetben az adóhatóság a létminimumból indul ki, mint az egy főre eső kiadások értékéből, de figyelembe vesz egyéb kiadásokat is, például a fűtés, vízdíj, gépjármű használatával kapcsolatos költségek, biztosítás havi díja, egyéb rendszeresen előforduló kiadások.¹²³ Ugyanakkor egy konkrét ügyben kimondta a bíróság, hogy a megélhetési költségekkel kapcsolatban nincs lehetőség egyes külön tételek levonására, illetve részleges igazolására.¹²⁴ Helyszíni szemle is lefolytatható a megélhetési költségek

¹¹⁹Dr. Vilmányi Ügyvédi Iroda Adójogi Blogja: Vagyonosodási vizsgálatok legújabb keresztkérdései - vigyázat veszélyesek!; <http://www.drvilmanyi.com/2011/12/vagyonosodasi-vizsgalatok-legujabb.html> (Letöltés: 2012. február 5.)

¹²⁰Dr. Linczmayer Szilvia: Az életvitelre fordított kiadás a vagyonosodási vizsgálatok vagyonomérlegében; Adóvilág, Kompkonzult Kft., Budapest, 2008. augusztus XII. évfolyam 9. szám; 5-6. p.; Dr. Váczi Rita: i.m. 2009. szeptember XIII. évfolyam 10. szám; 6. p.

¹²¹Dr. Linczmayer Szilvia: i.m. 2008. augusztus XII. évfolyam 9. szám; 3-4. p.

¹²²Dr. Linczmayer Szilvia: i.m. 2008. augusztus XII. évfolyam 9. szám; 6. p.; Dr. Váczi Rita: i.m. 2009. szeptember XIII. évfolyam 10. szám; 6. p.

¹²³Dr. Linczmayer Szilvia: i.m. 2008. augusztus XII. évfolyam 9. szám; 4-5. p.

¹²⁴ LB Kfv. I. 35. 273/2010.

és az életviteli körülmények megítéléséhez szükséges információk beszerzése érdekében. Az adózó abban érdekelt, hogy a megélhetésére fordított kiadásait minél alacsonyabb összegben jelölje meg, mert így az igazolt jövedelméből magasabb összeg szolgálhat a vagyonosodás fedezésére. Tehát kisebb megélhetési költségek elfogadása esetén az adóhatóság kisebb forráshiányt állapíthat meg. Ezzel összefüggésben kimondható, hogy a létminimum alapulvétele a megélhetési költségek körében az adóhatóság részéről az adózóra nézve igen kedvező megoldás.

11.3. TANÚVALLOMÁS

A Ket. mint, az Art. háttér joganyaga kimondja, hogy tény tanúval is bizonyítható és az Art. is felsorolja a tanúvallomást, mint bizonyítási eszközt.¹²⁵ Vagyonosodási eljárásban sincs kizárva ennek alkalmazhatósága egyetlen jogszabály által sem, de a jogalkalmazás igyekszik mellőzni a tanúvallomás általi bizonyítást. Az a személy akit, tanúként idéztek meg, köteles a megadott időpontban és helyen megjelenni, meghallgatása érdekében és tanúvallomást tenni.¹²⁶ Az eljárás alá vont adózó is kezdeményezhet tanú meghallgatást. A Ket. felsorolja, hogy mely esetekben nem lehet az adott személyt tanúként meghallgatni például, ha nem várható tőle bizonyítékként értékelhető vallomás, vagy titoknak minősülő tényről kellene meghallgatni, de nem kapott a titokgazdától erre engedélyt.¹²⁷ Azt is meghatározza a törvény, hogy mikor tagadhatja meg a tanúvallomást a személy, ilyen eset az, ha az adózó hozzátartozója, vagy a tanúvallomás tételével saját magát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná.¹²⁸ A tanú meghallgatása előtt nyilatkoznia kell a meghallgatandó személynek, hogy elfogultnak tartja-e magát és milyen viszonyban van az adózóval. Nyilatkozatát a meghallgatási jegyzőkönyvben rögzíteni kell. A tanút figyelmeztetni kell a hamis tanúzás jogkövetkezményeire, jogaira és kötelezettségeire. A tanúvallomás általi bizonyítás értelmét az adja, hogy a tanúnak igazmondási kötelezettsége van. A tanú megindokolva kérheti, hogy természetes személyazonosító adatait zártan kezelje az adóhatóság. Ebben az esetben az eljárás alá vont adózó és képviselője nem vehet részt a tanú meghallgatásán, hiszen akkor az adatok zártan kezelése nem érné el a kívánt hatást. A tanúvallomás során a tanúnak arról kell nyilatkoznia, hogy milyen tényekről milyen forrásból van tudomása, részletesen el kell tudnia mondani, hogy

¹²⁵2004. évi CXL. tv. 53-54. § és 2003. évi XCII. tv. 97. § (5) bek.

¹²⁶2004. évi CXL. tv. 53. § (2) bek.

¹²⁷2004. évi CXL. tv. 52. § (3) bek.

¹²⁸2004. évi CXL. tv. 52. § (4) bek.

miért és mennyi pénzt adott kölcsön például, milyenek voltak a kölcsönadás körülményei. A tanúnak csak az általa közvetlenül észlelt, vagy ismert tényekről kell nyilatkoznia. A tényekből levont következtetése, véleménye nem minősülhet hitelt érdemlő, ellenőrizhető adatnak.¹²⁹ Ugyanakkor a hitelt érdemlőségnek való megfelelés követelménye nem zárja ki eleve a tanúbizonyítást a becsléssel szembeni bizonyítási eszközök köréből, hanem egy megszorító feltételt tesz. Ennek következtében meg kell vizsgálni, hogy a tanúvallomás eleget tesz-e a hitelt érdemlőség követelményének. Amennyiben eleget tesz ennek a feltételnek, akkor bizonyítási eszközként figyelembe vehető.¹³⁰ A tanú által előadottak kontrollját jelenti, a tanú személyére és vagyoni helyzetére vonatkozó adatok alapos vizsgálata, így kideríthető, hogy képes lehetett-e a kérdéses pénzüsszeget kölcsönadni. A tanúvallomás összevethető az eljárás alá vont adózó nyilatkozatával, az ezek közötti összhang vagy ellentmondás fontos tény az adóhatóság számára. A tanúvallomás összevethető a rendelkezésre álló okirati bizonyítékokkal és más tanúvallomásokkal is. A bírói gyakorlat egységes ugyanakkor abban a kérdésben, hogy utólagosan tanúk vallomásával nem lehet pótolni, illetve javítani az eredeti iratok, bizonylatok hibáit, hiányosságait.¹³¹ Ennek megfelelően a hiányzó iratokat nem lehet tanúvallomással pótolni, ugyanis nem alkalmas arra, hogy a szerződéseknek megfelelő, számlákon szereplő adatok tartalmi hitelességét, a szolgáltatások tényleges megvalósulását, kifizetéseket igazolja.¹³²

11.4. SZAKÉRTŐ

Az Art. lehetővé teszi, hogy az ellenőrzés lefolytatása során az adóhatóság szakértőt vegyen igénybe.¹³³ A Ket. mint, háttérjogszabály adja meg, hogy mikor kell szakértőt igénybe venni. Eszerint szakértőt kell meghallgatni, vagy szakértői véleményt kell beszerezni, ha az eljáró adóhatóságnak nincs megfelelő szakértelemmel rendelkező munkatársa és az ügyben jelentős tény, körülmény vagy az alkalmazandó jog megállapításához különleges szakértelem szükséges vagy jogszabály írja elő a szakértő igénybevételét.¹³⁴ Nem kell külső szakértőt igénybe venni, ha az

¹²⁹LB Kfv. I. 35. 279/2005/5. szám; Dr. Juhász Tamás: A tanúbizonyítás bizonytalansága, avagy a tanúbizonyítás helye az adóigazgatási eljárásban; Adóvilág, Kompkonzult Kft., Budapest, 2009. november XIII. évfolyam 12. szám; 34. p.

¹³⁰Dr. Juhász Tamás: i.m. 2009. november XIII. évfolyam 12. szám; 34. p.

¹³¹LB Kfv. I. 35. 046/2005/8. szám; Dr. Juhász Tamás: i.m. 2009. november XIII. évfolyam 12. szám; 35. p.

¹³²LB Kfv. I. 35. 003/2006/5. szám; Dr. Juhász Tamás: i.m. 2009. november XIII. évfolyam 12. szám; 35. p.

¹³³2003. évi XCII. tv. 95. § (5) bek.

¹³⁴2004. évi CXL. tv. 58-59. §

adóhatóság a valós forgalmi értéket a rendelkezésére álló adatokból megállapíthatónak tartja.¹³⁵ Szakértő kérhető fel például ingatlanok forgalmi értékének megállapítására, ha a feltüntetett forgalmi érték az adóhatóság véleménye szerint a valós forgalmi értéktől eltér. Ebben az esetben az adóhatóság szakértő igénybevételével, összehasonlító adatokra figyelemmel és a helyszíni szemle alapján, becsléssel határozza meg az ingatlan forgalmi értékét.¹³⁶ Az adóhatóság kötelezheti az adózót, hogy a szakértői vizsgálatban közreműködjön. Az adózó indokolt kérelmére az adóhatóság a kirendelt szakértőn kívül más szakértőt is kirendelhet, de az adózó is becsatolhat általa felkért szakértő által készített szakértői véleményt, ha az adóalaptól való eltérés hitelt érdemlő bizonyítása érdekében szükséges.¹³⁷ Meg vannak határozva szakértő esetén is a kizáró okok, szakértőként nem járhat el az, akivel szemben összeférhetlenségi ok áll fenn, aki tanúként nem meghallgatható, és aki a tanúvallomást megtagadhatja.¹³⁸ Szakértő jogosult az adózóhoz és a tanúhoz kérdést intézni, a szemlénél jelen lehet, jelen lehet a tanú és az adózó meghallgatásánál és az ügy irataiba betekinthez.¹³⁹ Ha hivatali titok jut a szakértő tudomására, azt köteles megőrizni. A szakértői vélemény nem rendelkezik teljes bizonyító erővel, az a szakértő véleményét tartalmazza. Ezért az ellenőrzés lefolytatása során az adóhatóság a többi rendelkezésére álló adattal, tanúvallomással, iratokkal egybevetve együttesen értékeli és elfogadja, illetve elutasítja. Ha az adóhatóság a szakértői véleményt nem fogadja el, ennek okait meg kell indokolnia.

11.5. HELYSZÍNI SZEMLE

A tényállás tisztázása érdekében szemle rendelhető el.¹⁴⁰ Jogszabály a szemle megtartását kötelezővé teheti. A szemle lefolytatása során, a szemletárgy birtokosa a szemletárgy felmutatására kötelezhető, illetve az eljárással összefüggő helyszíni, illetve az ott lévő tárgy megtekinthető.¹⁴¹ Ha a szemlét magánlakáson kell foganatosítani, úgy kell eljárni, hogy csak a szükséges mértékben korlátozza a magánélethez való jogot.¹⁴² Ha szükséges az adóhatóság a rendőrség közreműködését

¹³⁵ LB Kfv. VI. 35. 236/2009.

¹³⁶ 2003. évi XCII. tv. 126. § (1) bek.

¹³⁷ 2004. évi CXL. tv. 58. § (5) bek.; LB Kfv. V. 35. 262/2009.

¹³⁸ 2004. évi CXL. tv. 58. § (6) bek.

¹³⁹ 2004. évi CXL. tv. 59. § (1) bek.

¹⁴⁰ 2004. évi CXL. tv. 56-57. §

¹⁴¹ 2004. évi CXL. tv. 57/A. § (3) bek.

¹⁴² 2004. évi CXL. tv. 57/A. §

kérheti.¹⁴³ Szemletárgynak minősül például az ügyel összefüggő irat, tényállás tisztázásához szükséges dolog. A szemle lefolytatását akadályozó vagy megakadályozó személy, mulasztási bírsággal sújtható.

11.6. KAPCSOLÓDÓ VIZSGÁLAT

Gyakran kerül sor kapcsolódó vizsgálat lefolytatására magánszemélytől történő kölcsönfelvételkor, vagy amikor élettársi vagy házastársi vagyonközösségben szerez az adózó ingatlant vagy ingóságot.¹⁴⁴ Az Art. szerint, ha az ellenőrzés során az adóhatóság más adózóra kiterjedően kapcsolódó vizsgálat lefolytatását rendeli el, ennek a kapcsolódó vizsgálatnak az időtartama nem számít bele az eredeti ellenőrzés határidejébe és a kapcsolódó vizsgálat lefolytatása alatt, az ellenőrzést a kapcsolódó vizsgálattal nem érintett kérdésekben folytathatja. A kapcsolódó vizsgálat kezdetéről és végéről az adóhatóság végzésben értesíti az adózót. Előfordulhat, hogy egyszerre több kapcsolódó vizsgálat kerül lefolytatásra, ebben az esetben az elsőként megindított kapcsolódó vizsgálat kezdő időpontjától, az utolsóként megindított kapcsolódó vizsgálat lezárásáig tart az eljárási határidők felfüggesztése az eredetileg megindult eljárásban. Abban az esetben, ha az eljárás alá vont adózó az ellenőrzést azzal akadályozza, hogy bizonyítékként más adózót is érintő szerződéses kapcsolatra, ügyletre hivatkozik és ezt a lefolytatott kapcsolódó vizsgálat nem támasztja alá bírsággal sújtható, magánszemély esetén 200.000 forintig terjedő összegben.¹⁴⁵

11.6.1. HÁZASTÁRSI ÉS ÉLETTÁRSI VAGYONKÖZÖSSÉG

Házastársak és az élettársak esetén az adóhatóság az ellenőrzés lefolytatásakor külön-külön vizsgálja, hogy a férj és a feleség, illetve az élettársak milyen bevételekkel, kiadásokkal rendelkeznek, mely esetlegesen forráshiányt eredményez. Az adóhatóság az adólapot az bizonyítékokkal alátámasztva, személyre szólóan határozza meg. Házastársak és élettársak esetén nem lenne célravezető a köztük lévő speciális kapcsolat miatt a vagyonosodásukat elkülönítetten vizsgálni.¹⁴⁶ Az adóhatóság ezért nyilatkoztatja a házastársakat és az élettársakat, hogy mely

¹⁴³2004. évi CXL. tv. 57/B. §

¹⁴⁴Dr. Linczmayer Szilvia: i.m. 2008. július XII. évfolyam 8. szám; 10. p.

¹⁴⁵2003. évi XCII. tv. 172. § (1) bek. l) pont

¹⁴⁶dr. M. Tóth Zoltán: Jogesetek; <http://www.adojogasz.hu/?content=jogesetek> (Letöltve: 2012. február 5.)

vagyontárgyakat tekintenek külön vagyonnak, mely vagyontárgyakat közös vagyonnak, jövedelmeiket közös vagyonnak tekintik-e, kiadásait milyen arányban osztják meg. Eseti döntésben mondta ki a bíróság, hogy jövedelembecslési eljárásban a házastárs bevételeire nem elég forrásként hivatkozni, bizonyítani kell, hogy azt az adózó kiadásainak fedezeteként használták fel.¹⁴⁷

11.6.2. KAPOTT KÖLCSÖN

A kapott kölcsönre hivatkozás gyakori, amikor az adózó vagyonosodásának a forrását így próbálja igazolni. A kölcsönügylet vizsgálata során az eljáró adóhatóság az írásbeli kölcsönszerződést megvizsgálja, tanúként meghallgatja az adózót és a kölcsönbe adót, tanúként az okirat elkészítésében közreműködő személyeket. Jogosult tehát a jogügylet minden elemének a vizsgálatára és ennek alapján a szerződést valódi tartalma szerint minősíti.¹⁴⁸ Az adóhatóság a kölcsönügylettel kapcsolatban vizsgálja, hogy a szerződés alapján kölcsönt nyújtó személy rendelkezhetett-e egyáltalán a kölcsönszerződésben szereplő összeggel. Amennyiben az eljárás alá vont adózó nem tudja hitelt érdemlő módon igazolni a kölcsönadás tényét vagy az állapítja meg az adóhatóság, hogy a szerződéses kölcsönbe adó jövedelmi viszonyai alapján nem rendelkezhetett a kérdéses összeggel, kapcsolódó vizsgálatot rendel el. Ebben az esetben magán-, vagy közokirat hamisítás büntetőjogi tényállása is megvalósulhat. A kölcsönadónál is vagyonosodási eljárást folytathat, becslési eljárás alkalmazásával.¹⁴⁹ Jellemző módon azon adózók, akiknek az ellenőrzéssel kell szembenéznük, ügyvéd vagy közjegyző által ellenjegyzett okiratba foglalják a kölcsönadásra vonatkozó nyilatkozatukat. De az adóhatóság megszilárdult gyakorlata szerint - melyet a bírói gyakorlat is elfogad - ezen okiratok önmagukban nem alkalmasak a kölcsönadás hitelt érdemlő alátámasztására, mivel kizárólag a nyilatkozat tényét igazolják, és nem bizonyítják magát a kölcsönadás fizikai megtörténtét. Vagyis nem bizonyítják azt, hogy a megkötött szerződés alapján konkrétan meghatározható pénzmozgás volt a felek között, vagyis azt hogy a kölcsönszerződés teljesedésbe ment.¹⁵⁰ Éppen ezért van szükség annak vizsgálatára, hogy a kölcsönadó rendelkezésére állhatott-e a kölcsönszerződésben szereplő összeg. Először csak nyilatkozattételre hívja fel az adóhatóság a kölcsönadót, hogy honnan állt rendelkezésére a kérdéses összeg, ha

¹⁴⁷ LB Kfv. I. 35. 385/2009.

¹⁴⁸ LB Kfv. IV. 35. 550/2001/6.szám

¹⁴⁹Dr. Linczmayer Szilvia: i.m. 2008. július XII. évfolyam 8. szám; 10. p.

¹⁵⁰Dr. Linczmayer Szilvia: i.m. 2008. július XII. évfolyam 8. szám; 8-9. p.

nyilatkozat ellentmondásos, hiányos vagy jövedelmi helyzete az adóbevallása alapján nem nyújthatott fedezetet a kölcsönadásra, akkor kezdeményezi a kölcsönadónál kapcsolódó vizsgálat lefolytatását.

Ha a kölcsönadó benyújtott bevallásai alapján nem rendelkezett elegendő fedezettel a kölcsönnyújtáshoz, akkor szükséges kapcsolódó vizsgálat lefolytatása, melynek eredményeként a következő táblázatban felvázolt esetek képzelhetőek el.

1. Táblázat

FEDEZET ÉS KÖLCSÖNNYÚJTÁS KAPCSOLATA

Fedezet	Kölcsön nyújtása	Vizsgálat eredménye
Feltárható	Megtörtént	A kapcsolódó vizsgálat és az alapügy esetében sem eredményez megállapítást
Feltárható	Megtörténtének hitelessége megdőlt	Forráshiány megállapítása az alapügyben
Nem tárható fel	Kölcsönadó fenntartja nyilatkozatát	Forráshiányt a kölcsönnyújtónál kell megállapítani
Nem tárható fel	Nem állapítható meg	Forráshiányt az alapügyben kell megállapítani

Forrás: NAV adatai alapján saját szerkesztés

11.7. MÁS HATÓSÁG MEGKERESÉSE

A bizonyítékok beszerzése és ezáltal, a bizonyítási eljárás sikeres lefolytatása érdekében az eljáró adóhatóság más szervezeteket, személyeket kereshet meg, Tőlük nyilatkozatot, adatot, információt kérhet, tanúként hallgathatja meg a személyeket. A megkeresés jogalapját az Art.¹⁵¹ és

¹⁵¹2003. évi XCII. tv. 52. § (2) bek.

a Ket.¹⁵² szabályai alkotják. Megkereshető szervek különösen az adózó nyilatkozatában megjelölt intézmények, szervezetek, befektetési alapok, nyugdíjbiztosító, pénzügyintézetek, cégbíróság, biztosító, légi- és vízijármű-nyilvántartás, gépjármű nyilvántartás, földhivatal. Megjegyzendő, hogy az adóhatóság gépjárművek és ingatlanok tekintetében saját naprakész nyilvántartással rendelkezik, így itt nem kell megkeresnie a gépjármű- és ingatlan-nyilvántartást. Ha az adózó a már elhunyt szülőktől kapott kölcsönre hivatkozik vagyonosodásának forrásaként, akkor az adóhatóság megkeresi az illetékes nyugdíjbiztosítási igazgatóságot, hogy az adjon információt az elhunyt szülők nyugellátásával kapcsolatban. A nyugdíjbiztosító adatszolgáltatásával, a hagyatékátadó végzéssel és a korábbi adóbevallások alapján rendelkezésre álló adatok alapján az adóhatóság meg tudja határozni, hogy a szülők képesek lehettek-e az adózó által hivatkozott nagy összegű kölcsön nyújtására, vagyis rendelkeztek-e ehhez megfelelő fedezettel. Amennyiben az adóhatóság feltételezi, hogy az adózó olyan bank- vagy értékpapírszámmal rendelkezik, amelyiket nem jelentett be az adóhatóságnak a kérdőíven, akkor megkeresi a szóba jöhető pénzügyintézeteket, hogy szolgáltatassanak adatot, hogy az adózónak vezetnek-e bank- vagy értékpapírszámlát. Tehát az adózói hiedelmekkel ellentétben, itt nincs a NAV-nak naprakész nyilvántartása, amelyből könnyen lekérdezhető volna, hogy ki és melyik pénzügyintézettel áll kapcsolatban. Ha az adózó olyan pénzügyintézetet vagy befektetési szolgáltatót nevez meg számlavezetőként, amely már megszűnt, akkor az adóhatóság a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéhez fordul, mivel a megszűnt szolgáltatónak folyamatosan kellett adatokat szolgáltatnia, a megszűnés előtti adatok rendelkezésre állnak a felügyeletnél, hogy szolgáltatasson adatot a számlájával kapcsolatban.

11.8. NEMZETKÖZI MEGKERESÉSEK

Abban az esetben, ha az adózó külföldről származó jövedelemre vagy kölcsönre hivatkozik, mint bevételi forrásra, akkor az adóhatóság megkereséssel fordul a külföldi adóhatósághoz a hatályos kettős adózás elkerüléséről szóló egyezmények vagy az Európai Közösség adóügyi együttműködése alapján.¹⁵³ Az Európai Unión kívüli országokkal való adóügyi együttműködést segíti az Európa Tanács és az OECD kölcsönös adóigazgatási segítségnyújtásról szóló egyezménye.¹⁵⁴ A NAV naprakészen nyilvántartja, hogy mely államokkal kötött Magyarország kettős adózást kizáró

¹⁵²2004. évi CXL. tv. 26. § (1) bek. b)-c) pont

¹⁵³Európai Unió Tanácsának 77/799/EK irányelve

¹⁵⁴OECD Modellegetezmény 27. cikkének 2. bekezdése és az Európa Tanácsi és az OECD egyezményhez készült magyarázó jelentés 259. §

egyezményt és melyekkel nem.¹⁵⁵ A megkeresés postára adásától a külföldi adóhatóság válaszáig a megérkezéséig eltelt időt a megkereséssel érintett adó ellenőrzési határidejének számításánál figyelmen kívül kell hagyni. Ennek oka, hogy a megkeresések okán lefolytatott társhatósági eljárások sokáig tarthatnak. Például néhány esetben a NAV Csongrád Megyei Adóigazgatóságáról a Szerb Adóhivatalnak küldött megkeresés válaszára körülbelül 5-6 hónapot is várni kellett. Az adóhatóság a külföldi adóhatóság megkeresésének ideje alatt az ellenőrzést a megkereséssel nem érintett kérdésben folytathatja. Az adóhatóság az eljárás alá vont adózót a megkeresésről végzésben értesíti.¹⁵⁶ Az adóhatóság a magyar illetőségű adózók által más Európai Unió tagállamokban és a hozzá kapcsolódó függő vagy társult területeken bejegyzett kifizetőtől származó jövedelmekről, információcseréről szóló egyezmények alapján kap összesített adatokat.¹⁵⁷ Függő és társult terület például a Man-sziget, Kajmán-szigetek, Brit Virgin-szigetek. Az Európai Unió mint szupranacionális szervezet kölcsönös tájékoztatási egyezményt kötött a nem tagállam San Marinoval, Monacoval, Andorrával, Liechtensteinnel és Svájcjal.¹⁵⁸ Skandináv államokkal érvényben van a Skandináv Megállapodás a Kölcsönös Igazgatási Segítségnyújtásról. Az adóhatóság ezeket az adatokat felhasználja az adózó kockázatelemzéséhez és ellenőrzésre történő kiválasztásához. Amennyiben az eljárás során felmerül, hogy egy konkrét adózóra vonatkozóan további adatok szükségesek, akkor a magyar adóhatóság megkeresés formájában kaphat több adatot a magyar illetőségű adózóról. A megkeresések teljesítésekor a külföldi adóhatóság természetesen tekintettel van saját országának jogszabályi előírásaira, ezzel sokszor megakasztja az eljárást.

12. ELLENŐRZÉS EREDMÉNYÉNEK ELEMZÉSE

Az ellenőrzés befejezése után, miután befejeződött a kiadásokra, költségekre és a bevételekre, jövedelmekre vonatkozó információk gyűjtése az adóhatóság a különböző forrásokból származó rendelkezésére álló adatokat értékeli és összességükben is vizsgálja. Áttekinti a bizonyítékokat és vizsgálja bizonyító erejüket, vagyis azt, hogy milyen mértékben támasztják alá az adózó állításait illetve milyen mértékben támasztják alá az adóhatóság elől eltitkolt jövedelem és vagyonosodás létét. Minden egyes bizonyítási eszköznél alaposan mérlegelnie kell az adóhatóságnak,

¹⁵⁵HVG: Határtalan terhek; HVG; HVG Kiadó Zrt.; Budapest, 2011. május 21.; 20. szám; 74. p.

¹⁵⁶2003. évi XCII. tv. 93. § (10) bek.

¹⁵⁷Európai Unió Tanácsának 2003/48/EK irányelve

¹⁵⁸Földvári Zsuzsa: Konzolidált adóparadicsom; HVG; HVG Kiadó Zrt.; Budapest, 2011. július 9.; 27. szám; 54. p.

hogy a belőle nyerhető bizonyíték milyen bizonyító erővel rendelkezik, mennyire képes hitelt érdemlően alátámasztani az állításokat. Hitelt érdemlő adatnak csak az olyan adat tekinthető, amely az adatot közlő nyilatkozatán túl egyéb, a valóságban is ellenőrizhető adatokkal is igazolható és alátámasztható. Az adózó nyilatkozata a saját bizonyító erejét nem alapozhatja meg, a becsatolt dokumentumoknak a megszerzett jövedelem vagy bevétel forrását kell bizonyítaniuk. Ha az értékelés során újabb ellentmondásokat tár fel az eljáró adóhatóság, akkor további nyilatkozat megtételére hívja fel az eljárás alá vont adózót a tényállás tisztázása céljából.¹⁵⁹ Adott esetben elképzelhető, hogy az újabb nyilatkozatok alapján az adóhatóság újabb adatgyűjtést végez az új információkra tekintettel.

12.1. FEDEZETSZÁMÍTÓ TÁBLÁZAT

A fedezetszámító táblázat vagy más néven forrás-fedezet tábla (illetve kronologikus vagyonomérleg) szolgál az elemzés befejezése után a be nem fizetett jövedelemadó alapjának a meghatározására. Az adóhatóság tehát összeállítja a fedezetszámító táblázatot, melynek nincs kötött formája.¹⁶⁰ A pénzügyi mérleg összeállítását ezzel szemben a számviteli törvény¹⁶¹ szabályozza, jellemzően összesített értéken mutatja a különféle eszközállományok mérlegforduló napja szerinti értékét, emiatt nem alkalmas az év közbeni kiadások finanszírozásához szükséges források meglétének, a kiadások fedezetének a vizsgálatára. A forrás-fedezet vizsgálata során azt keressük, hogy az adózó év közbeni idősoros kiadásaira milyen arányban nyújtottak fedezetet a különféle forrásból származó pénzeszközei. Beszélhetünk egy- és kétkarú fedezetszámító táblázatról. A fedezetszámító táblázatnak az a lényege, hogy a bevételeket és a kiadásokat az adózó szemszögéből, pénzforgalmi szemléletben, időrendi sorrendbe állítja be. A pénzforgalmi szemlélet azt jelenti, hogy a tényleges bevételek, jövedelmek megszerzése, illetve a tényleges kiadások pontos időpontjukban kerülnek a mérlegben feltüntetésre. A mérleg egyik oldala a bevételeket tartalmazza, ezt nevezzük forrásoldalnak. Ez az oldal tartalmazza az adózó pénzforrásait például jövedelmét, kapott kölcsönt és a rendelkezésre álló pénzeszközait, tehát a korábbi időszaktól jogszerűen rendelkezésre álló megtakarítások értékét mutatja meg. A mérleg másik oldala a kiadási oldal, amely az adózó kiadásait például megélhetési költségeket, kölcsönök

¹⁵⁹2003. évi XCII. tv. 92. § (1) bek. d) pont

¹⁶⁰Angyal József: APEH: Jó eséllyel nyerhetünk másodfokon!
http://adozona.hu/archive/20090308_vagyonosodasi_vizsgalat_fellebbezes_masod (Letöltve: 2012. február 5.)

¹⁶¹2000. évi C. tv.

törlesztésére fordított összegeket és befektetett pénzeszközöket, például értékpapírok vásárlására fordított összegeket, ingóság vagy ingatlan vásárlására fordított összegeket összesíti. Az adóhatóság a fedezetszámító táblázat összeállítását a nyitó tétel megállapításával kezdi. Abban az esetben, ha az adózónak a vizsgált időszakot megelőző időszakban nem volt megtakarítása és nem volt megállapítható forráshiánya sem akkor a nyitótétel értéke nulla. Ha az adózó a vizsgált időszakot megelőzően rendelkezett megtakarítással, akkor ez a bevételi oldalt növeli. Ha a vizsgált időszakot megelőző időszakra forráshiány került megállapításra a rendelkezésre álló adatok alapján, akkor a vizsgált időszakra nézve a nyitótétel szintén nulla lesz, tekintettel arra, hogy a korábbi évekre megállapított fedezethiány adóalapot képez és ezért annak az évnek a záró egyenlege is nulla lesz. Mindezekből az következik, hogy az adózó minél nagyobb megtakarítás igazolásában érdekelt a vizsgált időszak első napjára, mivel döntően befolyásolja a nyitóegyenleg értéke az adóalap meghatározását. A lehető legritkább esetben fordul elő, hogy a forrás- és a kiadási oldal megegyezik, vagyis általában vagy fedezethiány, vagy fedezettöbblet jön létre. Ha az év végén a forrás- és a kiadási oldal összevetése után az adóhatóság fedezettöbbletet tár fel, azt a következő év nyitóegyenlegében a bevételi oldalon pozitív értékben veszi figyelembe. Amennyiben a forrás- és a kiadási oldal összevetése után az adóhatóság év végén fedezethiányt állapít meg azt, mint az adott év adózatlan jövedelmét veszi figyelembe. Az adóhatóság által alkalmazott pénzforgalmi szemléletből következik, hogy az év közben feltárt fedezethiányt követően megszerzett bevételeket már a következő év fedezet többleteként számolja el az ellenőrzés a nyitótételben. Akkor persze, ha ezekből a bevételekből nem voltak kiadások az év későbbi szakaszában finanszírozva, mert akkor a bevételek értéke a kiadásokkal csökken, és ha marad többlet bevétel akkor az lesz a nyitóérték. A fedezetszámító táblázat pénzforgalmi szemléletéből az következik, hogy ha egy kiadásnak ugyanazon a napon nem áll rendelkezésre a fedezete, akkor fedezethiány keletkezik, hiszen a még rendelkezésre nem álló pénzt az adózó nem tudja elkölteni.¹⁶²

¹⁶²Dr. Linczmayer Szilvia: i.m. 2008. július XII. évfolyam 8. szám; 14. p.

A 2010. ÉV MEGTAKARÍTÁSSAL ZÁRULT, A MEGÁLLAPÍTOTT FORRÁSHIÁNY 1200 EZER FORINT, A 2012-ES ÉV NYITÓTÉTELE NULLA FORINT

Bevételi oldal			Kiadási oldal			Egyenleg
	Időpont	Összeg (eFt)		Időpont	Összeg (eFt)	
Nyitó tétel	2011.01.01	400				400
Bevétel	2011.05.10	200				600
Bevétel	2011.08.10	400				1000
			Kiadás	2011.09.05	600	400
Bevétel	2011.10.10	400				800
			Kiadás	2011.11.10	800	0
Forráshiány	2011.11.25	1000	Kiadás	2011.11.25	1000	-1000
Forráshiány	2011.12.15	200	Kiadás	2011.12.15	200	-1200
Összesen	2011.12.31	600	Összesen	2011.12.31	600	

Forrás: NAV adatai alapján saját szerkesztés

A 2010. ÉV MEGTAKARÍTÁS NÉLKÜL ZÁRULT, A MEGÁLLAPÍTOTT FORRÁSHIÁNY 200 EZER FORINT, A 2012. ÉVI NYITÓ TÉTEL 300 EZER FORINT

Bevételi oldal			Kiadási oldal			Egyenleg
	Időpont	Összeg (eFt)		Időpont	Összeg (eFt)	
Nyitó tétel	2011.01.01	0				0
Bevételek	2011.01.05	400				400
Bevételek	2011.02.05	1200				1600
			Kiadás	2011.03.05	1000	600
Bevételek	2011.08.05	200				800
Forráshiány	2011.09.05	200	Kiadás	2011.09.05	1000	-200
Bevételek	2011.10.05	400				400
			Kiadás	2011.11.05	100	300
			Forrást öbblet	2011.12.31	300	
Összesen	2011.12.31	2400	Összesen	2011.12.31	2400	

Forrás: NAV adatai alapján saját szerkesztés

A fedezetszámító táblát úgy kell összeállítani, hogy a bevételek megszerzésének sorrendje és a kiadások teljesítésének időpontja egyértelműen megállapítható legyen. A megállapított forráshiány alapján meghatározott adóalapot annak az évnek a jövedelméhez kell hozzáadni, amelyre nézve a jövedelemeltitkolás történt. Amennyiben az adózónak többévi eltitkolt jövedelme volt, a vizsgálat alá vont évek között egyenlő arányban kell megosztani. Ekkor az egyes évekre megfizetendő adót, az adott évre alkalmazandó jövedelemadó törvényben meghatározott adómérték alkalmazásával kell kiszámítani. Tehát itt az egyes évek vonatkozásában az alkalmazandó jogszabályi rendelkezések eltérnek.

12.2. JEGYZŐKÖNYVEZÉS ÉS ÍRÁSBA FOGLALÁS

Az adóellenőrzés lezárásakor készült jegyzőkönyvben fel kell tüntetni:

1. vizsgálat jogalapjának és az adóhatóság által alkalmazott eljárás leírását;
2. a vagyonosodási vizsgálat lefolytatásakor megállapított hiányosságok és mulasztások leírását, az adóhatóság által alkalmazott becslést indokoltá tevő körülményeket;
3. a becslési eljárás lefolytatásának leírását, megindokolva, hogy miért az alkalmazott módszer a legmegfelelőbb az adóalap meghatározására;
4. az eljárás során levont következtetéseket alátámasztó bizonyítékokat, adatokat;
5. az eljárás során tett bizonyítási indítványokat;
6. az eljárás során az egyes bizonyítási indítványok elutasításának okát;
7. az adóalap és az adó mérték számításának leírását;
8. a bevételek és kiadások idősoros egyenlegszámítását, figyelemmel az életvitelre fordított kiadásokra;
9. mellékletben csatolni kell a számításokat alátámasztó dokumentumokat, az adózó és meghatalmazottjának nyilatkozatait, szerződéseket, adatszolgáltatások által

beszerzett adatokat, felvett tanúvallomásokat, az adózó által előterjesztett, de az adóhatóság által el nem fogadott bizonyítékokat és indítványokat indokolva az elutasítás okát.

13. VAGYONOSODÁSI VIZSGÁLATOKKAL KAPCSOLATBAN TAPASZTALHATÓ ADÓZÓI HIVATKOZÁSOK ÉS EZEKRE ADOTT ADÓHATÓSÁGI VÁLASZOK

Hivatkozni szoktak az adózók baráti, rokoni segítségre a megvalósított nagy értékű ingatlan építésénél, de általában a felhasznált építőanyagokról nem rendelkeznek számlákkal. Ilyen esetben az adóhatóság szakértőt vehet igényben, annak megállapítása céljából, hogy az építkezéshez mekkora pénzösszegre volt szükség.

Rendszeresen hivatkoznak az adózók rokonoktól, barátoktól készpénzben kapott nagy összegű kölcsönökre.¹⁶³ Ezek alátámasztására becsatolnak írásba foglalt szerződéseket, amelyek lehetnek a felek által írtak, de ügyvéd vagy közjegyző által készített, minősített magánokirati illetve közokirati formába foglalt szerződések is.¹⁶⁴ Az adózó által becsatolt szerződésekből szinte mindig hiányoznak a teljesítést biztosító mellékkötelezettségek, például jelzálogjog kikötése, harmadik fél általi kezességvállalás vagy az kölcsönügylet szempontjából olyan fontos elemek, mint a fizetendő kamatok vagy a visszafizetés ütemezése. Rendszeresen előfordul, hogy ezen szerződéseket utólag, már a jegyzőkönyv adatainak ismeretében írják meg, alátámasztani igyekezvén a kölcsönök tényét és összegét. Ilyen adózói hivatkozás esetén az adóhatóság kapcsolódó ellenőrzést folytat le a kölcsönadónál, melynek eredményeként, akár újabb vagyonosodási vizsgálat indulhat.

Hivatkozni szoktak arra is az adózók, hogy a nagy értékű ingóságot vagy ingatlant, a már elhunyt rokonoktól kapták még életükben, ezért ezek nincsenek feltüntetve a jegyző által készített hagyatéki leltárban és közjegyző által meghozott hagyatékátadó végzésben. Ilyen esetben az adóhatóság megkeresi az illetékes nyugdíjbiztosítási igazgatóságot, hogy adatokat szerezzen be az elhunyt személyek jövedelmi helyzetéről.

Ha az adózók nagy összegű nyereségre hivatkoznak - ami lehet lottó vagy totó, de akár pénznyerő automatából származó nyereség is, vagy nem legális szerencsejáték nyeresége is - az

¹⁶³Dr. Linczmayer Szilvia: i.m. 2008. július XII. évfolyam 8. szám; 10. p.

¹⁶⁴LB Kfv. I.35.155./2005/8.szám; Baranya M. B. II.P.050/2002/14.szám

adóhatóság a Szerencsejáték Zrt.-től kér adatokat a nyertesekről, vagy a játékgepet üzemeltető céget keresi meg, hogy igazolja a nyeresémény tényét és a nyertes személyazonosságát.¹⁶⁵

Előfordul, hogy az eljárás alá vont adózó vagyonosodásának forrásaként külföldi céget vagy természetes személyt jelöl meg. A külföldi cégekre és természetes személyekre való hivatkozás megalapozottságának ellenőrzése sok időbe telik.¹⁶⁶ Ekkor az adóhatóság nemzetközi megkereséseket kezdeményez és ezekre adott válaszok megérkezéséig felfüggeszti az adóhatósági eljárást.

Rendszeresen előfordul, hogy az adózók - meghatalmazott ügyvédjük vagy adótanácsadójuk és adószakértőjük tanácsára - megtagadják a szóbeli nyilatkozattételt az adóhatóság előtt, vagy az iratokat hiányosan vagy egyáltalán nem bocsátják az adóhatóság rendelkezésére. Az adóhatóság megállapításai alapján, azokat mintegy követve bocsátanak csak egy-egy okiratot, bizonylatot az adóhatóság rendelkezésére, a megállapításokat cáfolni igyekezvén és nem utolsó sorban, időhúzás céljából.¹⁶⁷ Az ilyen adózói taktikát az adóhatóság úgy próbálja elkerülni, hogy az adózót teljességi nyilatkozat megtételére hívja fel, és mulasztási bírsággal sújtja őket.

Tipikus adózói magatartás az is, hogy az adóhatósági értesítéseket, leveleket nem veszik át, állandó lakcímük és tartózkodási helyük megváltozását nem jelentik be, ha mégis átvennék az idézést, akkor a megjelölt helyen és időben nem jelennek meg az adóhatóság előtt és távolmaradásukat nem igazolják, vagy kórházi ellátást igénylő betegségre és külföldi utazásra hivatkoznak, de erről hitelt érdemlő bizonyítékot nem mutatnak be. Az adóhatóság ilyen esetben is mulasztási bírságot szabhat ki, és szükség esetén kezdeményezheti az adózó elővezetését.

14. AZ ADÓBECSLÉS

A becslési eljárás lefolytatása azt a célt szolgálja, hogy az adózó adólapját valószínűsíteni lehessen. Azt jelenti tehát, hogy a becsléssel megállapított adóalapot ellenkező bizonyításáig, úgy kell tekinteni, hogy az a tényleges adólap. A becslés, mint a neve is mutatja nem alkalmas teljesen

¹⁶⁵Dr. Linczmayer Szilvia: i.m. 2008. július XII. évfolyam 8. szám; 8. p.

¹⁶⁶Dr. Linczmayer Szilvia: i.m. 2008. július XII. évfolyam 8. szám; 10-11. p.

¹⁶⁷Angyal József: Pert nyert az APEH: Van-e jogorvoslati lehetőség;
http://adozona.hu/archive/20110526_vagyonvizsgalat_vagyon_APEH_ado_okirat_bi (Letöltve: 2102. február 5.)

pontos értékek meghatározására, hogy az adózónak milyen összegű kiadásai és bevételei voltak.¹⁶⁸ Becslés során tehát kétséget kizáróan nem bizonyított tényeket értékel az adózó terhére az adóhatóság.¹⁶⁹ Ezért aztán nem is alkalmas a becslés arra, hogy a tényleges állapotot egésze pontosan megállapíthassa vele az adóhatóság. Itt tehát az adóhatóság egy megdönthető vélelmet állít fel. A becslés jogintézménye sok támadást kap az adójogon belül. Az adózók szeretnék elkerülni a becslés alkalmazásának bizonytalanságát, az adóhatóság pedig szeretné az adókat kivetni és beszedni, ezáltal teljesítse az költségvetés bevételi oldalának elvárásait. Az ellentétes oldalon álló adózói és adóhatósági érdekek védelme érdekében szigorú törvényi előírások adják meg, hogy a becslés mikor alkalmazható az adóhatóság részéről és milyen módszert kell követnie.

Adóhatóság becslést alkalmazhat, ha az adózó tényleges jövedelem nem állapítható meg. Az Alkotmánybíróság több határozatában is kimondta, hogy nem alkotmányellenes, ha az Art. megdönthető vélelmet állít fel ilyen esetben. A megdönthető vélelem addig áll fenn, amíg azt az adózó meg nem dönti, vagyis ellenkezőjét nem bizonyítja.¹⁷⁰ A vélelem megdönthetőségének követelménye az Alkotmányban megfogalmazott korlát miatt szükséges, miszerint mindenki csak jövedelmi, vagyoni helyzetével arányosan köteles a közterhekhez hozzájárulni.¹⁷¹ A 2012. január 1-től hatályos Alaptörvény is kimondja, hogy teherbíró képességének, illetve a gazdaságban való részvételének megfelelően mindenki hozzájárul a közös szükségletek fedezéséhez.¹⁷² Adózásra vonatkozó jogszabály esetén alapkövetelmény, hogy ha az adózó jövedelmét vagy adóalapját az adóhatóság becsléssel állapítja meg, akkor az adózó részére rendelkezésre álljon annak lehetősége, hogy a becsléssel szemben ellenbizonyítással éljen, megdöntve így a vélelmet. Törvényi vélelem jogállamban csak kivételesen alkalmazható, ha azt a jogalkalmazás vagy jogalkotás területén. Becsléskor az állam az őt egyébként terhelő bizonyítási kötelezettség nélkül jövedelemszerzést feltételez, mely adóalapot képez, amely után adó megfizetésére kötelez. Az egyébként fennálló bizonyítási kötelezettség jelen esetben tehát megfordul, de nem lehet elzárni az adózót az elől, hogy a fennálló vélelemmel szemben ellenbizonyítással éljen, azt megdöntse. Biztosítani kell az adózó részére, hogy a ténylegesen fennálló helyzetet bizonyíthassa. Ezért aztán nem lehet a becslés

¹⁶⁸Dr. Váczi Rita: i.m. 2009. szeptember XIII. évfolyam 10. szám; 5. p.

¹⁶⁹ LB Kfv. V. 35. 004/2010.

¹⁷⁰Dr. Váczi Rita: i.m. 2009. szeptember XIII. évfolyam 10. szám; 5-6. p.

¹⁷¹1949. évi XX. tv. 70/I. §

¹⁷² Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) XXX. cikk (1) bek.

a meg nem szerzett jövedelem megadóztatásának eszköze. Fontos kiemelni azt, hogy a bírói gyakorlat szerint az adózón nyugvó bizonyítás nem azt jelenti, hogy az adózó által megjelölt és az adóhatóság által lefolytatott bizonyítást az eljárások során az adóhatóságnak el is kellene fogadnia.¹⁷³ Esti döntésben mondta ki a bíróság, hogy a becslési eljárásról nem kell külön értesíteni az adózót, ugyanis a becslés nem ellenőrzési fajta, hanem az ellenőrzés folytatásának egyik módszere.¹⁷⁴

14.1. BECSLÉS JOGALAPJA

A becslési eljárás előtt meg kell vizsgálnia az adóhatóságnak, hogy fennáll-e a becslés jogalapja. Az Art. hat esetben teszi lehetővé becslés alkalmazását, abban az esetben ha:

1. a vagyonszerzési illeték alapja nem állapítható meg;
2. ha az adó alapja nem állapítható meg;
3. ha az adóhatóság rendelkezésére álló, azok száma vagy tartalma miatt jelentősnek tekinthető adat, tény, körülmény alapján alaposan feltételezhető, hogy az adózó iratai nem alkalmasak a valós adó alapjának megállapítására;
4. ha a magánszemély valótlan, hiányos bevallást vagy nyilatkozatot tett, vagy a nyilatkozattételt elmulasztotta;
5. ha az adózó az adóhatóság által kétségbe vont gazdasági események valóságát és megtörténtét jelentős számban és mértékben nem tudja bizonyítani;
6. ha sem a bevételekről, sem a kiadásokról iratok, adatok, más bizonyítékok nem állnak az adóhatóság rendelkezésre és ezek hiánya nem az adózó érdekkörén kívül eső okra vezethető vissza.¹⁷⁵

Ez a törvényi felsorolás szigorú taxatív jellegű, tehát az adóhatóság sem az adózó terhére, sem az adózó javára nem terjeszkedhet túl, a fenti hat eseten kívül becslés alkalmazásának nincs helye. Rendkívül fontos szabály, hogy becslés feltételeinek fennállását az adóhatóságnak kell

¹⁷³B.-A.-Z. M. B. 19.K.21.196/2004/21.szám; Dr. Linczmayer Szilvia: i.m. 2008. július XII. évfolyam 8. szám; 5. p.

¹⁷⁴LB Kfv. I. 35. 227/2009.

¹⁷⁵2003. évi XCII. tv. 108. § (3) és (8) bek.

bizonyítania. Ez az adózókat védő szabálynak tekinthető, ugyanis azt kell bizonyítania az adóhatóságnak, hogy az adott ügyben egyéb ellenőrzési módszerek nem alkalmazhatóak. A becslési eljárás és a vélelem az adóigazgatási eljárásban csak kivételesen, többletgaranciák beépítésével alkalmazható. A bírói gyakorlat kimondta, hogy önmagában már a bevallás adatok és a feltárt tagi hitel, vagyoni betét, egyéni vállalkozói tevékenységgel kapcsolatos veszteség összege közötti ellentmondás is megalapozza a becslés alkalmazhatóságát.¹⁷⁶ Ugyanakkor önmagában az a tény, hogy az adózó vállalkozása nagy összegű vesztséget halmozott fel, a becslési eljárást nem alapozza meg, alkalmazhatósága nem felel meg a kritériumoknak.¹⁷⁷ A bíróság nagy jelentőséget tulajdonít az adóhatóság által lefolytatott eljárásban a bizonyítékok súlyának, értékelésének mérlegelésére, mellőzésének indokolására.¹⁷⁸

14.2. BECSLÉSI MÓDSZEREK

Becslési eljárás során az adóhatóság matematikai és logikai összefüggések alkalmazásával határozza meg az adó alapját, a rendelkezésére álló adatok alapján. Az alkalmazott módszer megválasztása attól függ, hogy milyen adatok, információk, iratok állnak az adóhatóság rendelkezésére és melyek hiányoznak, illetve állnak hiányosan rendelkezésre. A becslési módszernél alapszabály, hogy az adóhatóságon van a bizonyítási teher arra nézve, hogy az általa megválasztott módszer a legalkalmasabb arra, hogy az adólapot a legpontosabban valószínűsítse.

Alapvetően ötféle becslési módszerről beszélhetünk, ezek:

1. be nem jelentett alkalmazás vélelme;
2. összehasonlító;
3. vagyonosodási;
4. átlagadót alkalmazó;
5. klasszikus.

¹⁷⁶LB Kfv.I 35.155.2005/8.szám, Pest M. B. 3.K.26.101/2004/10.szám, Fővárosi B. 12.K.3660826/2000/10.szám, B.-A.-Z. M. B. 19.K.21.196/2004/21.szám, és K.20.297/2003/9.szám, Békés M. B. I.K.23.042/2006/10.szám

¹⁷⁷Gy.-M.-S. M. B. K.27.290/2005/12.szám

¹⁷⁸B.-A.-Z. M. B. 19.K.21.196/2004/21.szám; Békés M. B. I.K.23.042/2006/10.szám; Fővárosi B. I.K.30.393/2006/9.szám

14.3. MEGFORDUL A BIZONYÍTÁSI TEHER

Adóhatóságnak kell bizonyítania, hogy fennállnak a becslés alkalmazásának feltételei és azt is, hogy a becslés alapjául szolgáló módszerek, körülmények, tények, adatok az adó alapját valószínűsítik.¹⁷⁹ A becslés fontos szabálya, hogy az adózó bizonyíthatja az adóalaptól való eltérést.¹⁸⁰

Az adózót terheli a bizonyítási kötelezettség, mely csak hitelt érdemlő adatokkal történhet. Amit az adózónak nem sikerült hitelt érdemlő adatokkal bizonyítania, azt az adóhatóság az adott esetben az adózó terhére is értékelheti. Tehát nem az adóhatóságnak kell az adózó nyilatkozatával szemben ellenbizonyítással élnie.¹⁸¹ Itt tehát egyfajta bizonyítási kényszerről beszélhetünk az adózó részéről, itt ugyanis nem elégséges a bizonyítandó tény valószínűsítése, hanem bizonyosság szerzése a cél. Ez alól nem tud az adózó kibújni semmilyen jogi vagy ténybeli indokkal.¹⁸² Az adóhatóságot terheli annak bizonyítása, hogy a becslés feltételei fennállnak, például az adózó olyan adóbevallást nyújtott be, amiben nincs nyoma nagyobb jövedelemnek, de ennek ellenére bankszámlájára nagy összegek érkeztek. Ekkor fennáll a becslés feltétele, ugyanis becsléssel kell megállapítani a jövedelmet, ha az adózó vagyonosodásával nincs arányban bevallott és bevallási kötelezettség alá nem eső jövedelme.¹⁸³ Így a fedezetszámító táblázat egyik oldalán ott szerepel a bankszámlára érkező jövedelem a meg nem nevezett forrásból. Ennél a pontnál fordul meg a bizonyítási teher. Az adóhatóság nem rendelkezik naprakész információkkal az adózó valószínű kiadásairól, vagyonáról, jövedelméről. Vannak olyan ügyletek, amiket az adóhatóság felé nem is kell bejelenteni, így ezekről nem is lehet hivatalos tudomása. Ezért szükséges nyilatkoztatni az adózót ezekről, amelyek vagyonosodásának forrásaként szolgálnak. Az adózó bármikor nyilatkozhat az eljárás során szóban és írásban is. A nyilatkozatban az adózó bármit előadhat, de nyilvánvalóan olyan adatokra célszerű koncentrálnia, ami adófizetési kötelezettségét csökkenti. A szóbeli nyilatkozatról az adóhatóság nyilatkozattételi jegyzőkönyvet vesz fel, amit az adózónak alá kell írnia.

¹⁷⁹dr. Heinemann Csilla: i. m.

¹⁸⁰Dr. Linczmayer Szilvia: i.m. 2008. július XII. évfolyam 8. szám; 3-5. p.

¹⁸¹Fővárosi B. 12.K.30.149/2004/16.szám; Dr. Linczmayer Szilvia: i.m. 2008. július XII. évfolyam 8. szám; 5. p.

¹⁸²dr. Heinemann Csilla: i. m.

¹⁸³2003. évi XCII. tv. 109. § (1) bek.

15. BIZONYÍTÁSI TEHER

Az adóigazgatási eljárásban két fő résztvevő van az adózó és az adóhatóság. Vagyonosodási vizsgálat esetén megfordul a bizonyítási teher, tehát az átlagostól eltérően alakul, jelen esetben megoszlik az adózó és az adóhatóság között. A bizonyítás főszabálya az, hogy az adóigazgatási eljárásban a tényállást az adóhatóság köteles tisztázni és bizonyítani. Ez alól a kivételt az Art. határozza meg, a becslési és ezen belül a vagyonosodási vizsgálat során ez történik. Becslés során, mint azt a neve is mutatja, az adóhatóságnak nincs teljes körű tényállás bizonyítási köztelezettsége.

15.1. ADÓHATÓSÁGOT TERHELŐ BIZONYÍTÁSI KÖTELEZETTSÉG

1. adóhatóságnak kell bizonyítania, hogy fennállnak a becslés alkalmazásának feltételei;
2. adóhatóságnak kell bizonyítania, hogy a becslés alapjául szolgáló módszerek, körülmények, tények, adatok az adó alapját valószínűsítik.

15.2. ADÓZÓT TERHELŐ BIZONYÍTÁSI KÖTELEZETTSÉG

A becslési eljárás során megállapított adóalapot az adóhatóságnak csak valószínűsíteni kell. Ebből következik, hogy az eljárás során nem bizonyított körülmények és tények is az adózó terhére értékelhetőek. Ezzel szemben az adózó exculpációs bizonyítással léphet fel. Az adózó az adóhatóság által megállapított adóalaptól való eltérést, hitelt érdemlő adatokkal igazolhatja.

Az adózónak kell az ellenbizonyítás során hitelt érdemlő adatokkal igazolnia, hogy a vizsgálat alá vont adóévekre megállapított vagyonosodásának forrásául adókötelezettsége alá nem eső jövedelme, bevétele szolgált.¹⁸⁴ Az adózó valamint meghatalmazottjaként eljáró ügyvédek és adótanácsadók és az adóhatóság között a legtöbb vita a hitelt érdemlő adatokkal történő igazolás kérdésében merül fel. Nevezetesen az, hogy mi minősül annak.¹⁸⁵ Az eljárás alá vont adózó hivatkozhat az adóhatóság által becsléssel megállapított adóalaptól való eltérésre, ennek alátámasztására bizonyítékokat nyújthat be. Az Art. a Pp-től eltérően követelményt állít a bizonyítékok bizonyító erejét illetően, nevezetesen azt, hogy hitelt érdemlőn kell igazolnia

¹⁸⁴Dr. Linczmayer Szilvia: i.m. 2008. július XII. évfolyam 8. szám; 3. p.

¹⁸⁵Dr. Linczmayer Szilvia: i.m. 2008. július XII. évfolyam 8. szám; 5-6. p.

adóznak az állítását. A bizonyítási eszköznek alkalmasnak kell lennie a bizonyítandó tény alátámasztására, kétséget kizáró igazolására. Hitelt érdemlőnek az olyan adat minősül, amely ellenőrizhető, egyértelműen azonosítható, valóságtartalma kellően alátámasztott, tartalmánál, jellegénél fogva, vagy más adatokkal is egybevetve alkalmas a vele igazolni kívánt tény alátámasztására. Tehát a hitelt érdemlően történő bizonyítás egy kétség nélküli bizonyosságszerzést jelent, a hitelt érdemlőséget mérlegeléssel lehet megállapítani és a döntését meg kell indokolni.¹⁸⁶ Az adóhatóságnak minden bizonyítékot egyenként és összességükben is értékelnie kell.¹⁸⁷

Extrém példaként említhető azon adózási nyilatkozat, amely arra hivatkozik, hogy a jövedelem bevallottan például orvvadászatból származik és ez szolgált az életvitel és a vagyonosodás fedezeteként. Abban az esetben, ha erről van jogerős bírósági ítélet, amely tartalmazza az elkövetett bűncselekményt és az ezért kapott úgymond „ellenértéket.”¹⁸⁸

Ha az adózó arra hivatkozik, hogy vagyonosodásának az a forrása, hogy a bevallott minimálbér helyett jóval nagyobb volt a havi jövedelme, ebben az esetben az adóhatóság az adókülönbözetet illetve az adóhiányt a nem önálló tevékenységből származó jövedelemként fogja megállapítani. Ha az adózó nem hivatkozott volna a magasabb munkabérré, akkor az adóhatóság vagyonosodási vizsgálat során egyéb jövedelemnek minősítette volna, amely után az adózónak kell az eho-t megfizetnie. Az adózónak meg kell fontolnia, hogy milyen jövedelmet jelöl meg vagyonosodásának a forrásaként, értelemszerűen az érdeke az, hogy olyat jelöljön meg, amelynek az adókulcsa alacsonyabb.¹⁸⁹ Ha az adózó olyan jövedelmet jelölt meg vagyonosodása forrásaként, amely esetén az adófizetési kötelezettsége még nem évült el akkor az erre eső adót meg kell fizetnie.

Fontos leszögezni tehát, hogy nem az adóhatóságnak kell az adózó által előadott tényeknek, nyilatkozatoknak a valóságtartalmát megcáfolni ellenbizonyítással. Mindez azzal a következménnyel járna, hogy ha az adóhatóság nem tudná az adózási nyilatkozatokat bizonyítékokkal alátámasztottan cáfolni, akkor el kellene fogadnia őket. De mivel becslés alkalmazásánál a bizonyítási teher

¹⁸⁶2003. évi XCII. tv. 97. § (3) bek.

¹⁸⁷2004. évi CXL. tv. 50. § (6) bek.

¹⁸⁸Dr. Linczmayer Szilvia: i.m. 2008. július XII. évfolyam 8. szám; 11. p.

¹⁸⁹Dr. Linczmayer Szilvia: i.m. 2008. július XII. évfolyam 8. szám; 11-12. p.

megfordul, így az adózót terheli az a kötelezettség, hogy állításait hitelt érdemlő adatokkal igazolja.¹⁹⁰

16. JOGORVOSLATI RENDSZER AZ ADÓJOGBAN

Az alábbiak szerint válaszolható fel az adójog jogorvoslati rendszere:

1. Jogorvoslat közigazgatási úton
 - 1.1. Jogorvoslat saját hatáskörben
 - 1.1.1. Kijavítás (Ket. szerint) az adóigazgatásban Kijavító határozat hozatala
 - 1.1.2. Kicserélés (Ket. szerint) az adóigazgatásban ilyen nincs
 - 1.1.3. Kiegészítés (Ket. szerint) az adóigazgatásban Módosító határozat hozatala
 - 1.1.4. Módosítás
 - 1.1.5. Visszavonás
 - 1.2. Jogorvoslat fellebbezési úton
 - 1.2.1. Fellebbezés
 - 1.2.2. Felügyeleti intézkedés
2. Jogorvoslat nem közigazgatási úton
 - 2.1. Adóper
 - 2.2. Ügyészi
 - 2.2.1. Fellépés¹⁹¹
 - 2.2.2. Felhívás¹⁹²

¹⁹⁰ LB Kfv. I. 35. 527/2008.

¹⁹¹2011. évi CLXIII. tv. 26. § (1) bek.

2.2.3. Jelzés¹⁹³

Az adóhatósági eljárás eredménye az adózó szempontjából gyakran olyan joghátrány, ami korábbi életkörülményeit nagymértékben megváltoztathatja. Ezért az Alkotmány és az Alaptörvény is biztosítja a jogorvoslathoz való jogot, amely az adóigazgatási eljárásban is biztosított. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog immanens tartalma az érdemi határozatok vonatkozásában a más szervhez vagy, a határozatot hozó szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége. Nem érdemi, nem ügydöntő határozatok esetében az ilyen tartalmú jogorvoslat hiánya nem felétlenül alkotmányellenes.¹⁹⁴ Különbséget tehetünk az egyes jogorvoslati formák között, hogy az ügyfél kérelmére indulnak-e, mint a fellebbezés, bírósági felülvizsgálat, felügyeleti intézkedés, vagy hivatalból, mint a határozat módosítása, visszavonása. De felügyeleti intézkedés is indulhat hivatalból és a határozat módosítására és visszavonására sor kerülhet adózói fellebbezésre is. Az adóigazgatási eljárásban a jogorvoslati lehetőségek szélesebb körűek, mint a Ket. szerinti közigazgatási eljárásban, annak ellenére, hogy ezt az adózók nem így szokták érzékelni. Az adóigazgatási eljárásban nem utasítható el a fellebbezés, ha az adózó határidőben ugyan, de nem az hatáskörrel és illetékességgel rendelkező szervhez nyújtotta be, a Ket. szabályai szerint elutasítható lenne. Az adóhatósági eljárás lefolytatásának nem akadály, ha nem fizetik meg az eljárási illetéket, a Ket. szerint viszont akadály.

16.1. AZ ÉSZREVÉTELEZÉS JOGA

Az adózónak joga van az adóhatósági megállapításokra észrevételt tenni, bizonyítási indítványokat előterjeszteni, jegyzőkönyv átadását követő 15 napon belül észrevétellel élni.¹⁹⁵ Az észrevétel nem illetékköteles, vagyis ingyenes jogorvoslati lehetőség az adózó számára. Az észrevételt a jegyzőkönyv átadásától számított 15. napon el kell juttatni az adóhatósághoz, vagy postára kell adni. Az észrevételezésnek nincsen tartalmi kötöttsége, tehát az adózó előadhat szinte mindet, ami az ügyre vonatkozik, például hivatkozhat új bizonyítékra, jogszabálysértésre vagy új tényeket is előadhat benne. Már az észrevételben lehetősége van az adózónak arra, hogy kérje az adóbírság, illetve a késedelmi pótlék elengedését vagy csökkentését. Nem tartja vissza az adózókat

¹⁹²2011. évi CLXIII. tv. 26. § (3)-(4) és 29. § (1)-(6) bek.

¹⁹³2011. évi CLXIII. tv. 26. § (7) bek.

¹⁹⁴5/1992. (I. 30.) AB határozat

¹⁹⁵2003. évi XCII. tv. 100. § (3) bek.

az elsőfokú határozat megfellebbezésétől a fellebbezési illeték nagy összege, ekkor megpróbálkoznak azzal, hogy költségmentességet kérelmezzenek, többnyire sikertelenül. De vagyonosodási vizsgálatoknál törvényileg tiltott az adóbírság és a késedelmi kamat csökkentése, hiszen itt eltírt jövedelemeiről van szó. Itt tehát nem beszélhetünk kivételes méltánylást érdemlő körülményről, mely a csökkentés vagy elengedést megalapozhatná.¹⁹⁶ Tehát vagyonosodási vizsgálattal kapcsolatban gyakorlatilag nincs értelme adóbírság és késedelmi kamat csökkentését, vagy elengedést kérni, hiszen az adóhatóság azt nem engedélyezheti.

Az adózási észrevétel eredményeként elképzelhető hogy az adóhatóság:

1. az észrevételben foglaltakat elfogadja egészben vagy részben, ekkor az észrevétellel módosított kiegészítő jegyzőkönyvet ad ki;
2. az észrevételben foglaltakat nem fogadja el és ennek alapos indokát adja majd határozatában;
3. az észrevétel megtételét követő tizenöt napon belül folytatja az ellenőrzést, ha olyan új tény, adat, bizonyíték vagy körülmény merült fel, ami ezt szükségessé teszi, mivel a megállapításokat befolyásolja és ekkor is kiegészítő jegyzőkönyvet készít.

16.2. JOGORVOSLAT SAJÁT HATÁSKÖRÉBEN

Az adóigazgatási eljárásban elsősorban az Art. szabályait kell alkalmazni, kiegészítő jelleggel a Ket. szabályait, ha a speciális jogszabály nem tartalmaz eltérő szabályt.¹⁹⁷

A kijavítást és kicserélést a Ket. szabályozza, ezekben az esetekben nincs érdemi probléma az adóhatóság döntésével. A hiba szám vagy névelírásban, számítási hibában nyilvánul meg.¹⁹⁸

A Ket. szabályai szerint kijavítás esetén a hibás részt lehúzzák a határozat szövegében és felé írják a helyeset, ezt ledátumozzák és aláírják.¹⁹⁹ Ezzel szemben az adóigazgatási eljárásban

¹⁹⁶2003. évi XCII. tv. 165. § és 171. §

¹⁹⁷2003. évi XCII. tv. 5. § (1)-(5) bek.

¹⁹⁸2004. évi CXL. tv. 81/A. § (1) bek.

¹⁹⁹2004. évi CXL. tv. 81/A. § (2) bek. a) pont

szigorúbb szabály érvényesül, itt kijavítás esetén kijavító határozatot hoz az adóhatóság minden esetben, tehát itt nem találkozhatunk kézzel javított iratokkal.²⁰⁰

A Ket. szabályai szerint kicserélés esetén bevonják a hibákat tartalmazó döntést és hibátlanra cserélik, adóigazgatási eljárásban kicserélésről nem beszélhetünk.²⁰¹

A Ket. szabályai szerint kiegészítést az adózó kérelmére vagy hivatalból lehet alkalmazni akkor, ha az adóhatóság döntése nem tartalmaz valamely kötelező tartalmi elemet, amelyet jogszabály ír elő, például nem határozott meg késedelmi pótlékot, vagy az adott ügyben valamilyen fontos érdemi kérdésről nem rendelkezett az adóhatóság, például az adózói kérelmek mindegyikét nem bírálta el.²⁰² Az adóigazgatási eljárásban nem kiegészítésről, hanem módosító határozatról beszélhetünk.

A határozat meghozatalának határidejét a Ket. szabályozza, a döntés jogerőre emelkedésétől számított 1 éven belül lehet élni vele. Adózót védő rendelkezésként elő van írva, hogy a kiegészítés a jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogokat nem sértheti.²⁰³ A kiegészítés utáni döntés önálló döntésnek minősül, ezért a kiegészített döntésre vonatkozóan önállóan nyílnak meg a jogorvoslati lehetőségek és határidők.²⁰⁴

16.2.1. MÓDOSÍTÁS ÉS VISSZAVONÁS

Módosítás esetén az adóhatósági határozat rendelkező része vagy indokolása módosul. Visszavonás esetén pedig úgy kell tekinteni, hogy meghozatalra sem került. Mind a kettőt lehet alkalmazni az adózó kérelmére és hivatalból is. Az adózó kérelmére akkor lehet alkalmazni, ha jogszabálysértő és érdeksértő az adóhatóság határozata. Tehát itt kettő konjunktív feltételnek kell fennállnia. Hivatalból alkalmazható akkor, ha a határozat jogszabálysértő. Sor kerülhet a határozat módosítására és visszavonására az adózó fellebbezésre is, de ez ritkán fordul elő.

Az adóhatósági határozat jogszabálysértő, ha anyai jogszabályt sért, vagy eljárási jogszabályt sért. Anyagi jogi jogszabálysértés esetén minden jogorvoslati eszköz alkalmazható annak érdekében,

²⁰⁰2004. évi CXL. tv. 81/A. § (2) bek. b)-c) pont

²⁰¹2004. évi CXL. tv. 81/A. § (2) bek. b) pont

²⁰²2004. évi CXL. tv. 81/B. § (1) bek.

²⁰³2004. évi CXL. tv. 81/B. § (2) bek.

²⁰⁴2004. évi CXL. tv. 81/B. § (4) bek.

hogy a jogsértő döntés reparálható legyen, ezáltal biztosítva azt, hogy jogszerű határozat szülessen az adóigazgatási eljárásban.²⁰⁵

Az eljárási jogszabálysértéseket megkülönböztetjük aszerint, hogy kihat-e a jogszabálysértés a döntés érdemére vagy nem. Ezt a különbségtételt a jogalkalmazás dolgozta ki.

1. Ha a jogszabálysértés kihat a döntés érdemére, akkor megnyílnak a jogorvoslati eszközök olyan módon mintha a határozat anyagi jogszabályt sértene.

2. Ha a jogszabálysértés nem hat ki a döntés érdemére, akkor nem lehet alkalmazni azokat a jogorvoslati eszközöket, amelyeket az anyagi jogi jogszabálysértés esetén lehetne alkalmazni.

Érdeksértő lehet az adóhatóság határozata, ha mérlegelési jogkörben jár el, tehát többféle döntést hozhat. Mérlegelés háttérében egy adózói kérelem áll, amelyet az adóhatóság mérlegelési jogkörében eljárva bírál el. Az adóhatóság mérlegelési jogkörében az adózók kérelemnek helyt adhat vagy elutasíthatja. Ha az adózói kérelmet elutasítja, akkor beszélhetünk az adózó szempontjából érdeksértő adóhatósági döntésről. Az is előfordulhat, hogy az érdeksértő döntés egyidejűleg olyan eljárási jogszabályt is sért, ami a döntés érdemére kihat. Ez abban az esetben fordulhat elő, ha az eljáró adóhatóság úgy hozza meg döntését, hogy nem veszi figyelembe az Art. kógens előírásait. Nem vizsgálja meg azokat a szempontokat, amelyeket az Art. tax-ativ előír.²⁰⁶

Az adóhatósági határozat módosításának és visszavonásának objektív korlátját jelenti, hogy addig élhet vele az adóhatóság, amíg a felettes adóhatóság vagy bíróság nem döntött az adott ügyben. Ha már a felettes adóhatóság vagy bíróság döntött a kérdésben már nem lehet a határozatot módosítani, vagy visszavonni.

16.2.1.1. MÓDOSÍTÁS

Az adóhatósági határozat módosítására egy alkalommal kerülhet sor a Ket. szerint. Az adózó javára addig lehet a határozatot módosítani, amíg el nem évül az adó megállapításához való jog. Az

²⁰⁵Dr. Kampler Béla PhD.: Pénzügyi Jog II. előadása 2010. december 17.

²⁰⁶Dr. Kampler Béla PhD.: i.m. 2010.

adózó terhére az adóhatósági határozatot módosítani vagy megváltoztatni a döntés jogerőre emelkedésétől számított 1 évig lehet.

Ez alól három kivétel van:

1. büntetőbíróság jogerős ítéletében megállapítja a költségvetési csalást;
2. büntetőbíróság jogerős ítéletében megállapítja, hogy az adóhatóság dolgozója kötelezettségét büntetőjogi tényállásba ütköző módon megszegte és ez a kötelezettségzegés kihatott a döntés érdemére;
3. ha az adóhatóság azt állapítja meg, hogy az adózó rosszhiszemű volt, a jóhiszemű eljárás alapelve csak az adózót terheli, köteles az adózó az adóhatóságot eljárása során segíteni.²⁰⁷

16.3. ELÉVÜLÉS AZ ADÓJOGBAN

Elévülés esetén beszélhetünk az adó megállapításához való, az illeték megállapításához való, valamint az adók és illetékek végrehajtásához való jog elévüléséről.

16.3.1. AZ ADÓ MEGÁLLAPÍTÁSÁHOZ VALÓ JOG ELÉVÜLÉSE

Az adó megállapításához való jog elévül azon év utolsó napjától számított 5 év elteltével, amely évben az adóbevallást be kellett volna nyújtani, bejelentést kellett volna tenni, vagy bevallási illetve bejelentési kötelezettség hiányában az adót meg kellett fizetni. Az elévülés 6 hónappal meghosszabbodik, ha az adóbevallás késedelmes benyújtásakor az adómegállapításhoz való jog elévüléséig kevesebb, mint 6 hónap van hátra, egy alkalommal, ha a felettes adóhatóság a másodfokú eljárás keretében vagy a felettes adóhatóság, az adópolitikáért felelős miniszter vagy a NAV felügyeletére kijelölt miniszter felügyeleti intézkedés keretében, illetve az adóhatósági határozat bírósági felülvizsgálata során a bíróság új eljárás lefolytatását rendeli el.²⁰⁸ A bíróság által jogerősen megállapított költségvetési csalás²⁰⁹, csalás²¹⁰, 2011. december 31-ig hatályban volt jogosulatlan gazdasági előny megszerzése, adócsalás, munkáltatással összefüggésben elkövetett

²⁰⁷ 2003. évi XCII. tv. 1. § (5) bek.

²⁰⁸ 2003. évi XCII. tv. 164. § (1) és (13) bek.

²⁰⁹ 1978. évi IV. tv. 310. § (Hatályos 2012. január 1-től)

²¹⁰ 1978. évi IV. tv. 318. § (Hatályos 2012. január 1-től)

adócsalás vagy 2005. szeptember 1-ig hatályban volt társadalombiztosítási-, egészségbiztosítási-, vagy nyugdíjjárulék-fizetési kötelezettség megsértése esetén, ha azt adóra, járulékra vagy költségvetési támogatásra követték el, az adó megállapításához való jog nem évül el mindaddig, amíg a bűncselekmény el nem évül.²¹¹²¹²

Ha az adóhatóság határozatát a bíróság felülvizsgálja, a másodfokú adóhatósági határozat jogerőre emelkedésétől a bíróság határozatának jogerőre emelkedéséig, felülvizsgálati kérelem esetén a felülvizsgálati kérelem elbírálásáig az adó megállapításához való jog elévülése nyugszik.²¹³

16.3.2. AZ ILLETÉK MEGÁLLAPÍTÁSÁHOZ VALÓ JOG ELÉVÜLÉSE

Az illeték megállapításához való jog elévül azon év utolsó napjától számított 5 év elteltével, amely évben a vagyonszerzést illetékkiszabásra az adóhatásának bejelentették, illetve az a körülmény, hogy az illeték megfizetését vagy a kiszabás céljából elrendelt bejelentést elmulasztották, az állami adóhatóság tudomására jutott.²¹⁴

16.3.3. AZ ADÓK ÉS ILLETÉKEK VÉGREHAJTÁSÁHOZ VALÓ JOG ELÉVÜLÉSE

Az adók és illetékek végrehajtásához való jog azon év utolsó napjától számított 5 év elteltével évül el, amely évben a kötelezettség esedékessé vált. Amennyiben az adóhatóság végrehajtási cselekményt foganatosít, az elévülés 6 hónappal meghosszabbodik. Adóbevallás késedelmes benyújtása esetén az adótartozás végrehajtásához való jog elévülése megszakad. Ha az adó és a bíróság végrehajtásához való jog elévült, az ezeket terhelő késedelmi pótlékot is elévültnek kell tekinteni.²¹⁵

Nyugszik az elévülés a végrehajtási eljárás felfüggesztésének és szünetelésének, az adózó egész vagyonára elrendelt bűnügyi zárlatnak, továbbá a törvényben meghatározott fizetési kedvezmények vagy feltételhez kötött adómentességek időtartalma alatt.²¹⁶

²¹¹2003. évi XCII. tv. 164. § (1a) bek.

²¹²HVG Adókülönszám: i. m. 2011. 60. p.

²¹³2003. évi XCII. tv. 164. § (5) bek.

²¹⁴2003. évi XCII. tv. 164. § (4) bek.

²¹⁵2003. évi XCII. tv. 164. § (6) bek.

²¹⁶2003. évi XCII. tv. 164. § (7) bek.

16.4. JOGORVOSLAT FELLEBBVITELI ÚTON

16.4.1. FELLEBBEZÉS

Az fellebbezés elbírálását az első fokon eljáró adóhatóság felettes szerve intézi. Fellebbezni lehet a határozat ellen, ha az adózóra nézve jogszabálysértő vagy érdeksértő. A fellebbezés rendes közigazgatási jogorvoslati eszköz. Alanyi oldal szempontjából fellebbezésre jogosultak mindazok, akikre vonatkozóan az adóhatóság elsőfokú döntése rendelkezést tartalmaz. Fellebbezés tárgyi oldala szempontjából fellebbezéssel támadható az adóhatóság ügy érdemében hozott elsőfokú határozata és tizenegy önállóan támadható végzése.²¹⁷ **Ezek a fellebbezéssel önállóan támadható végzések a következők:**

1. az eljárást felfüggesztő;
2. eljárást megszüntető;
3. a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasító
4. a bevallás, a bejelentés és a fellebbezés határidejének elmulasztásával kapcsolatban benyújtott igazolási kérelmet elutasító;
5. az iratbetekintési jog korlátozását elrendelő;
6. az adózó ismételt ellenőrzésére irányuló kérelmet elutasító;
7. a visszatartási jog gyakorlásáról hozott;
8. a végrehajtási kifogást elbíráló;
9. az eljárási bírságot kiszabó;
10. az eljárási költségek viselésének kérdésében hozott;
11. a kézbesítési vélelem megdöntése tárgyában hozott elutasító végzés ellen.²¹⁸

Ezen tizenegy végzésen kívül a végzéseket csak a határozat ellen benyújtott fellebbezésben lehet megtámadni.²¹⁹

²¹⁷2003. évi XCII. tv. 136. § (1) bek.

²¹⁸2003. évi XCII. tv. 136. § (3) bek.

A fellebbezés határideje naptári napban van meghatározva. A fellebbezés benyújtásának határideje főszabály szerint 15 nap, a határozat vagy végzés közlésétől számítva, utólagos adómegállapítás tárgyában hozott döntés esetén pedig 30 nap. Ha az adózó elmulasztja a fellebbezési határidőt, akkor késedelmét igazolási kérelemmel mentheti ki, egyúttal az elmulasztott cselekményeket is pótolnia kell és igazolnia kell, hogy a mulasztás önhibáján kívül történt. Ennek a három feltételnek együttesen fenn kell állnia, ellenkező esetben az adóhatóság az igazolási kérelmet elutasítja.

16.4.1.1. IGAZOLÁSI KÉRELEM BENYÚJTÁSÁNAK HATÁRIDEJE

Szubjektív határidő az adózót akadályozó körülmény elhárulásától számított 8 nap.²²⁰

Objektív határidő a fellebbezés benyújtására nyitva álló határidő utolsó napját követő naptól számított 6 hónap.²²¹ Ezt követően nem lehet igazolási kérelmet sikeresen előterjeszteni. Tehát itt jogvesztő határidőről van szó.

Ezt követően csak a határozat jogszabálysértő voltára lehet hivatkozni a fellebbezésben, a határozat adózó szempontjából érdeksértő voltára nem.

Ezen határidő lejártá után már csak három féle jogorvoslati lehetőség marad az esetleges hibás döntés korrigálására:

1. az adóhatóság saját hatáskörben kijavíthatja, kicserélheti, kiegészítheti, módosíthatja, visszavonhatja;
2. az adózó felügyeleti intézkedést kezdeményezhet;
3. az ügyészi fellépés esetén.

Az adóigazgatási eljárásban a teljes körű felülvizsgálat elve érvényesül, vagyis az adózó által meg nem fellebbezett részeket is felülvizsgálják az elsőfokú határozatban, valamint az azt megelőző eljárást. A fellebbezést az első fokon eljáró adóhatóságnál kell benyújtani, amely 15 napon belül az iratok és véleménye csatolásával a másodfokú adóhatósághoz (Hatósági

²¹⁹2003. évi XCII. tv. 136. § (2) bek.

²²⁰2004. évi CXL. tv. 66. § (4) bek.

²²¹2004. évi CXL. tv. 66. § (4) bek.

Főosztályhoz) felterjeszti. Kivéve akkor, ha az első fokú adóhatóság a megtámadott határozatot vagy végzést visszavonja, fellebbezésnek megfelelően módosítja, kijavítja vagy kiegészíti.²²² A másodfokú adóhatóság a fellebbezés hozzá történő beérkezésétől számított 30 napon belül, utólagos adómegállapítás során hozott határozat ellen benyújtott fellebbezés esetén az iratok hozzá történő megérkezését követő naptól számított 60 napon belül hozza meg döntését, mely egy alkalommal 30 nappal meghosszabbítható.²²³ Az adózó a fellebbezési jogáról lemondhat a fellebbezési határidőn belül, de a lemondó nyilatkozat nem vonható vissza.²²⁴

Ha a fellebbezés elkészült, akkor azt nem elutasítja az adóhatóság, hanem automatikusan felügyeleti intézkedés iránti kérelemként bírálja el.²²⁵

Ha a fellebbezést az adózó határidőben ugyan, de nem a hatáskörrel vagy illetékességgel rendelkező szervnél nyújtotta be, köteles a szerv áttenni 8 napon belül a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező szervhez.²²⁶

A fellebbezésnek a határozat végrehajtására halasztó, szuszpenzív hatálya van. Ez alól két kivétel van, a vagyonszerzési ügyekben az illetékelőlegre vonatkozó fizetési meghagyás esetén, illetve üzlet bezárását elrendelő adóhatósági határozat esetén.

A fellebbezés eredményeként a másodfokú adóhatóság a következő határozatokat hozhatja:

1. a helybenhagyja a határozatot vagy végzést;
2. az elsőfokú határozatot vagy végzést megváltoztatja;
3. megsemmisíti az első fokú adóhatóság határozatát vagy végzését;
4. ha a határozat vagy végzés meghozatalához nincs elég adat, vagy a tényállás további tisztázása szükséges, a határozat vagy végzés megsemmisítése mellett az első fokú adóhatóságot új eljárásra utasítja, vagy a tényállás kiegészítése iránt maga intézkedik.²²⁷

²²²2003. évi XCII. tv. 137. § (1)-(2) bek.

²²³2003. évi XCII. tv. 138. § (1) bek.

²²⁴2003. évi XCII. tv. 136. § (5) bek.

²²⁵2003. évi XCII. tv. 136. § (6) bek.

²²⁶2003. évi XCII. tv. 137. § (1) bek.

Fellebbezésnél beszélhetünk a részjogerő intézményéről, amikor is a határozat bizonyos részei tekintetében beáll a jogerő, bizonyos részek tekintetében pedig nem.²²⁸

Az adóhatósági döntések elleni fellebbezés illetékköteles.

Adóhatósági végzés ellen konkrét összegben meghatározott, a fellebbezés illetéke ez 3000 forint.²²⁹

Adóhatóság határozatával szemben a fellebbezési illeték mértéke az ügy értékéhez igazodik, minden a fellebbezésben kifogásolt megkezdett 10.000 forint után az illeték 400 forint. A minimális illeték 5000 forint, a maximális illeték 500.000 forint.²³⁰

Az adóhatóság akkor is érdemben elbírálja a fellebbezést, ha az adózó fellebbezési illetéket nem vagy csak részben, illetve a megszabott határidőn túl fizette meg, de ebben az esetben az adóhatóság a meg nem fizetett illeték összegéig, de legfeljebb 100.000 forintig terjedő mulasztási bírságot szabhat ki.²³¹ A fellebbezési illeték megfizetésének elkerülését szolgálja az a rendszeres alkalmazott adózói taktika, hogy megkísérelnek a fellebbezés előtt költségmentességet igényelni, általában kevés sikerrel. Az adózó által megfizetett illetéket akkor téríti vissza az adózónak az adóhatóság, ha a fellebbezéssel megtámadott határozat részben vagy egészben jogszabálysértőnek bizonyult.²³² Akkor kerül tehát sor az illeték visszatérítésére, ha a másodfokú adóhatóság által megváltoztatott vagy megsemmisített határozat anyagi vagy eljárásjogi jogszabályt sértett és ebből az adózónak hátránya származott. Az illeték visszatérítéséről a másodfokú határozatot meghozó adóhatóság rendelkezik. Abban az esetben, ha a másodfokú adóhatóság a fellebbezéssel támadott határozatot az adózó terhére változtatja meg, az illeték visszatérítésének helye nincs. Javasolható egy olyan jogszabály módosítás, hogy a bírósági eljáráshoz hasonlóan a fellebbezési illetéket adóügyekben a másodfokú határozatban kelljen megállapítani, amennyiben a fellebbezést elutasítja

²²⁷2003. évi XCII. tv. 138. § (2) bek.

²²⁸2004. évi CXL. tv. 73/A. § (6) bek.

²²⁹1900. évi XCIII. tv. 29. § (4) bek.

²³⁰1900. évi XCIII. tv. 29. § (2) bek.

²³¹2003. évi XCII. tv. 172. § (11) bek.

²³²1990. évi XCIII. tv. 32. §

a másodfokú adóhatóság. Ez az adóhatóság adminisztrációs terhét is csökkentené, hiszen nem kellene a fellebbezési illetékről külön rendelkeznie.²³³

Az adózó kérheti az adóbírság és a késedelmi pótlék elengedését vagy csökkentését, az észrevételtől eltérően itt már megjelenik az illetékfizetési kötelezettség. Utólagos adómegállapítás esetén, ha az adózó csak a kiszabott adóbírságot és a késedelmi kamatot fellebbezi meg, akkor az illetékszámítás alapja a fellebbezéssel támadott adóbírság és késedelmi kamat összege. Ha az adózó fellebbezésében az adóhiány összegét vitatja és kéri az adóbírság és a késedelmi pótlék elengedését vagy csökkentését is, akkor az illeték alapja az adóhatóság által megállapított adóhiány összege. Erre tekintettel mindig érdemes kérni az adóbírság és késedelmi pótlék elengedését vagy csökkentését, hiszen a rájuk eső illetéket nem kell megfizetni.

Azonban vagyonosodási vizsgálatoknál törvényileg tiltott az adóhatóság számára az adóbírság és a késedelmi kamat csökkentése, hiszen itt eltitkolt jövedelemről van szó. Jövedelemeltitkolásnál nem beszélhetünk kivételes méltánylást érdemlő körülményről, mely a csökkentés vagy elengedést megalapozhatná. A fellebbezésben gyakorlatilag nincs értelme adóbírság és késedelmi kamat csökkentését, vagy elengedést kérni, hiszen az adóhatóság azt nem engedélyezheti.

A fellebbezésben az adózó hivatkozhat új tényekre és körülményekre és új bizonyítékokat is felhozhat. Fellebbezésre csak az adózó és azok jogosultak, akikre vonatkozóan az adóhatóság elsőfokú döntése rendelkezést tartalmaz.²³⁴

16.4.2. FELÜGYELETI INTÉZKEDÉS

Felügyeleti intézkedés indulhat az adózó kérelmére és hivatalból is, törvényességi felügyeleti jogkörben. Felügyeleti intézkedés rendkívüli jogorvoslat. Felügyeleti intézkedést tesz a felettes adóhatóság, az adópolitikáért felelős miniszter, illetve a NAV felügyeletére kijelölt miniszter kérelemre vagy hivatalból, ha az ügyben eljáró adóhatóság határozata, önálló fellebbezéssel támadható végzése jogszabálysértő, vagy a határozat, az önálló fellebbezéssel támadható végzés meghozatalára jogszabálysértő módon került sor. A korábbi szabálytól eltérően az adópolitikáért

²³³Angyal József: Adóügyekben az illeték mértéke korlátozza a jogorvoslatához fűződő alkotmányos alapjogot; <http://www.venusz-szoftver.hu/Ado-illetek.pdf> (Letöltve: 2012. február 5.)

²³⁴2003. évi XCII. tv. 136. § (1) bek.

felelős miniszterhez, illetve a NAV felügyeletére kijelölt miniszterhez benyújtott felügyeleti iránti kérelmet csak ügyvéd, adótanácsadó, adószakértő vagy okleveles adószakértő ellenjegyzésével lehet benyújtani.²³⁵ Felügyeleti intézkedés tárgya lehet tehát, adóhatósági határozat vagy önállóan fellebbezhető végzés, abban az esetben, ha jogszabálysértő vagy meghozatalára jogszabálysértő módon került sor. Az adóhatóság a felettes adóhatóság, adópolitikáért felelős miniszter, illetve a NAV felügyeletére kijelölt miniszter erre irányuló felhívásától számított 15 napon belül köteles az iratokat felterjeszteni. Az utólagos adómegállapítással kapcsolatban benyújtott felügyeleti intézkedés iránti kérelem elbírálására az iratok felügyeleti szervhez történő beérkezését követő naptól számított 60 nap, kivéve, ha az eljáró szerv a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasítja.

Adózó javára addig lehet felügyeleti intézkedést tenni, amíg el nem évül az adó megállapításának joga. A fellebbezéstől eltérően lehetőség van a felügyeleti intézkedést ugyanazon határozattal szemben többször is kérelmezni, természetesen az illetéket minden egyes esetben meg kell fizetni. Bár azonos tényállás és bizonyítékok mellett nem fog a felügyeletet gyakorló miniszter az korábbiaktól eltérő döntést hozni. Adózó terhére nem lehet felügyeleti intézkedést tenni.

Négy esetben lehet érdemi vizsgálat nélkül elutasítani a felügyeleti intézkedés iránti kérelmet:

1. az ügyben már született bírósági ítélet, ugyanis a bírósági döntés köti a közigazgatást;
2. az ügyben már folyamatban van a bírósági felülvizsgálati eljárás,
3. a megtámadott döntés nem jogszabálysértő csak érdeksértő;
4. az adópolitikáért felelős miniszterhez, illetve a NAV felügyeletére kijelölt miniszterhez benyújtott kérelem nem tartalmaz ügyvédi, adótanácsadói, adószakértői vagy okleveles adószakértői ellenjegyzést.²³⁶

Felügyeleti intézkedéssel kapcsolatban csak akkor hoz az eljáró szerv határozatot, ha jogszabálysértést állapít meg és felügyeleti intézkedést tesz. Ezt a felügyeleti intézkedés rendkívüli jogorvoslati funkciója magyarázza, hiszen rendkívüli jogorvoslatnál akkor van szükség külön

²³⁵2003. évi XCII. tv. 141. § (1) bek.

²³⁶2003. évi XCII. tv. 141. § (5) bek.

határozat meghozatalára, ha a felügyeleti intézkedés alá vont jogerős határozathoz képest eltérő jogokat és kötelezettségeket állapít meg a felügyeleti szerv. Felügyeleti szerv a felügyeleti intézkedést mellőzi, ha jogszabálysértést nem állapít meg. A felügyeleti intézkedés mellőzéséről vagy érdemi vizsgálat nélküli elutasításáról a felügyeleti szerv az adózót határozat hozatala nélkül értesíti.²³⁷

A felügyeleti intézkedés illetékköteles, ha az adózó kérelmére indul. Mértékének meghatározása megegyezik a fellebbezésnél meghatározottal kivéve, ha a felügyeleti intézkedést az adópolitikáért felelős miniszter folytatja le, ebben az esetben a vitatott összeg minden megkezdett 10 000 forintja után 500 forint, de legalább 50 000 forint, legfeljebb 500 000 forint a megfizetendő illeték.²³⁸

A felügyeleti intézkedés iránti kérelmet az alapdöntést meghozó adóhatóságnál kell benyújtani, amely tizenöt napon belül felterjeszti az iratok csatolásával.²³⁹

A felügyeleti döntés eredményeként a felettes adóhatóság, valamint az adópolitikáért felelős miniszterhez, illetve a NAV felügyeletére kijelölt miniszterhez által meghozható döntések:

1. érdemi vizsgálat nélkül elutasítja a kérelmet;
2. reformatórius jogkörében megváltoztatja a jogszabálysértő döntést;
3. megsemmisíti a jogszabálysértő döntést;
4. amennyiben szükséges új eljárásra lefolytatását rendeli el, vagy az elsőfokú adóhatóságot eljárás lefolytatására utasítja.²⁴⁰

Fontos kiemelni, hogy a felügyeleti intézkedést csak jogszabálysértés alapozza meg, érdeksérelem nem.²⁴¹

²³⁷2003. évi XCII. tv. 141. § (5) bek.

²³⁸1900. évi XCIII. tv. 29. § (3) bek.

²³⁹2003. évi XCII. tv. 141. § (2) bek.

²⁴⁰2003. évi XCII. tv. 141. § (1)-(5) bek.

²⁴¹Dr. Kampler Béla PhD.: i. m. 2010.

16.5. SÚLYOSÍTÁSI TILALOM SZABÁLYA

Az ellenőrzést követően döntést hozott az adóhatóság, a döntés jogerőre emelkedésétől számított, ha nem hoztak döntést, akkor az ellenőrzés befejezésétől számított 1 éven túl nem hozható az adózó számára a korábbinál kedvezőtlenebb döntés. Még akkor sem, ha az első fokon eljáró adóhatóság döntését visszavonta vagy a második fokon eljáró adóhatóság az első fokú döntést megsemmisítette és új eljárásra utasított az első fokú adóhatóságot.²⁴²

A súlyosítási tilalom nem alkalmazható, ha:

1. a bíróság jogerős ítéletében megállapított költségvetési csalás, adócsalás, munkáltatással összefüggésben elkövetett adócsalás, illetve az adókötelezettség teljesítésével összefüggésben elkövetett csalás;
2. a bíróság által elrendelt új eljárás;
3. ha az ellenőrzést az adópolitikáért felelős miniszter vagy az Állami Számvevőszék elnöke, helyi adó esetén az önkormányzat képviselőtestülete rendelte el;
4. ha az adóhatóság az ellenőrzést a társadalombiztosítási igazgatási szerv megkeresésének teljesítése érdekében soron kívül folytatja le, és az ismételt ellenőrzés eredménye ellátási jogosultságot teremt;
5. ha az adóhatóság olyan, az adó megállapítását befolyásoló új tényről, adatról, bizonyítékról szerez tudomást, amely a korábbi ellenőrzéskor nem volt ismert, és az ellenőrzés lefolytatására a NAV elnöke utasítás ad.²⁴³

17. ADÓPER

Az Alaptörvény biztosítja a jogot, hogy mindenki, hogy jogorvoslással élhet az olyan hatósági és más közigazgatási határozat ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.²⁴⁴ A jogorvoslathoz való jog a jogállamiság elvéből fakad, amit az Alaptörvény szintén biztosít.²⁴⁵ Az Alkotmánybíróság

²⁴²2003. évi XCII. tv. 142. § (1) bek.

²⁴³2003. évi XCII. tv. 142. § (2) bek.

²⁴⁴Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) XXVIII. cikk (7) bek.

²⁴⁵Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) B) cikk (1) bek.

számos döntésében kimondta, hogy az államnak kötelezettsége, hogy a jogok és kötelezettségek elbírálására bírói utat biztosítson.²⁴⁶Bíróság előtt nem támadható meg valamennyi adóhatósági döntés.

A bírósághoz fordulás feltételei:

1. az adóhatóság határozatával szemben;
2. a másodfokon hozott jogerős határozattal szemben;
3. jogszabálysértés esetén;
4. 30 nap van a per megindítására.²⁴⁷

Nem lehet bírósági felülvizsgálatot kérni a halasztás és részletfizetést elbíró határozatokkal szemben.²⁴⁸ Azon határozatokat sem lehet megtámadni, amelyet megsemmisített az adóhatóság és az alsóbb fokú adóhatóságot új eljárás lefolytatására utasította. Ha az adózó nem nyújtott be az elsőfokú határozattal szemben fellebbezést, akkor nem élhet az első fokon jogerőre emelkedett határozattal szemben bírósági felülvizsgálattal.²⁴⁹ Az első fokon jogerőre emelkedett határozattal szemben felügyeleti intézkedést lehet kezdeményezni.

A szubjektív perindítási határidő 30 nap. Az objektív perindítási határidő 3 hónap.²⁵⁰ A szubjektív határidő elmulasztása esetén az adózó igazolási kérelemmel élhet. Az igazolási kérelemben meg kell jelölni azt az okot, amely a határidő elmulasztását okozta, és meg kell jelölni azokat a körülményeket melyek a mulasztás vétlenségét valószínűsítik. A bíróság előtt felülvizsgálattal támadni kívánt másod fokú jogerős határozat kézhezvétele után 3 hónappal azonban már nem lehet igazolási kérelmet előterjeszteni.

²⁴⁶9/1992. (I. 3.) AB határozat; 59/1993. (XI. 29.) AB határozat; 1/1994. (I. 7.) AB határozat; 46/2007. (VI. 27.) AB határozat; 19/2009. (II. 25.) AB határozat

²⁴⁷Petrik Ferenc: Közigazgatási Bíróság - Közigazgatási jogviszony, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2011. 274-275. p.

²⁴⁸Kiss Daisy - Dónay Zoltán - Sántha Ágnes - Szabó Péter: Különleges Perek, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2011. 120-121. p.

²⁴⁹2003. évi XCII. tv. 143. § (1) bek.

²⁵⁰Kiss Daisy - Dónay Zoltán - Sántha Ágnes - Szabó Péter: i. m. 2011. 136. p.

Az adóperben a Törvényszékeknek (2012 előtt Megyei vagy a Fővárosi Bíróság) van hatásköre eljárni. Azt hogy, melyik Törvényszék jár le, az illetékességi szabályok döntenek el. Adóperben nincs fellebbezés, egy fokozatú az eljárás 1999. január 1-e óta.²⁵¹ A bíróság jelenleg főszabály szerint a keresetet tárgyaláson kívül bírálja el, tárgyalást csak akkor tart, ha ezt a felek valamelyike kéri.²⁵² Vagyonosodási vizsgálattal összefüggő adóperben szokták kérni a tárgyalás tartását.²⁵³ Jogi képviselő igénybevétele nem kötelező a Törvényszék előtti adóperben, de az adózónak érdemes megfelelő képviselőt rendelni, az ügy bonyolultságára és speciális jellegére tekintettel.²⁵⁴

A bíróságnak az a feladata, hogy megvizsgálja az elsőfokú adóhatóság által hozott határozat jogszerűségét. Az Alkotmánybíróság kimondta, hogy csak az a bírósági eljárás felel meg a jogállami követelményeknek, amelynek során a bíróság a perbe vitt jogokat és kötelezettségeket, az adóhatósági határozat során irányadó mérlegelési szempontokat érdemben elbírálja.²⁵⁵ A határozatot a meghozatalakor hatályban lévő jogszabályok alapján vizsgálja felül.²⁵⁶ Az adózó illetőleg a törvényes érdekeiben sérelmet szenvedett fél jogszabálysértésre hivatkozva kérheti a határozat felülvizsgálatát.²⁵⁷ Keresetében anyagi és eljárási jogszabálysértésekre hivatkozhat, valamint arra, hogy az ügyében alkalmazott jogszabályt az adóhatóság tévesen értelmezte. A jogállamiság elvének és a bírósághoz való fordulás jogának egybevetéséből megállapítható, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog alkotmányos védelemben részesül.²⁵⁸ Eljárási jogszabálysértés esetén csak akkor van helye az adóhatósági határozat hatályon kívül helyezésének, ha a jogszabálysértés jelentős, kihat a döntés érdemére és bírósági eljárásban nem orvosolható. Az adópernek speciális jellegére és bonyolultságára tekintettel az adózónak érdemes megfelelő adójogi ismeretekkel rendelkező ügyvédet meghatalmaznia a képviselőjével, igénybe véve továbbá adótanácsadót, adószakértőt és okleveles adószakértőt szakértelmét. Felmerülhet, hogy a bizonyítékokat milyen

²⁵¹Kiss Daisy - Dónay Zoltán - Sántha Ágnes - Szabó Péter: i. m. 2011. 149. p.; Dr. Imre Miklós: Közigazgatási Bírászkodás, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2007. 135. p.

²⁵²1952. évi III. tv. 338. § (1) bek.; Dr. Marosi Andrea: Adóperek: Mi változik?
http://adozona.hu/archive/20110331_adoperek_szakerto_birosag (Letöltve: 2012. február 5.)

²⁵³Dr. Marosi Andrea: Adóperek: i.m.; http://adozona.hu/archive/20110331_adoperek_szakerto_birosag (Letöltve: 2012. február 5.)

²⁵⁴1952. évi III. tv. 73/A. § (1) bek. b) pont

²⁵⁵32/1990. (XII. 22.) AB határozat; 39/1997. (VII. 1.) AB határozat; 19/2009. (II. 25.) AB határozat

²⁵⁶1952. évi III. tv. 339/A. §

²⁵⁷LB KK. 31. sz. állásfoglalás

²⁵⁸315/E/2003. AB határozat

időpontokban kell előterjesztenie az adózónak, erről sem az Art., sem a Ket. nem tartalmaz rendelkezést. A Ket. szerint a fellebbezésben új tények és bizonyítékok is felhozhatóak.²⁵⁹ Felmerül a kérdés, hogy az adózó a bíróság elé, olyan új bizonyítékokat terjesszen, amelyeket nem használt fel az adóhatóság előtt folyó eljárásban. Az adózó az adóperben is terjeszthet elő új bizonyítékokat, de a bíróságnak meg kell vizsgálnia, hogy miért csak most él új bizonyíték előterjesztésével az adózó. A Pp. ugyanis az írja elő, hogy a bírósági eljárásban is lehetőség van a bizonyítékok előterjesztésére, hiszen a keresetlevélben fel kell tüntetni az érvényesíteni kívánt jogot, az annak alapjául szolgáló tényeket és azok bizonyítékait elő kell adni.²⁶⁰ Ezzel a szabállyal ellentétben a Legfelsőbb Bíróság egy konkrét ügyben kimondta, hogy az adóhatóság határozatát az adózó rendelkezésére álló, de csak később a peres eljárásban előterjesztett bizonyítékok alapján törvénysértőnek minősíteni nem lehet.²⁶¹ Tehát a perbeli bizonyítás nem vezethet oda, hogy az adózó a perben újabb és újabb forrásokat jelöljön meg kiadásainak fedezeteként.²⁶²

Érvényesül a kereseti kérelemhez kötöttség elve.²⁶³ A bíróság ennek megfelelően a kereseti kérelem korlátai között vizsgálhatja meg, hogy az adóhatóság határozata megfelel-e az anyagi és eljárási jogszabályoknak kivéve, ha semmisségi okot észlel.²⁶⁴ A kérelemhez kötöttség miatt a bíróság soha nem azt mondja ki, hogy az adóhatóság határozata megfelel a jogszabályoknak, hanem azt, hogy az adózó által vitatott körben nem jogsértő. A felperes adózó és az alperes adóhatóság elvileg egyezséget is köthet a perben.²⁶⁵ Ha az adóhatóság a per folyamán észleli, hogy vesztesre áll, akkor a támadott határozatát visszavonja vagy módosíthatja, ezután a bíróság végzéssel megszünteti a pert. Ezzel magyarázható, hogy az adóhatóság ellen csak nagyon ritkán lehet pert nyerni.²⁶⁶

²⁵⁹2004. évi CXL. tv. 102. § (2) bek.

²⁶⁰1952. évi III. tv. 121. § (1) bek. c) pont

²⁶¹LB Kfv. III. 28. 055/1999.

²⁶²Kfv. I. 35. 118/2007/9.szám

²⁶³Petrik Ferenc: i. m. 2011. 303-306. p.

²⁶⁴2/2011.(V. 9.) KK. vélemény

²⁶⁵Petrik Ferenc: i. m. 2011. 312-313. p.

²⁶⁶Dr. Kampler Béla PhD.: i. m. 2010.

Az adóperek különleges szabálya, hogy az adóhatóság visszkeresetet nem nyújthat be és nincs helye beszámítási kifogásnak.²⁶⁷ Az adózó nem kérheti bírósági meghagyás kibocsátását.²⁶⁸

A Törvényszéknél megindított eljárás illetékköteles, az illeték mértéke a pertárgy értékének 6 százaléka, minimum 10.000 forint, maximum 900.000 forint. A Kúria előtt felülvizsgálati eljárásban az illeték mértéke 6 százalék, minimum 10.000 forint, maximum 2.500.000 forint. Az adópereknél az adózót tárgyi illetékfeljegyzési jog illeti meg, ez kedvező mivel így a kereset benyújtásakor nem kell az illetéket előzetesen megfizetnie.²⁶⁹ A bírósági ítélet rendelkezik majd arról, hogy kinek kell az majd a le nem rótt illetéket viselnie. Így ha az adózó pernyertes a bíróságon, akkor nem, ha pervesztes, akkor csak az ítélet kézhezvételét követően kell az előzetesen le nem rótt illetéket megfizetnie. A pervesztes adózónak a bíróság által az adóhatóság jogtanácsosának megállapított munkadíjat is meg kell fizetnie.²⁷⁰ A pert az adózónak az ellen az adóhatóság ellen kell megindítania, amelyik a bíróság előtt felülvizsgálni kért másodfokú jogerős határozatot hozta, vagyis a másodfokon eljáró adóhatóság ellen.²⁷¹ Ha az adózó az elsőfokú adóhatóság ellen nyújtotta be a keresetét, akkor lehetősége van, hogy a per folyamán kérje a másodfokú adóhatóság perbe vonását és egyidejűleg kérje az első fokú adóhatóság elbocsátását a perből.²⁷²

A perben az felperes az adózó, míg az alperes a másodfokú adóhatóság.²⁷³

A jogerős adóhatósági határozatot támadó keresetlevelet 3 példányban az első fokon eljáró adóhatóságnál kell benyújtani, amely 5 napon belül iratokkal együtt felterjeszti a másodfokú adóhatósághoz. A másodfokú adóhatóság pedig 15 napon belül továbbítja a keresetlevelet, az iratokat és érdemi állásfoglalását az illetékes bíróságnak. Az elsőfokú adóhatóság 3 napon belül terjeszti fel a másodfokú adóhatóság elé és a másodfokú adóhatóság 8 napon belül továbbítja az illetékes bírósághoz, ha az adózó által betérjesztett keresetlevél kérelmet tartalmazza a

²⁶⁷1952. évi III. tv. 336. §; LB Kfv. V. 35. 126/2010.

²⁶⁸Dr. Kamplér Béla PhD.: i. m. 2010.

²⁶⁹1990. évi CXIII. tv. 62. § (1) bek. h) pont

²⁷⁰32/2003. (VII. 22.) IM. rendelet

²⁷¹Petrik Ferenc: i. m. 2011. 288-289. p.

²⁷²Juhászné Zvolenszki Aniko: i.m. 2010. 266. p.

²⁷³Dr. Imre Miklós: i. m. 2007. 65-71. p.

megtámadott határozat végrehajtásának felfüggesztésére.²⁷⁴ Az adóper megindítása ugyanis nem jár a jogerős határozat végrehajthatóságának a felfüggesztésével, erről a bíróságnak külön kell döntenie.²⁷⁵

A végrehajtás felfüggesztésének kérelmezésekor az adózónak, azt kell bizonyítani, hogy különös méltánylást érdemlő vagy egyéb jelentős, illetőleg súlyos hátránnyal járna rá nézve a végrehajtás. Mindezek mellett a bírósági gyakorlat szerint az adózónak igazolnia kell kérelmében, hogy a végrehajtást követően az eredeti állapot nem lesz helyreállítható vagy, hogy a végrehajtás súlyosabb károsodást okozna, mint amilyennel a végrehajtás felfüggesztésének elmaradása járna. Vagyonosodási vizsgálat esetén ezt, lévén eltitkolt jövedelemről van szó, ezt elég nehéz bizonyítani az adózónak.²⁷⁶

A bíróság a keresetlevél hozzá történő beérkezésétől számított 8 napon belül végzéssel dönt az adóhatósági határozat végrehajtásának felfüggesztéséről.²⁷⁷

A bíróság döntése adóperben 4 féle lehet:

1. az adózó keresetét annak megalapozatlansága miatt elutasítja;
2. jogszabálysértést állapít meg, és a másodfokú adhatóság határozatát hatályon kívül helyezi;
3. új eljárásra kötelezi az adóhatóságot;
4. adóhatósági határozatot megváltoztatja.²⁷⁸

Fontos kiemelni, hogy a bírói gyakorlat szerint a hatályon kívül helyezés vagy megváltoztatás kérdésében a bíróság szabadon dönthet.²⁷⁹ Az új eljárásra kötelezett adóhatóságnak a bíróság ítéletének figyelembevételével kell eljárnia.²⁸⁰

²⁷⁴Kiss Daisy - Dónay Zoltán - Sántha Ágnes - Szabó Péter: i. m. 2011. 138-139. p.

²⁷⁵Petrik Ferenc: i. m. 2011. 295. p.

²⁷⁶2/2006 KJE

²⁷⁷Petrik Ferenc: i. m. 2011. 296. p.

²⁷⁸Petrik Ferenc: i. m. 2011. 300-301. p.

²⁷⁹ LB Kfv. I. 35. 537/2009.

²⁸⁰ LB Kfv. I. 35. 072/2008.

Javasolható olyan jogszabály módosítás, amely átalakítaná a jelenlegi jogorvoslati rendszert. Adóperekben meg kellene szüntetni a másodfokú adóhatósági elbírálást és helyette a bírósági felülvizsgálatot kellene kétfokozatúvá tenni. A megfelelő szakértelem biztosítása érdekében kötelezővé lehetne tenni az első fokú bírósági eljárásban adótanácsadó, adószakértő vagy okleveles adószakértő végzettséggel rendelkező igazságügyi adó- és járulékszakértő szakvéleményének a beszerzését. A szakvéleményt is tartalmazó elsőfokú ítélettel szemben pedig lenne fellebbezési lehetőség. Ezzel elkerülhető lenne az a jelenlegi állapot, hogy az adózási ismeretekkel rendelkező szakemberek meglehetősen periférikus szerepet játszanak az adózási szakkérdések megítélésében.²⁸¹ A bíróság jelenleg a különleges adóügyi szakértelem hiánya miatt, jogkérdésként kezeli az adójogszabályok értelmezését. Másik megoldásként felvethető, hogy adótanácsadó, adószakértő vagy okleveles adószakértő végzettséggel rendelkező szakemberek adóperben képviselhessék az adózót. Jelenleg akár egy kizárólag ingatlan adásvételi szerződésekkel foglalkozó ügyvéd is vállalhat nagy összegű adóperben képviseletet, speciális adószakmai képzettségre tekintet nélkül, de egy adótanácsadó, adószakértő vagy okleveles adószakértő végzettséggel rendelkező szakember nem. Az adózók képviseletének nem megfelelő volta miatt az bíróság sok esetben csak az adóhatóság felkészültségére hagyatkozhatnak. Ha adóügyi szakképesítéssel rendelkező személy is elláthatna képviseletet a bíróság előtt, akkor a bíró visszakerülne az eredeti pozíciójába, mely során meghallgatja a szakmailag megfelelő adózói érvelést, ez után az adóhatóság védekezését és döntene.

17.1. A JOGERŐS ÍTÉLET ELLENI RENDKÍVÜLI JOGORVOSLATOK

17.1.1. FELÜLVIZSGÁLATI KÉRELEM

A bíróság döntését hatvan napon belül lehet a Kúria (2012 előtt Legfelsőbb Bíróság) előtt felülvizsgálati eljárásban megtámadni, fontos hogy itt a jogerős ítélet felülvizsgálatát lehet kezdeményezni, anyagi vagy eljárási jogszabálysértésre hivatkozva, ezért a jogi képviselet felülvizsgálati eljárásban kötelező.²⁸² A Kúria a rendelkezésre álló iratok alapján dönt. A felülvizsgálati eljárás során olyan új tényre, bizonyítékra, körülményre, jogszabálysértésre nem lehet hivatkozni, amely nem volt a megelőző eljárás tárgya.²⁸³ A jogerős ítélet kapcsán

²⁸¹ Angyal József: i. m.; <http://www.venusz-szoftver.hu/Ado-illetek.pdf> (Letöltve: 2012. február 5.)

²⁸² Juhász Zvolenszki Anikó: i. m. 2010. 246-249. p.; 1952. évi III. tv. 73/A. § a) pont

²⁸³ LB Kfv. I. 35. 025/2009.

jogszabálysértés akkor állapítható meg, ha az ítélet iratellenes, vagy a logika szabályaival nyilvánvalóan ellentétes, téves, kirívóan okszerűtlen ténybeli következtetéseket tartalmaz. A bizonyítékok újbóli összevetésére, az abból levont következtetések felülmérlegelésére nincs mód.²⁸⁴ A bizonyítékok okszerű mérlegelésen alapuló tényállás köti tehát a Kúriát.²⁸⁵ Ki kell emelni, hogy nem állapíthat meg iratellenesség azon a jogcímen, hogy az adózó vagy az adóhatóság álláspontja valamely bizonyíték tekintetében nem azonos a bíróságával, ez ugyanis nem iratellenesség, hanem a bizonyítékok felülmérlegelésére irányul, amelyre nincs jogszabályi lehetőség. A Törvényszék jogerős ítéletével szemben kezdeményezett felülvizsgálati eljárásban a Kúria 120 napon belül dönteni köteles.²⁸⁶

17.1.2. PERÚJÍTÁS

A perújítási kérelmet a perben eljáró Törvényszékhez kell benyújtani. A perújítási kérelem előterjesztésére a perújítással támadott ítélet jogerőre emelkedésétől számított 5 éven belül van lehetőség.²⁸⁷ Perújításnak akkor van helye, ha olyan új tényre, bizonyítékra, illetve jogerős hatósági vagy bírósági határozatra hivatkozik a perújítás kezdeményezője, amelyet a perben nem bírált el, feltéve, hogy az elbírálás esetén reá kedvezőbb határozatot eredményezhetett volna. Akkor lehet erre a perújítási okra hivatkozni, ha az említett tényt, bizonyítékot, határozatot a perújító fél a perújítással támadott eljárásban hibáján kívül nem érvényesítette. Perújításnak lehet helye továbbá, ha a perújító bűncselekmény miatt a törvény ellenére lett pervesztes, vagy ha a perben hozott ítéletet megelőzően ugyanarra a jogra nézve már korábban jogerős ítéletet hoztak.²⁸⁸

²⁸⁴ BH 2002. 29.

²⁸⁵ BH 1996. 505.

²⁸⁶ Kiss Daisy - Dónay Zoltán - Sántha Ágnes - Szabó Péter: i. m. 2011. 151. p.

²⁸⁷ Juhászné Zvolenszki Anikó: i.m. 2010. 242. p.

²⁸⁸ Juhászné Zvolenszki Anikó: i.m. 2010. 241-242. p.

18. VAGYONOSODÁSI VIZSGÁLATOK BÍRÓSÁGI ÍTÉLETEK TÜKRÉBEN

A vagyonosodási vizsgálat során a bizonyítási kötelezettség megértésére, az eljárás menetére vonatkozó tapasztalatok levonására leginkább a bírósági ítéletek alkalmasak. A vagyonosodási vizsgálatokat követő, adóhatósági jogerős határozatot támadó bírósági perekkel kapcsolatban kiemelkedő fontosságú, hogy az adóhatóság által becsléssel megállapított adóalaptól való eltérést az adóigazgatási eljárás során az adózónak kell hitelt érdemlő módon igazolnia.²⁸⁹

A becslés alkalmazásának jogalapja, az Art. rendelkezése, miszerint ha az adóhatóság megállapítása szerint az adózó vagyonosodásával és életvitelére fordított kiadásaival nincsen arányban az adómentes, a bevallott és a bevallási kötelezettség alá nem első, de megszerzett összes jövedelem, az adó alapját becsléssel állapítja meg az adóhatóság.²⁹⁰ Az Art. kimondja, hogy az adóhatóság által becsléssel megállapított adóalaptól való eltérést az adózó hitelt érdemlő adatokkal igazolhatja, vagyis lehetőséget az adóhatósági vélelem megdöntésére.²⁹¹ Az adózót adóigazgatási eljárásban terhelő bizonyítási kötelezettségét megerősíti a bírósági felülvizsgálat során alkalmazott Pp. előírás, miszerint a per eldöntéséhez szükséges tényeket annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valónak fogadja el.²⁹² A vagyonosodási vizsgálatok és az ezek megállapításait bírósági felülvizsgálattal támadó perek talán leglényegesebb kérdése az, hogy mi minősül hitelt érdemlő adatnak. Mivel csak hitelt érdemlő adatokkal lehet az adóhatóság által becsléssel megállapított adóalaptól való eltérést igazolni gyakorlatilag ezen áll vagy bukik az adózó bizonyításának a sikere. Mivel az Art. erre vonatkozólag nem tartalmaz definíciót a hitelt érdemlőség kritériumait a bírói gyakorlat dolgozta ki, a bíróság szerint az mindősül hitelt érdemlő adatnak, amely ellenőrizhető, egyértelműen azonosítható, valóságtartalma kellően alátámasztott, tartalmánál, jellegénél fogva, vagy más adatokkal is egybevetve alkalmas a vele igazolni kívánt tény alátámasztására. A adózó által felajánlott bizonyítási eszköznek tehát alkalmasnak kell lennie a bizonyítandó tények alátámasztására, annak kétséget kizáró módon való igazolására.²⁹³ Másik bírói döntés kimondja, hogy az Art. nem írja elő mi minősül hitelt érdemlő

²⁸⁹ LB Kfv. V. 35. 082/2009.

²⁹⁰ 2003. évi XCII. tv. 109. § (1) bek.

²⁹¹ 2003. évi XCII. tv. 109. § (3) bek.

²⁹² 1952. évi III. tv. 164. § (1) bek.

²⁹³ LB Kfv. 35.279/2005/5. szám

adatnak, de nyilvánvalóan az okirati jellegű bizonyítékok azok, amelyek elsődlegesen figyelembe vehetőek.²⁹⁴Egy további eseti döntés kimondta már korábban hogy a hitelt érdemlő adat nem egyenlő az okirati bizonyítékokkal, de leginkább ezzel lehet bizonyítani az becsléssel megállapított adóalaptól való eltérést.²⁹⁵

Az eljáró adóhatóság és bíróság is a rendelkezésére álló bizonyítékok mérlegelése és egybevetése alapján állapítja meg a tényállást, a mérlegelés során a bizonyítékokat egyenként, összességükben is értékeli, és meggyőződése szerint bírálja el. Mindezek alapján kimondhatjuk, hogy nem lehet minden ügyre egységesen alkalmazható módszert, definíciót megalkotni, sem a jogalkotók, sem a jogalkalmazók részéről, azzal kapcsolatban, hogy mi minősül hitelt érdemlő bizonyítási eszköznek. Az adóhatóság esetről-esetre a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján dönt a hitelt érdemlőség kérdésében. Ezért aztán nem lehet előre megmondani azt sem, hogy az adóhatóság mikor fogad el egy adózó által becsatolt kölcsönszerződést a forrás igazolására.

18.1. OKIRATI BIZONYÍTÁS

A teljes bizonyító erejű magánokirat az ellenkező bizonyításáig arra szolgál teljes bizonyítékként, hogy kiállítója az abban foglalt nyilatkozatot megtette, elfogadta vagy magára nézve kötelezőnek ismerte el. A közjegyző által hitelesített okirat csak annyi pluszt jelent a teljes bizonyító erejű magánokirathoz képest, hogy a szerződő felek nyilatkozatukat az eljáró közjegyző előtt tették meg, nagyon fontos kihangsúlyozni, hogy ez nem jelenti a nyilatkozat valóságtartalmának bizonyítottságát. Vagyis az adózók és hiába csatolnak be a jegyzőkönyv megállapításainak ismeretében ügyvéd vagy közjegyző által hitelesített okiratokat, ezek nem alkalmasak, mert nem is lehetnek alkalmasak arra, hogy az adóhatóság becsléssel megállapított adóalaptól való eltérést, hitelt érdemlő módon igazolják.²⁹⁶ Ebben nyilván szerepet játszik az adóügyekkel foglalkozó ügyvédek, adótanácsadók, adószakértők és okleveles adószakértők, lévén vállalkozók profitorientáltsága. Tehát a teljes bizonyító erejű magánokirat és közokirat, nem az abban foglalt nyilatkozat valóságtartalmát igazolja, hanem csak a nyilatkozat megtételét. Ezen

²⁹⁴LB Kfv.35.043/2006/4. szám

²⁹⁵LB Kfv.35.320/2005.

²⁹⁶dr. Kis Beatrix: Jogász Fórumon tartott előadásának jegyzete, Kecskemét 2009. október 26., 4. p.

okiratoknak tehát csak alaki bizonyító ereje van. Anyagi bizonyító ereje nincs, mivel a bennük leírt tények, nyilatkozatok valódiságát nem bizonyítja, önmagában tehát sem egy ügyvéd által ellenjegyzett teljes bizonyító erejű magánokiratba, sem egy közjegyző által hitelesített közokiratba foglalt kölcsönszerződés önmagában, egyéb bizonyítékok nélkül, például bankszámlakivonat becstolása hiányában nem alkalmas annak hitelt érdemlő bizonyítására, hogy a kölcsönügylet a felek között ténylegesen megvalósult, a pénz átadásra került. Ha például a kölcsönadó közjegyző előtt nyilatkozik róla, hogy az eljárás alá vont adózónak korábban kölcsönt nyújtott, akkor ez az írásba foglalt nyilatkozat nem bizonyít többet, mint hogy ezen nyilatkozatát közjegyző előtt személyesen tette meg, de annak bizonyítására nem alkalmas, hogy a pénz átadására valóban is sor került. Itt ugyanis csak egy nyilatkozat közjegyzői okiratba foglalása történt, mivel a közjegyzőnek nincs közhiteles nyilvántartása a kölcsönszerződésekről és azok tejesedésbe menéséről, így azok megtörténtét sem tanúsíthatja.

Az adóhatósági határozatok felülvizsgálata esetén kiemelendő fontosságú, hogy jogvitát nem a polgári jog, hanem az adójogi jellegű. Tehát nem a szerződő felek okiratba foglalt szerződéses nyilatkozatait, kell a bíróságnak értelmeznie, hanem arról kell döntést hoznia, hogy az adózó a valóságban igazoltan hozzájutott-e az általa forrásként megjelölt bevételhez. Emiatt az adóhatóságnak meg kell vizsgálnia a kérdéses kölcsönügylet létrejöttének körülményeit, a pénzmozgás útját, a kölcsönadó vagyoni helyzetét, hogy volt-e lehetősége kölcsönt nyújtani. Ha a vagyonosodási vizsgálatoknál kölcsönökre hivatkoznak, mint a vagyonosodás forrására, akkor szinte mindig olyan szerződéseket mutatnak be, amelyek készpénzes ügyletet tartalmaznak. Ezért aztán ha a pénzátadást más bizonyíték nem támasztja alá, akkor az adóhatóság nem fogadja el a vagyonosodás forrásának igazolására, mivel nem felel meg a hitelt érdemlőség követelményének.

A kölcsönadó vagyoni helyzete nagyban befolyásolja, hogy nyújthatott-e az adózó által hivatkozott kölcsönt. Például aki rokkantnyugdíjból él, és egyéb bizonyítékok nem igazolják hitelt érdemlően, hogy nagy megtakarítással rendelkezik nem nyújthatott az adózónak nagy összegű kölcsönt.

A kölcsönügylet létrejöttét és teljesedésbe menését vitásság teheti, ha a kölcsönvevő és a kölcsönadó eltérően nyilatkozik a kamatkikötésről, biztosítékokról, visszafizetés feltételeiről. Az is vitásság teheti a kölcsönügylet létrejöttét, mint a vagyonosodás forrását, ha az eljárás alá vont

adózó az adóhatósági megállapítások ismeretében változtatja meg nyilatkozatát a kölcsönkapott pénzösszeg nagyságát illetően.

Rendkívüli jelentősége van annak is, hogy az adózó mikor terjeszt elő egy bizonyítékot. Ha csak az adóhatósági megállapításokat tartalmazó jegyzőkönyv ismeretében, jelöl meg egy nagy összegű kölcsönt a forráshiány fedezetéül, akkor ez kétségesse teheti a kölcsönügylet valódi megtörténtét, tejesedésbe menését. Ilyenkor általában, egy utólag írásba foglalt szerződéssel próbálják igazolni a kölcsönszerződés létrejöttét és a pénz átadását, de a pénzmozgásra nem csatolnak be bizonyítékot, készpénzes pénzátadásra hivatkozva.

A tanúktól felvett és jegyzőkönyvbe foglalt nyilatkozatok, csak akkor számíthatnak hitelt érdemlő bizonyítéknak, ha a nyilatkozatba foglalt adatok a valóságban ellenőrizhető körülményekkel és adatokkal alátámaszthatók.²⁹⁷Nem fogadhatók el a tanú által megtett nyilatkozatok, ha azok az eljárás alá vont adózó vagyongyarapodásának forrásaként, már elévült időszakra eső tevékenységet jelöl meg, de a nyilatkozat nélkülözi a konkrétumokat és csak általánosságban jelölik meg az adózó vagyonosodásának forrását. A tanú csak az általa közvetlenül észlelt vagy ismert tényekre vonatkozóan tehet tanúvallomást. A tanú tényekből levont következtetése vagy véleménye nem minősül hitelt érdemlő, ellenőrizhető adatnak.²⁹⁸Fontos a hitelt érdemlőség kritériuma szempontjából, hogy az adózái nyilatkozatok, valamint a tanúvallomások és a rendelkezésre álló iratok tartalma között ne legyen ellentmondás, azok tartalma megegyezzen. Olyan adózái nyilatkozatok és tanúvallomások, melyek a korábbi nyilatkozatokkal és egymással sem egybehangzóak, nem lehetnek alkalmasak az okiratok tartalmi hitelességének alátámasztására. A tényfeltárás érdekében szükséges tehát a tanúvallomások és az adózái nyilatkozatok ütköztetése az eljárásban.

18.2. BIZONYLAT MEGŐRZÉSI KÖTELEZETTSÉG

Vagyonosodási vizsgálatok során az adózók gyakran hivatkoznak arra, hogy már elévült időszakra esett annak a jövedelemnek a megszerzése, amely a kiadások forrásául szolgált. Az adóhatóságnak meg kell vizsgálnia, hogy az adózó rendelkezhetett-e akkora összegű megtakarítással, mely a kiadások forrásaként szolgált az adózái hivatkozás szerint, valamint

²⁹⁷LB Kfv. 35.090/2006.

²⁹⁸LB Kfv. 35.279/2005/5. szám

megvizsgálja az adó megállapításhoz való jog elévülési idejét megelőző időszakra vonatkozó adatok valóságtartalmát. Ezzel kapcsolatban, az adózók arra szoktak hivatkozni, hogy az elévülési időn túl bizonylat megőrzési kötelezettség nem terheli őket. Ez annyiban helytálló adózái hivatkozás, hogy az adózókat tényleg csak az elévülési idő belül terheli bizonylat megőrzési kötelezettség. De a bírói gyakorlat szerint az adózót terhelő hitelt érdemlő bizonyítás terhe nemcsak a vizsgált időszak tekintetében áll az eljárás alá vont adózón, hanem akkor is, ha elévült időszakra eső forrásra hivatkozva próbálja igazolni a vagyonosodása forrását. Az adóhatóság ugyanis jogosult arra, hogy az ellenőrzést az elévülési időt megelőző időszakra is kiterjessze. Ha ennek során azt állapítja meg, hogy a vagyonosodás forrása az elévülést megelőzően keletkezett, akkor az adózó terhére adó megállapítására nem kerülhet sor. Ha azonban az adózó erre vonatkozó állítását a bizonyítási eljárás során nem igazolja az adóhatóság az adó alapját becsléssel állapítja meg. Az elévülést megelőző időszakra vonatkozó adózó által előterjesztett bizonyítékok figyelembevételének az a feltétele a hitelt érdemlő adat megléte és az, hogy a bizonyítás az adózót terheli. Tehát az adózó érdekkörébe tartozik az, hogy az elévült időszakra első forrásokra vonatkozó állításait hitelt érdemlő adatokkal igazolja.²⁹⁹ Az adózó tehát nem köteles ugyan elévülési időn túl megőrizni okiratokat, bizonylatokat, de ha ezek alkalmasak lennének annak bizonyítására, hogy az adózó milyen forrásból teljesítette kiadását, akkor érdemes megőriznie. Az adózók szoktak hivatkozni arra is, hogy a megkötött szerződésekről készült okiratokat nem kötelesek megőrizni, ezzel kapcsolatban a bíróság kimondta, hogy az adózónak valóban nincs ebben a körben iratmegőrzési kötelezettsége, de ha az adózó ilyen okiratokkal kívánja bizonyítani kiadásainak forrását vagy az általa állított tényeket, akkor a megőrzési kötelezettség az adózó érdekkörébe tartozik. Nem az adóhatóságot terheli annak bizonyítása, hogy a bevallott jövedelmen kívül milyen egyéb jövedelme volt az adózónak, hanem az adózó kötelezettsége annak bizonyítása, hogy bevallott jövedelmén kívül milyen forrás állt rendelkezésére kiadásai fedezeteként.³⁰⁰ Ha az adózó bizonyítékok hányában nem tudja az adóhatóság által becsléssel megállapított adóalaptó való eltérést, hitelt érdemlő adatokkal igazolni, akkor ennek a rá nézve hátrányos jogkövetkezményeit viselni köteles.

²⁹⁹LB Kfv. 35.279/2005/5. szám

³⁰⁰LB Kfv. 35.155/2005/8. szám

19. VAGYONOSODÁSI VIZSGÁLATOK BEMUTATÁSA JOGESETEKEN KERESZTÜL

Az adózók kiadásaik forrásaként hivatkozni szoktak kölcsönszerződésre, ajándékozásra, adómentes nyereségre, öröklésre, külföldről, de akár bűncselekményből származó jövedelemre. Az alábbi jogesetekben bemutatásra kerül, az ezen adózói hivatkozásokkal kapcsolatban kialakult bírói gyakorlat.

19.1. TAGI KÖLCSÖN

Az adózó által gazdasági társaságnak nyújtott tagi kölcsön sajátossága az, hogy a kölcsön összege később adófizetési kötelezettség nélkül vehető ki a társaságból. Az Szja. törvény abból indul ki, hogy az adóköteles jövedelem a megszerzéskor adózik.³⁰¹ Így ha az adózott jövedelmet kölcsönadjuk, ennek visszafizetése után nem keletkezik adófizetési kötelezettség. Tehát ha az adózó adózott jövedelméből tagi kölcsönt nyújt gazdasági társasága részére, akkor nincs adófizetési kötelezettsége a kölcsön visszafizetésekor. Tagi kölcsönöknél azt kell vizsgálni, hogy a gazdasági társaság könyvelésében nyilvántartott tagi kölcsönök nyújtására sor kerülhetett-e az adózó bevallott jövedelméből. Ha ezt nem vizsgálná az adóhatóság, akkor az adózó eltitkolt jövedelméből nyújtott tagi kölcsön összege adózatlan maradna. Az adózatlan jövedelemből nyújtott tagi kölcsönök visszafizetése adófizetési kötelezettséget szintén nem keletkeztet, így előfordulhatna a korábban adófizetés alól kivont jövedelem legalizálása. Mindezek miatt, ha az adóhatóság gazdasági társaság ellenőrzésekor nagy összegű tagi kölcsönt észlel, akkor a tagi kölcsönt nyújtó magánszemélynél is utólagos ellenőrzést folytat le. A vizsgálat célja annak tisztázása tehát, hogy a tagi kölcsön forrása adózott vagy adózás alól elvont jövedelemből származott-e. Az adózóknak az adóigazgatási eljárásban azt, kell hitelt érdemlő módon igazolniuk, hogy a kiadások forrásául adókötelezettség alá nem eső jövedelem szolgált és nem az adózás alól elvont adóköteles jövedelem.

Az alábbi jogeset bemutatja, hogy milyen jelentősége van a hitelt érdemlő bizonyítás szempontjából az ügyletek időpontjainak. Az adózó tagi kölcsönt nyújtott a gazdasági társaságnak, de sem pénztárbizonylat, sem szerződés nem készült, de a kölcsönnyújtás tényét elismerte. A tagi kölcsön forrásának igazolására, az adózó hivatkozását az adóhatóság nem fogadta el, mivel a tagi kölcsön nyújtására előbb került sor, mint a forrásaként megjelölt kölcsönfelvételre. A bíróság

³⁰¹1995. évi CXVII. tv. 11. § (2) bek.

tanúként hallgatta meg a gazdasági társaság könyvelőjét, aki azt vallotta, hogy a tagi hitelek lekönyvelésének időpontja mindig hó elejére esett és ez csak technikai jellegű megoldás volt, nem jelentette azt, hogy a tagi kölcsön összege a házipénztárba vagy bankszámlára ténylegesen is befizetésre került. A bíróság szerint az adóhatóság tévesen állapította meg a tagi kölcsönnyújtás idejét, amikor a gazdasági társaság könyvelésében szereplő dátumot valósnak fogadta el, annak ellenére, hogy ezt szabályosan kiállított bizonylat nem támasztotta alá. A tagi kölcsön időpontját csak bizonylatok igazolhatják, ezért nem állapítható meg, hogy a tagi kölcsön elhelyezésére az adózó által hivatkozott időben került sor.³⁰²A bíróság az adóhatóság határozatát hatályon kívül helyezte, az ítélet ellen az adóhatóság felülvizsgálati eljárást kezdeményezett. A Legfelsőbb Bíróság szerint a bíróság a tényállást helyesen állapította meg, de abból helytelen következtetést vont le. Az adóhatóság becslési eljárást alkalmazott az adózó adóalapjának a megállapításakor, mert a rendelkezésre álló iratok alapján az adózó előbb nyújtotta a tagi kölcsönt a gazdasági társaságnak, minthogy ennek fedezeteként megjelölt kölcsönhöz hozzájutott volna. A Legfelsőbb Bíróság kiemelte, hogy az Art. nem adja meg a hitelt érdemlő adat fogalmát, de nyilvánvalóan az okirati jellegű bizonyítékok azok, amelyek elsődlegesen figyelembe vehetőek. Az eljáró adóhatóság nem vette figyelembe az adózó által hivatkozott kölcsönszerződést, mivel az a tagi kölcsön nyújtása után lett megkötve, és így a pénzforgalmi szemlélet miatt nem szolgálhat a tagi kölcsön forrásaként. Az adóhatóság határozatának felülvizsgálatát végző bíróság a tagi kölcsön nyújtásának időpontját nem fogadta el azt is megkérdőjelezte, egyáltalán sor került-e tagi kölcsön nyújtására. Ezzel a bíróság túlterjeszkedett a kereseti kérelmen és az ellenkérelmen, hiszem az adózó elismerte az, hogy tagi kölcsön nyújtott és ezt az adóhatóság sem vitatta. A bíróság megállapítása akkor lett volna helytálló, ha az adózó hitelt érdemlő adatokkal igazolja, hogy a tagi kölcsönt az után nyújtotta, hogy a fedezetként megjelölt kölcsönösszeghez ő maga is hozzájutott. A Pp. értelmében az adózónak kell azt ellenbizonyítással igazolnia, hogy a könyvelési adatokhoz képest elértő időpontban került sor a tagi kölcsön nyújtására. Ennek az ellenbizonyítási kötelezettségnek az adózó nem tudott eleget tenni, erre vonatkozó okirati bizonyítékokkal nem rendelkezett, a tanúként meghallgatott könyvelő által elmondott könyvelési módszer jogszabályellenes, így az nem vehető figyelembe. Mindezek alapján a Legfelsőbb Bíróság a bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és a felperes keresetét elutasította.³⁰³ Ebben az ügyben tehát az adózó nem tudta hitelt érdemlő

³⁰²2000. évi C. tv. 15. § (3) bek.

³⁰³LB Kfv. 35.043/2006.

adatokkal igazolni, az adóhatóság által becsléssel megállapított adóalaptól való eltérést, mivel nem tudta bizonyítani, hogy a tagi kölcsön nyújtására olyan időpontban került sor, amikor a forrásként megjelölt kölcsönszerződésre figyelemmel a fedezet rendelkezésére állt.

19.2. TARTÁSI SZERZŐDÉS

Az adózó 0 forint jövedelmet szerepeltetett adóbevallásában, ugyanakkor vállalkozói tevékenységéből nagy összegű vesztesége származott. Az adóhatóság az adózó gazdasági társaságánál ellenőrzést végzett, és megállapította, hogy az adózó nagy összegű tagi kölcsönt nyújtott a társaságnak. Az adózónál tartott ellenőrzés során az adóhatóság azt vizsgálta, hogy milyen bevételekből és jövedelmekből tudta, fedezni a nyújtott tagi kölcsönt. Az adózó becsatolt egy tartási szerződést, mely szerint a külföldön élő eltartott az adózó részére nagy összegeket utált át. Az adóhatóság megkereste a külföldi adóhatóságot, amely meghallgatta az eltartottat, az eltartott nyilatkozata szerint az átutalt összegek nem szolgálhattak a tagi kölcsön fedezetéül, a pénzösszeg nagysága miatt. Ezt átutalási megbízások is alátámasztották. Ezután az adózó becsatolt egy magyar közjegyző előtt tett nyilatkozatot, amelyben az adózó és az eltartott kijelentették, hogy köztük eltartási szerzősé jött létre és az eltartott nyilatkozott arról, hogy a szerzősében vállalt összeget megfizette az adózónak.

A bíróságnak arról kellett döntenie, hogy az eltartottnak a külföldi adóhatóság vagy a magyar közjegyző előtt tett nyilatkozatát tartja-e hitelt érdemlőnek.

A bíróság a külföldi adóhatóság előtt tett nyilatkozatot fogadta el, mely szerint megállapította, hogy az adózó nem kapott tartási szerződés alapján az általa a tagi kölcsön forrásaként megjelölt összeget, hanem annál csak jóval kevesebbet. A bíróság indokolásában kifejtett, hogy azért fogadja el a külföldi adóhatóság előtt tett nyilatkozatot a magyar közjegyző előtt tett nyilatkozattal ellentétben, mivel az eltartott a kérdésekre egyértelmű válaszokat adott, és egyértelműen nyilatkozott az átutalt pénz összegéről, melyet átutalási megbízások is alátámasztanak. A külföldi adóhatóság előtt az eltartott közvetetten a saját ügyében is nyilatkozott, amennyiben elismerte volna az adózó által hivatkozott nagy összeg átutalását, akkor esetleg ennek a pénznek a forrásáról számot kellett volna adnia a külföldi adóhatóság előtt. A magyar közjegyző előtt megtett nyilatkozat kapcsán azonban ilyen következménnyel nem kellett

számolnia. Mindezekre tekintettel az adózó bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget.³⁰⁴ Az eltartott által a külföldi adóhatóság előtt tett nyilatkozatáról felvett jegyzőkönyv közokiratnak minősül. Az adózó nem tudta bizonyítani, hogy az eltartottól akkor a összeghez jutott volna, ami fedezte a tagi kölcsön összegét, mivel a magyar közjegyző előtt megtett és hitelesített okiratba foglalt nyilatkozat, csak azt bizonyítja, hogy az adott nyilatkozatot előtte tették meg, az okiratban megjelölt személyek. Az okirat közjegyzői hitelesítése nem jelnet garanciát arra, hogy a benne foglalt ügyelet, teljesezésbe ment.

19.3. KÖLCSÖNSZERZŐDÉS

Ha az adózó vagyonosodásának fedezeteként kölcsönszerződést jelöl meg, az adóhatóság megvizsgálja, hogy a kölcsönadó vagyoni helyzete lehetővé teszi-e a megjelölt kölcsön nyújtását. Az adózó nagy összegű tagi kölcsönt nyújtott gazdasági társaságának, melynek forrásaként nagy összegű megtakarítását jelölte meg. Az adóhatóság megállapítása szerint, ilyen összegű forrást nem tudott az adózó bizonyítani, ugyanis ehhez sem magának sem közeli hozzátartozóinak a jövedelme nem volt elég. Az adózó ezután, külföldön élő rokonától kapott nagy összegű kölcsönt jelölt meg a tagi kölcsön forrásaként. A kölcsönadó közjegyző nyilatkozott a kölcsönadás megtörténtéről. Az adóhatóság megkereste a külföldi adóhatóságot, amely arról tájékoztatott, hogy a kölcsönadó vagyoni helyzete nem teszi lehetővé az adózó által hivatkozott nagy összegű kölcsön nyújtását. A bíróság az adózó keresetét elutasította. A külföldi kölcsönadó közjegyző előtt tett, írásba foglalt nyilatkozata, csupán azt bizonyítja, hogy az okiratban foglalt nyilatkozatot, a megjelölt helyen és időben megtette. De nem bizonyítja annak valóságtartalmát, a pénz átadásának megtörténtét.

Nem elég az adózónak az ajándékozás vagy kölcsönnyújtás tényét hitelt érdemlő adatokkal igazolnia, ezen túlmenően azt is bizonyítania kell, hogy az abból származó forrás a kiadásainak fedezetéül szolgálhatott-e. A vagyonosodási vizsgálatok pénzforgalmi szemléletéből következően azt kell bizonyítania, hogy a forrás a kiadás időpontjában rendelkezésre állt. A bíróság nyomatékosan vizsgálta azt a körülményt, hogy az adózói hivatkozás szerint az általa nyújtott tagi hitel forrása egy általa korábban nyújtott kölcsön évekkal előbbi visszafizetéséből származott, amelyet otthon őrzött. De az adózó nem tudta hitelt érdemlő adatokkal bizonyítani, hogy ezen összeg rendelkezésre állt a tagi hitel nyújtásakor. A bíróság életszerűtlennek tartotta, hogy a visszafizetett kölcsönt évekkig nem használta fel, hanem készpénzben őrizte, arra is tekintettel,

³⁰⁴1952. évi III. tv. 164. § (1) bek.

hogy az adózó többször is hivatkozott aktív gazdasági tevékenységére. Ezért a bíróság nem fogadta el a tagi kölcsön forrásaként az évekkorábban visszafizetett kölcsönt.³⁰⁵

Egy másik eseti döntésben a bíróság elfogadta a kölcsönügylet létrejöttét, de nem látta hitelt érdemlő adatokkal alátámasztottnak, hogy a kölcsön összege a kiadás felmerülésekor rendelkezésre állt. Ebben az esetben az adózó gazdasági társaságokban vásárolt üzletrészeket, de kiadásai forrását nem tudta hitelt érdemlően módon bizonyítani. Az adózó közeli hozzátartozójától kapott nagy összegű kölcsönre hivatkozott, de ezt az adóhatóság nem fogadta el, mivel az erről szóló rendelkezésre álló okiratok csak a nyilatkozat megtételét bizonyítják és nem a pénz átadásának megtörténtét. Szintén ne találta az adóhatóság bizonyítottan, hogy az hivatkozott pénzüsszeg az üzletrészek megvásárlásakor az adózó rendelkezésére állt. A bíróság az adóhatóság álláspontjával ellentétben bizonyítottan fogadta el a kölcsönügylet létrejöttét és a pénz átadását is, de nem látta hitelt érdemlő módon bizonyítottan, hogy ezen összeg a pénzforgalmi szemlélet követelményének megfelelően az üzletrészek vásárlásakor is rendelkezésre állt. A bíróság kimondta, hogy vagyonosodási vizsgálatokban az adózó lehetősége és egyben kötelezettségei is, hogy az adóhatóság által megállapított adóalaptól való eltérést, hitelt érdemlő adatokkal igazolja. E körben az adózónak bizonyítania kell a forrás megszerzésének tényét és ezen túlmenően azt is, hogy a forrás a kiadás idején rendelkezésre állt.

19.4. ADÓMENTES NYEREMÉNY

Az általánosságban adómentes nyereményre való hivatkozás egyéb bizonyítékok hiányában nem fogadható el a kiadás forrásának, mivel ez azt jelentené, hogy az adózó nem tesz eleget a kimentéses bizonyítási kötelezettségének. Ha azonban az adózó adómentes nyereményre való hivatkozását, nyereményigazolás becsatolásával igazolta, akkor az adóhatóság az igazoláson szereplő nyeremény összegét forrásként fogadta el. Önmagában az a tény, hogy az adózó szerencsejátékából nyereményre tett szert, amelyet tanúvallomások igazolnak, továbbá a tény, hogy a nyeremények adómentesek, illetőleg, hogy adózottan kerülnek az adózó birtokába, nem igazolják időben és nagyságrendben pontosan azokat a bevételeket, amelyek a felperes által nyújtott tagi kölcsönök forrásául szolgáltak volna. Az adózó azt már nem tudta hitelt érdemlő módon igazolni, hogy e nyereményekből, mely évekkor, milyen jövedelem állt a rendelkezésére, és hogy ezeket a bevételeket adott esetben minden alkalommal tagi kölcsön nyújtására fordította. Ezért a bíróság

³⁰⁵LB Kfv. 35.285/2006.

nem fogadta el az adózó által adómentes nyereségének igazolására megjelölt bizonyítékokat, hitelt érdemlő bizonyítéknak.³⁰⁶ Ugyanis az adózónak a nyereség megszerzésén kívül annak a kiadás időpontjában történő rendelkezésre állását is bizonyítania kell.

19.5. ANONIM BANKBETÉTEK ÉS BEMUTATÓRA SZÓLÓ ÉRTÉKPAPÍROK

Az anonim bankbetétek és bemutatóra szóló értékpapírok sajátossága, hogy nem alkalmasak a felettük rendelkezési jogot gyakorló azonosítására. Az ilyen bankbetétre vagy értékpapírra, mint vagyonosodásának forrására hivatkozó adózónak bizonyítania kell, hogy a tulajdonát képezték, és a bennük tartott pénzt ő vette ki, valamint a pénzforgalmi szemléletre tekintettel azt is, hogy a kiadás időpontjában a rendelkezésére állt. Csak ezen, hármas feltétel fennállása esetén fogható el az anonim betét és bemutatóra szóló értékpapír a forráshiány igazolására.

A következőkes bírói gyakorlat szerint, az anonim betétek nem alkalmasak annak igazolására, hogy a betétben elhelyezett összeg szolgál az adózó vagyonosodásának forrásául.³⁰⁷ Egy másik ítéletben pedig azt mondta ki a bíróság, hogy az egyéb okiratokkal nem igazolt, anonim bankbetétekre, mint a vagyonosodás forrására való hivatkozás, nem alkalmas jogilag releváns tény bizonyítására.³⁰⁸

19.6. ELÉVÜLÉSI IDŐSZAKON TÚLI KÜLFÖLDI JÖVEDELEM

Az adózó külföldről származó nyereséggel kapcsolatban arra hivatkozott, hogy a már elévült időszakra első jövedelem behozatalára az akkor hatályban lévő devizasabályok megsértésével került sor. A nyereség igazolására külföldön készült közokiratba foglalt nyilatkozatot csatolt be. A bíróság megállapította, hogy a becsatolt okirat közokiratnak minősül, de az abban foglalt nyilatkozat valóságtartamának felfogadása nem kötelező az adóhatóság és a bíróság által. Az adózó ezzel az okirattal kívánta a jövedelem létét bizonyítani, de a bíróság ítélete szerint a bizonyítás akkor lett volna elfogadható, ha az adózó az akkor hatályban volt devizasabályoknak megfelelő nyilatkozattal és hatósági igazolvánnyal is rendelkezett volna az adott jövedelem belföldre hozataláról. Mindezek hiányában az adózó által hivatkozott jövedelmet nem vette figyelembe, mivel nem volt bizonyított az sem, hogy a nyereség összege az adózó által belföldön került

³⁰⁶LB Kfv. 35.148/2006/5. szám

³⁰⁷LB Kfv. 35.216/2005/6. szám

³⁰⁸LB Kfv. 35.073/2006

felhasználásra. A Legfelsőbb Bíróság az adóhatósági határozat felülvizsgálatát végző bíróság ítéletét hatályában fenntartotta, de az indokolás módosította kimondta, hogy az Art. nem tartalmaz olyan rendelkezést, mely szerint jövedelmet csak legális forrásból, adó-, illeték- és deviza-jogszabályi rendelkezések betartásával szerzett bevételek tekintetében lehetne igazolni. Nincs továbbá olyan rendelkezés sem, amely az elévülési időn túl rendelkezésre nem álló bizonylatok miatt valamely joghátrány alkalmazását írná elő. Mindebből az következik, hogy az adóhatóság által becsléssel megállapított adóalaptól való eltérés kapcsán az adózó illegális forrásból származó jövedelmére is hivatkozhat és erre vonatkozóan hitelt érdemlő bizonyítást terjeszthet elő. Önmagában az adózó által köztudomásúnak tekintett tényből következően, mely szerint a devizajogszabályokat az állampolgárok megszegték, nem lehet az adózó jövedelmére pontosan következtetni. Az illegálisan megszerzhető jövedelem nagyságára vonatkozó vélelmet tartalmazó szabályozást pedig az adójogszabályok nem rögzítenek.³⁰⁹Tehát az adóhatóság önmagában arra hivatkozással, hogy az adó-, illeték- és deviza-jogszabályi rendelkezések megsértésével került be a jövedelem belföldre, nem tehet jogszerűen megállapítást, de ugyanakkor az adóhatóság e körben tett megállapítása a bizonyítékok sorában egy bizonyítéknak minősül.

19.7. BŰNCSELEKMÉNYBŐL SZÁRMAZÓ JÖVEDELEM

Az adózó ebben az esetben arra hivatkozott, hogy bűncselekményből származott kiadásának a fedezete. Az adózó tagi kölcsön nyújtott egy gazdasági társaságnak, mely kölcsön jóval meghaladta a bevallott jövedelmét. Az adózó nem tagadta a tagi kölcsön nyújtását, arra hivatkozott, hogy ajándékba kapott összegből nyújtotta, de erre vonatkozó okiratot nem csatolt be. Az adózó bírósági keresetében még azt adta elő, hogy a tagi kölcsön forrása a már elhunyt rokonától kapott ajándék volt. Utóbb azonban már a per folyamán becsatolt egy ítéletet, melyben volt házastársát bűnösnek mondták ki csődbűncselekményben. Arra hivatkozott, hogy volt házastársa a vezetése alatt álló gazdasági társaságból nagy összegeket vont ki és ebből tudta fedezni a tagi kölcsönt. A bíróság az adózó keresetét elutasította, mely ellen az adózó felülvizsgálati eljárást kezdeményezett. A Legfelsőbb Bíróság kimondta, hogy az adóhatósági határozat felülvizsgálatát végző bíróság helyesen járt el, amikor az adózó által becsatolt ítéletet nem vette figyelembe, a bíróság ugyanis a adóhatósági határozatok felülvizsgálata során arról köteles rendelkezni, hogy a felülvizsgált adóhatósági határozat meghozatalakor megfelelt-e a jogszabályoknak. Az adózó az adóigazgatási

³⁰⁹LB Kfv. 35.216/2005/6. szám

eljárásban nem is hivatkozott arra, hogy a házastársa által eltulajdonított összeg jelentette az általa nyújtott tagi kölcsön fedezetét. A házastársat elmarasztaló ítélet kizárólag azt állapította meg, hogy ő a terhére rótt bűncselekményt elkövette, az ítélet kimondja azt is, hogy az elvont pénzüsszegegről nem volt konkrétan megállapítható, hogy mire lett felhasználva. Nem volt bizonyított az sem, hogy a volt házastárs bűncselekményéből származó jövedelem, hogyan került az adózó birtokába és hogy ezt az összeget a tagi kölcsön nyújtására fordította volna. Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság kimondta, hogy az adóhatóság és az adóhatósági határozat felülvizsgálatát végző bíróság a jogszabályoknak megfelelő döntés hozott.

KÖVETKEZTETÉSEK ÖSSZEGZÉSE - BEFEJEZŐ RÉSZ

A szakdolgozatomban bemutatott vagyonosodási vizsgálat sajátos ellenőrzési típusnak tekinthető, itt ugyanis az adó alapját az adóhatóság becsléssel állapítja meg. Amint az adóhatóság bizonyítja a becslés feltételeinek fennállását, megfordul a bizonyítási teher. Ezt követően az adózónak kell hitelt érdemlő adatokkal igazolnia az adóhivatal által becsléssel megállapított adóalaptól való eltérést. A legtöbb problémát a hitelt érdemlőség kérdése okozza az adóhatósági és bírósági eljárásokban.

A vagyonosodási vizsgálatok célja az adózatlan jövedelmek arányának csökkentése, az adózókra gyakorolt presszióval pedig az állami adóbevételek biztosítása, ezáltal az adótudatosság növelése. A kiválasztásra kerülő adózók és a kapcsolódó haszonhúzók már fel tudnak készülni egy vagyonosodási vizsgálatra azzal, hogy adózási szakemberek szolgáltatásait veszik igénybe.

Az adótudatossággal kapcsolatban kiemelendő, bár empirikus vizsgálattal nem mérhető természetesen, hogy az adózók nagyobb figyelmet fordítanak az adózásra vonatkozó jogszabályi követelmények betartására, ennek érdekében igénybe veszik a megfelelő szaktudással rendelkező adótanácsadó, adószakértők, okleveles adószakértők vagy adóügyi kérdésekkel foglalkozó ügyvédek szolgáltatásait. Mindez összefügg azzal, hogy az adójog egy önálló jogterületté vált a közigazgatási jogon belül, mely rendelkezik önálló anyagi- és eljárási jogszabályokkal, amelyek komplex jellegükből kifolyólag megfelelő szaktudást és gyakorlati tapasztalatot igényel.

Vagyonosodási vizsgálatokra szükség van, ez nem kérdés, ugyanis ez egy olyan eljárás, amely alkalmas az adózók vagyonosodásának feltárására, megelőzve ezáltal a jövedelmek eltitkolását. Ezáltal biztosítani lehet a közteherviselés megvalósulását és az állam működéséhez szükséges bevételek biztos behajthatóságát.

A vagyonosodási vizsgálatok szabályozása kifejezetten részletesnek mondható, jól alkalmazható, érthető, és mint az Alkotmánybíróság kimondta, alkotmányos és az európai normáknak is megfelelő jogállami megoldás.³¹⁰A bíróságok jogfejlesztő szerepe kiemelkedő jelentőségű ebben a körben, mint az általam bemutatott eseti döntések nagy száma is mutatja. Mind az adózók, mind az adóhatóság rendelkeznek jogosítványokkal és kötelezettségekkel az eljárás során. Az adózók számára biztosított az adóhatósági határozat ellen a jogorvoslati lehetőség.

³¹⁰26/2004. (VII. 7.) AB határozat; 125/B/2005. AB határozat; 498/B/2009. AB határozat

A problémát a vagyonosodási vizsgálatokkal kapcsolatban nem a jogszabályi háttér, hanem az adóhatóság és az adózók, valamint ügyvédek, adótanácsadók, adószakértők és okleveles adószakértők eltérő jogértelmezése és gyakorlata jelenti. Ha az adózók és képviselőik megfelelően alkalmaznák a jogszabályokat és bírósági döntéseket, akkor sok kellemetlenségtől kímélhetnék magukat az adóhatóság előtti és az azt követő bírósági eljárásban.

IRODALOMJEGYZÉK

1. Adóellenőrzési irányelv;
http://www.apeh.hu/magyar_oldalak/ellenorzesrol/iranyelv_110223.html (Letöltve: 2012. február 5.)
2. Angyal József: Adóellenőrzés: „Egy rossz válasszal milliókat bukhatunk”
http://adozona.hu/archive/20110624_szja_vagyonvizsgalat_szja_NAV (Letöltve: 2012. február 5.)
3. Angyal József: Vagyonosodási vizsgálatok: Felesleges az Alkotmánybírósághoz fordulni;
http://adozona.hu/archive/20090512_vagyonosodasi_vizsgalatok_ab (Letöltve: 2012. február 5.)
4. Angyal József: Adóügyekben az illeték mértéke korlátozza a jogorvoslathoz fűződő alkotmányos alapjogot; <http://www.venusz-szoftver.hu/Ado-illetek.pdf> (Letöltve: 2012. február 5.)
5. Angyal József: Pert nyert az APEH: Van-e jogorvoslati lehetőség;
http://adozona.hu/archive/20110526_vagyonvizsgalat_vagyon_APEH_ado_okirat_bi
(Letöltve: 2102. február 5.)
6. Angyal József: APEH: Jó eséllyel nyerhetünk másodfokon!;
http://adozona.hu/archive/20090308_vagyonosodasi_vizsgalat_fellebbezes_masod
(Letöltve: 2012. február 5.)
7. Bertalan Rudolf: A vagyongyarapodási vizsgálatok 2007. évi tapasztalatai, Adóvilág, Kompkonzult Kft., Budapest, 2008. június XII. évfolyam 7. szám
8. Földvári Zsuzsa: Konszolidált adóparadicsom; HVG; HVG Kiadó Zrt.; Budapest, 2011. július 9.; 27. szám
9. Dr. Hadi László: Az új adójog magyarázata 2010; HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2010.

10. dr. Heinemann Csilla: Bizonyítási teher érvényesülésének szabályai - különös tekintettel a vagyonosodási vizsgálatokkal kapcsolatos perekben; Budapesti konferencián elhangzott előadása; 2008. október 31.
11. Dr. Herich György: Adótan; Penta Unió Oktatási Centrum Zrt.; Budapest; 2011. január 1.
12. HVG Adókülönszám, HVG Zrt, Budapest, 2011.
13. HVG: Határtalan terhek; HVG; HVG Kiadó Zrt.; Budapest, 2011. május 21.; 20. szám
14. Dr. Imre Miklós: Közigazgatási Bírászkodás, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2007.
15. Jász Gábor: A vagyonosodási vizsgálatokban rejlő lehetőségek, Adóvilág, Kompkonzult Kft., Budapest, 2008. december XII. évfolyam 14. szám
16. Dr. Juhász Tamás: A tanúbizonyítás bizonytalansága, avagy a tanúbizonyítás helye az adóigazgatási eljárásban; Adóvilág, Kompkonzult Kft., Budapest, 2009. november XIII. évfolyam 12. szám
17. Juhászné Zvolenszki Anikó: Polgári eljárásjogi ismeretek, Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2010.
18. Dr. Kampler Béla PhD.: Pénzügyi Jog II. előadása 2010. december 17.
19. dr. Kis Beatrix: Jogász Fórumon tartott előadásának jegyzete, Kecskemét 2009. október 26.
20. Kiss Daisy - Dónay Zoltán - Sántha Ágnes - Szabó Péter: Különleges Perek, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2011.
21. Dr. Linczmayer Szilvia: A vagyonosodási vizsgálat és a jogalkalmazás, avagy a felhasználható bizonyítékok minősítése a bírósági gyakorlatban; Adóvilág, Kompkonzult Kft., Budapest, 2008. július XII. évfolyam 8. szám

22. Dr. Linczmayer Szilvia: Az életvitelre fordított kiadás a vagyonosodási vizsgálatok vagyonmérlegében; Adóvilág, Kompkonzult Kft., Budapest, 2008. augusztus XII. évfolyam 9. szám

23. Dr. Marosi Andrea: Adóperek: Mi változik?
http://adozona.hu/archive/20110331_adoperek_szakerto_birosag (Letöltve: 2012. február 5.)

24. Molnár Patrícia: Csapataink sarcban állnak; HVG, HVG Kiadó Zrt., Budapest, 2011. október 22. 42. szám;

25. dr. M. Tóth Zoltán: Jogesetek;
<http://www.adojogasz.hu/?content=jogesetek> (Letöltve: 2012. február 5.)

26. Petrik Ferenc: Közigazgatási Bíróság - Közigazgatási jogviszony, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2011.

27. Szilovics Csaba: Csalás és jogkövetés az adójogban; Gondolat, Budapest, 2003.

28. dr. Váczi Rita: Vagyonosodási vizsgálatok pro és kontra, Adóvilág, Kompkonzult Kft., Budapest, 2009. szeptember XIII. évfolyam 10. szám

29. Dr. Vilmányi Ügyvédi Iroda Adójogi Blogja: Vagyonosodási vizsgálatok legújabb keresztkérdései - vigyázat veszélyesek!;
<http://www.drvilmanyi.com/2011/12/vagyonosodasi-vizsgalatok-legujabb.html> (Letöltés: 2012. február 5.)

HIVATKOZOTT JOGSZABÁLYOK ÉS JOGESETEK JEGYZÉKE

TÖRVÉNYEK:

1. 1949. évi XX. tv.
2. 1952. évi III. tv.
3. 1959. évi IV. tv.
4. 1978. évi IV. tv.
5. 1990. évi XCI. tv.
6. 1990. évi XCIII. tv.
7. 1995. évi CXVII. tv.
8. 1996. évi LXXXVI. tv.
9. 1996. évi CXII. tv.
10. 1997. évi CXLI. tv.
11. 2000. évi C. tv.
12. 2001. évi LXXIV. tv.
13. 2001. évi CXX. tv.
14. 2003. évi LX. tv.
15. 2003. évi XCII. tv.
16. 2004. évi CXL. tv.
17. 2006. évi V. tv.
18. 2006. évi LXI. tv.
19. 2010. évi CXXII. tv.
20. 2011. évi CLXIII. tv.
21. Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

RENDELETEK:

1. 32/2003. (VII. 22.) IM. rendelet
2. 273/2010. (XII. 9.) Korm. rendelet

EGYÉB JOGSZABÁLYOK:

1. Európai Unió Tanácsának 77/799/EK irányelve
2. Európai Unió Tanácsának 2003/48/EK irányelve
3. OECD Modellegyezmény és magyarázó jelentés

BÍRÓSÁGI DÖNTÉSEK

BARANYA MEGYEI BÍRÓSÁG

1. III. P. 20. 660/2000/11.
2. III. P. 20. 997/2002/8.
3. II. P. 050/2002/14.

BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYEI BÍRÓSÁG

1. 11. P. 22. 236/2001/11.
2. 12. P. 22. 420/2001/13
3. 19. K. 20. 297/2003/9.
4. 12. K. 21. 311/2004/8.
5. 12. K. 21. 726/2004/16.
6. 19. K. 21. 196/2004/21.
7. 12. K. 23. 039/2005/11.
8. 2. K. 20. 967/2005/24.

BÉKÉS MEGYEI BÍRÓSÁG

- I. K. 23. 042/2006/10.

FŐVÁROSI BÍRÓSÁG

1. 12. K. 360. 826/2000/10.
2. 4. K. 32. 434/2002/11.
3. 12. K. 30. 149/2004/16.

4. I. K. 30. 393/2006/9.

GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYEI BÍRÓSÁG

K. 27. 290/2005/12.

NÓGRÁD MEGYEI BÍRÓSÁG

K. 20. 138/2005/17.

PEST MEGYEI BÍRÓSÁG

1. 2. K. 27. 351/2003/6.

2. 3. K. 26. 101/2004/10.

LEGFELSŐBB BÍRÓSÁG

1. Kfv. III. 28. 055/1999/4.

2. Kfv. IV. 35. 550/2001/6.

3. Kfv. I. 35. 046/2005/8.

4. Kfv. I. 35. 155/2005/8.

5. Kfv. 35. 216/2005/6.

6. Kfv. I. 35. 279/2005/5.

7. Kfv. 35. 320/2005.

8. Kfv. I. 35. 003/2006/5.

9. Kfv. 35. 043/2006/4.

10. Kfv. 35. 073/2006

11. Kfv. 35. 090/2006.

12. Kvf. 35. 148/2006/5.

13. Kfv. 35. 285/2006.

14. Kfv. I. 35. 221/2007.
15. Kfv. I. 35. 072/2008.
16. Kfv. I. 35. 362/2008.
17. Kfv. I. 35. 527/2008.
18. Kfv. I. 35. 025/2009.
19. Kfv. V. 35. 082/2009.
20. Kfv. I. 35. 227/2009.
21. Kfv. VI. 35. 236/2009.
22. Kfv. V. 35. 262/2009.
23. Kfv. I. 35. 385/2009.
24. Kfv. V. 35. 524/2009.
25. Kfv. I. 35. 537/2009.
26. Kfv. V. 35. 004/2010.
27. Kfv. V. 35. 126/2010.
28. Kfv. I. 35. 273/2010.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG

1. 32/1990. (XII. 22.)
2. 5/1992. (I. 30.)
3. 9/1992. (I. 3.)
4. 21/1993. (IV.2.)
5. 59/1993. (XI. 29.)
6. 1/1994. (I. 7.)

7. 39/1997. (VIII. 1.)
8. 315/E/2003.
9. 26/2004. (VII. 7.)
10. 125/B/2005.
11. 46/2007. (VI. 27.)
12. 19/2009. (II. 25.)
13. 498/B/2009.

EGYÉB BÍRÓSÁGI DÖNTÉSEK:

1. BH 1996. 505.
2. BH 2002. 29.
3. 2/2006 KJE
4. 2/2011. (V. 9.) KK. vélemény
5. LB KK. 31. sz. állásfoglalás